Marius Oprea **Moştenitorii Securităţii** PAG. 2-7	**Stenograma discuţiei dintre Gh. Gheorghiu-Dej şi G. Călinescu - 2 martie 1960 -** PAG. 8-9	*Gh. Boldur-Lăţescu* **Procesele „reeducării"** PAG. 10-12	**SOMNUL NAŢIUNII NAŞTE MONŞTRI** PAG. 13	*Paul Goma* **„Săptămâna roşie"...** PAG. 15

VREMEA

DREPTEI NAŢIONAL - CREŞTINE

Anul V nr. 60-61 18 iulie - 18 septembrie 2003, 16 pagini 6000 lei **www.edituravremea.ro**

EDITORIAL

Avem ce merităm?

În lumea noastră care contează şi dă tonul, a intelectualilor, mintoşi culturali, şi escrocilor, mintoşi aculturali, a fost creată şi s-a răspândit ideea, devenită stare de spirit, a ştergerii trecutului dinaintea Revoluţiei, a moratoriului acţiunilor noastre ale tuturor din perioada 1945-1989. «Elita politică» ne cere, prin preşedintele Iliescu, să lăsăm trecutul pe seama istoricilor şi să privim în viitor, prin premierul Năstase să nu mai lingem dosarele Securităţii, prin activistul PCR Cosmâncă să nu mai culpabilizăm activiştii şi membrii de partid, pentru că ei nu şi-au făcut decât datoria spre binele ţării, prin informatorul Securităţii Dan Amedeo Lăzărescu să nu-l culpabilizăm, întrucât a apărat interesele naţionale. Lumea a doua care a influenţat şi mai influenţează încă societatea românească, aceea a Securităţii şi a serviciilor conexe, cere mai mult decât moratoriul activităţilor din perioada '45-'89, pretinde statutul de instituţie patriotică, apărătoare a valorilor naţionale şi a cuceririlor revoluţionare ale poporului român împotriva uneltirilor duşmanilor interni şi externi. Lumea a treia, a escrocilor aculturali, invocă şi ea moratoriul activităţilor ei pre-revoluţionare, întrucât acestea sunt, fie foarte modeste, fie infracţionale, ca în cazul emblematic S.O. Vântu. Şi ei vor să fie consideraţi după ceea ce au făcut în ultimii 13 ani, dar cu trei amendamente esenţiale: să nu fie întrebaţi cum şi-au făcut primul miliard, să li se aplice principiul de drept e permis tot ce nu e interzis, precum şi prezumţia de nevinovăţie. Condiţia existenţei şi a dezvoltării acestei lumi a treia este un stat permisiv, de esenţă liberală, *laissez faire, laissez passer*, pe care puterea social-democrată îl *implementează*, nu în mod dezinteresat. Să îl întrebi pe magistrat cum a reuşit să strângă o avere a cărei valoare depăşeşte salariile însumate pe parcursul întregii sale activităţi profesionale? Să anchetezi Bancorex că a dat credite unor cadre din armată, poliţie şi SRI cu dobândă de 15% când toate băncile ofereau dobânzi de 150% pentru depuneri? Să-l întrebi pe infractorul S.O. Vântu cum de şi-a apropriat o avere colosală în mai puţin de 10 ani? Şi, în general, cum şi cine ar putea să ceară socoteală cuiva pentru averea «agonisită» în condiţii dubioase? Avem principii şi legi care se opun curiozităţii publice: prezumţia de nevinovăţie, e permis tot ce nu e interzis, principiul permisivităţii *laissez faire, laissez passer*.

Lumea noastră care contează şi dă tonul, angajată şi interesată în ştergerea sau rescrierea trecutului, aflată în poziţie dominantă faţă de marea majoritate a populaţiei cu trăiri elementare biologice, economice şi culturale şi care se lasă manipulată, această lume care contează se confruntă cu intelectualitatea neangajată ce nu participă la jocurile politice pentru împărţirea cozonacului puterii şi care constituie sau ar fi normal să constituie o contrapondere a clasei politice ce ar trebui monitorizată şi controlată. Dar şi această categorie a trăit în comunism şi se eliberează treptat şi greu de mentalul acelei epoci. Nu aţi fost şi voi membri de partid, iar dacă nu aţi fost, nu aţi participat la şedinţele de partid deschise, deci obligatorii? Nu aţi participat la învăţământul ideologic, la manifestaţiile de 1 Mai, 23 August, nu aţi suportat în tăcere, deci aţi acceptat, comunismul? Câte Doina Cornea şi câţi Paul Goma şi Mircea Dinescu au fost în România şi s-au manifestat ca adversari ai regimului? Chiar şi aceştia din urmă au fost membri ai partidului comunist! Cei ce au luptat împotriva comunismului au fost fie ucişi, fie aruncaţi în închisoare. Cei rămaşi în afara închisorii au fost nevoiţi să tacă şi să suporte, de frica represiunii. Acum se exploatează pretinsa solidaritate a acestora întru comunism. Aceasta explică neparticiparea la viaţa publică, rezerva pe care şi-au impus-o numeroşi intelectuali, ba, mai mult, o îngăduinţă obosită faţă de participanţii la puterea politică de ieri şi de azi, faţă de foştii securişti şi de noii îmbogăţiţi cu valenţe infracţionale. Sunt acceptate şi preluate argumente ca: cine să ne conducă dacă nu cei care au experienţa practicării puterii, deci foştii activişti comunişti; a vedea în fiecare om un potenţial securist este un semn de boală psihică; a-i acuza pe cei ce au făcut avere după Revoluţie e un semn de invidie şi neputinţă. La acest mod de a gândi, indus de cei interesaţi, s-a ajuns deoarece societatea românească a acceptat preluarea şi păstrarea puterii de către vechii nomenclaturişti comunişti, reciclaţi nu se ştie când şi cum în «democraţi», pentru că securiştii au fost lăsaţi să activeze în continuare în viaţa publică şi serviciile secrete, refuzându-se deconspirarea lor prin şi de către CNSAS, din cauză că noii îmbogăţiţi nu au fost supuşi unui control al averilor urmat de confiscarea valorilor fraudulos obţinute, în esenţă pentru că se refuză cercetarea trecutului, amendarea istoriei noastre recente, redistribuirea puterii şi averilor, redistribuire efectuată pe sprânceană. Întrucât textura socială, politică, economică şi financiară creată în ultimii 13 ani este atât de solidă încât dacă te atingi de un om sau de un sector, reacţionează tot ansamblul, intelectualii neangajaţi au obosit contestând şi sunt dispuşi să accepte răul cel mai mic (preferându-l pe Iliescu lui Vadim Tudor la alegerile prezidenţiale), avansând ca epitaf: Poporul român are ceea ce merită.

Oare ni se prefigurează un viitor sumbru şi fără perspective?

Oare nu putem ieşi din capcana în care am intrat?

Nicolae Henegariu

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

„Cei care au crezut după 22 decembrie că vor înlătura Securitatea şi-au făcut iluzii. Securitatea din România, la fel ca toate instituţiile similare din fostele ţări socialiste, este organizată în aşa fel încât, chiar dacă unii dintre şefii ei dispar, funcţionează în continuare fără ei. Ierarhia este organizată pe principiul şirului indian. Când unul dintre şefi dispare, şirul face un pas în faţă şi locurile sunt ocupate automat. Organizarea are totuşi o hibă, care a distrus unitatea aparatului: dacă şeful din capul şirului o ia în altă direcţie, toţi îl urmează". Aceste cuvinte care definesc în opinia noastră ceea ce s-a petrecut cu fosta Securitate după decembrie 1989 aparţin unui om al aparatului, un colonel din Dolj, pensionat la cerere în 1990. Este una din puţinele confesiuni din interior, care ilustrează un fapt de multe ori şi de către mulţi enunţat, dar din nefericire insuficient probat datorită legii tăcerii care a acoperit după 1989 acţiunile structurilor provenite din fostul Departament al Securităţii Statului. Tăcerea a fost încurajată de patronajul şi girul pe care noua putere l-a acordat încă din primele zile ale anului 1990 acţiunilor acestor structuri.

Imediat după impactul prăbuşirii regimului comunist, ofiţerii Departamentului Securităţii Statului (DSS) au suferit, la nivel instituţional, dar şi individual, o criză de identitate. Fostul DSS era pe bună dreptate identificat de opinia publică drept cel mai periculos instrument al aparatului represiv comunist, iar drept consecinţă slujbaşii acestuia au devenit peste noapte dintr-o elită privilegiată a regimului, oaie neagră şi ţap ispăşitor pentru toate relele petrecute în România Socialistă. Această criză nu a fost însă una de lungă durată. Foarte repede, noile structuri de putere au înţeles foloasele utilizării capacităţilor specifice ale foştilor securişti, din momentul în care şi-au simţit ameninţată poziţia prin reînfiinţarea partidelor istorice, în condiţiile pluralismului politic. Concurenţa acestora trebuia anihilată pe cât posibil fără implicarea violentă a instituţiilor statului, ceea ce a impus controlarea şi compromiterea lor, acţiune pentru care cadrele DSS erau antrenate şi totodată dispuse. Complicitatea între noile autorităţi şi structurile fostei Securităţi a fost precedată de acţiuni menite să le pună pe cele din urmă în mod necondiţionat în slujba puterii, profitându-se de incertitudinile şi temerile securiştilor. Astfel, gruparea de politicieni comunişti care a preluat puterea în România în decembrie 1989, imediat după fuga precipitată a soţilor Ceauşescu, s-a îngrijit de la bun început de soarta Departamentului Securităţii Statului – fie şi numai din cauză că mulţi dintre exponenţii noii puteri fuseseră, ca oponenţi ai lui Ceauşescu din interiorul regimului, subiecţi ai atenţiei temutei poliţii politice a fostului regim. În această calitate, erau familiarizaţi cu metodele ei şi îi cunoşteau eficienţa.

„Legalitatea populară nu trebuie confundată cu blândeţea. Orice şovăială în domeniul aplicării constrângerii faţă de duşmanii de clasă ar avea consecinţe nefaste pentru patria noastră. Unii văd în legalitatea populară numai aspectul prevenirii exceselor făcute de anumite organe ale puterii populare în activitatea ce o desfăşoară. A exercita numai de pe astfel de poziţii legalitatea populară, înseamnă a greşi profund, a face jocul duşmanului. Trebuie să fim pătrunşi de faptul că legalitatea populară trebuie să-şi îndrepte tăişul ei principal în lupta împotriva lor". Acest pasaj este reprodus dintr-o stenogramă a discuţiilor cu prilejul prezentării Raportului de activitate al CC al PMR la Congresul II al PMR din 23-28 decembrie 1955, într-una din unităţile de Securitate ale patriei. Tonul fără echivoc al unei asemenea poziţii, dominat de „ura de clasă", a fost reluat la sfârşitul lunii ianuarie a anului 1990, odată cu creşterea popularităţii partidelor istorice. Nu ne putem permite explicaţii de fond, în contextul de faţă, privind motivaţiile celor care, de la tribunele organizate mai mult sau mai puţin ad-hoc în împrejurările de atunci, condamnau în aceiaşi termeni duri „opoziţia", atribuindu-i nici mai mult, nici mai puţin intenţia de a trăda, de a „vinde" ţara.

Reamintim aici campania de calomniere, care s-a permanentizat practic în oficioasele FSN după marea manifestaţie de la Bucureşti din 28 ianuarie 1990 şi, mai grav, că atacurile au fost reluate pe posturile publice de televiziune şi radio, fără să se permită dreptul la replică, pentru restabilirea adevărului. Uneori, aceste atacuri au frizat absurdul. Iată într-o succintă inventariere, ţintele şi temele predilecte ale campaniei: despre cunoscuta dizidentă Doinea Cornea se afirma că împarte bani în scopuri politicianiste şi umblă prin România pentru a cumpăra întreprinderi, că este de fapt evreică şi că alături de Radu Câmpeanu şi Ion Raţiu, al cărui nume real ar fi Racz Ianos, au semnat cu un funcţionar al ministerului de Externe ungar un tratat. Documentul recunoştea, chipurile, drepturi ale Ungariei asupra Transilvaniei şi prevedea o „vânzare" detaliată a teritoriului românesc, în beneficiul celor trei. Falsul a fost publicat de mai multe ori în facsimil şi difuzat prin marile oraşe ca pretins manifest, atestând această aşa-zisă tranzacţie. De asemenea despre Corneliu Coposu s-a afirmat că a trăit aproape întreaga viaţă în Occident, străin de greutăţile românilor, prilej cu care s-a şi lansat sintagma de mare popularitate „voi n-aţi mâncat salam cu soia". În cotidianul „Azi', oficiosul FSN, Constantin Ticu Dumitrescu a fost acuzat cu ajutorul unor fotografii falsificate că ar fi participat la asasinatele legionare de la Jilava şi Strejnic, omiţându-se că atunci când se petreceau acestea el avea 12 ani. Se poate recunoaşte în aceste exemple modelul clasic utilizat de regimul comunist, de acuzare a adversarilor, fie că sunt vânduţi ungurilor, fie că sunt vânduţi „jidanilor", fie că sunt legionari, deşi nu în puţine cazuri asemenea acuzaţii se contraziceau una pe alta. A existat însă şi o metodă mult mai subtilă de compromitere a posibilităţii unei alternanţe la puterea instaurată odată cu transformarea Frontului Salvării Naţionale în partid politic. Astfel, prin legea partidelor, adoptată în regim de urgenţă de CPUN, se prevedea posibilitatea înfiinţării unui partid politic cu doar 251 adeziuni, deşi un sondaj de opinie, realizat la începutul lunii martie 1990, chiar când în Parlamentul provizoriu al României se dezbătea Legea electorală, releva că, din 5617 subiecţi chestionaţi, 81,9% considerau numărul adeziunilor insuficient şi numai 13,8% îşi declarau acordul cu acesta. Pe fondul de mai sus, acţiunea de compromitere a Opoziţiei a fost dublată ca efect, prin spectacolul derizoriu, întreţinut, al vieţii politice şi al dezbaterii CPUN, televizate zilnic. Pe de altă parte, putem însă observa că, în acest context, după evenimentele din decembrie 1989, nu a existat nici cel mai mic semn public de căinţă din partea vreunui activist de partid sau lucrător al fostei Securităţi, principalele instituţii vinovate de starea în care se găsea ţara la sfârşitul anilor '80. Cu toate că, trebuie recunoscut, din păcate, că prea multe persoane ar fi trebuit atunci să spună: *uite, asta a fost vina mea.* Pentru a înţelege totuşi cum a câştigat atât de uşor *minciuna* în locul *adevărului* şi *ura* în locul *fraternităţii* din zilele de decembrie 1989 este necesară o scurtă incursiune în obscuritatea practicilor Securităţii, cea care controlase prin delaţiune şi dezinformare societatea românească, cât şi a istoriei acelor practici. Cu atât mai necesară cu cât, din nefericire, modelele, metodele şi motivaţiile securiştilor şi-au impus dominaţia în ultima jumătate de veac în România.

Trebuie spus din capul locului că nu am fost inovatori în domeniu. Modelul sovietic stalinist a reprezentat pentru statele socialiste principiul călăuzitor în consolidarea noii societăţi - o societate bazată pe teroare, pe opresiune, în numele marxism-leninismului, a lichidării oricărui duşman de clasă, care ar fi putut atenta la pseudo-valorile instituite de ideologia stângii. Sub acest pretext, milioane de oameni au căzut victime instrumentului de bază al conservării sistemului – poliţia politică comunistă. Securitatea, la fel ca şi celelalte instituţii represive similare în statele satelite ale blocului sovietic, a fost concepută după chipul şi asemănarea KGB-ului. La baza sistemului represiv comunist poate fi aşezat, într-un mod paradoxal, „principiul supravegherii absolute", enunţat de un mic gentilom britanic, Jeremy Bentham, la sfârşitul secolului XVIII, potrivit căruia puterea trebuie şi poate controla fiecare mişcare a supuşilor, oricând şi oriunde. Sub acest aspect, înfiinţarea Securităţii la 1 septembrie 1948 prin Decretul 221 a însemnat o revoluţie în metodologia delaţiunii, deşi pe de o parte a fost preluată schema şi componenţa reţelei informative a structurilor precedente: Serviciul Secret de Informaţii, Jandarmeria şi Siguranţa. Pe de altă parte însă activitatea acestor structuri a fost substanţial îmbunătăţită, cu sprijinul aparatului de propagandă al regimului sovieto-comunist.

Oricum, crearea reţelei informative a devenit pentru Securitate primul punct în ordinea priorităţilor. Spre exemplu, cei 216 foşti informatori ai Gestapoului au înfundat puşcăria abia în 1950, împreună cu alţi 240 de agenţi provocatori ai Siguranţei care „aduseseră prejudicii mişcării muncitoreşti'. Până atunci, Securitatea a scos de la ei tot ce se putea scoate. În schimb, cei 830 de informatori ai Biroului II, de pe lângă Marele Stat Major al Armatei, însărcinat cu contra-informaţiile militare, au fost preluaţi din mers de Securitate. După o perioadă de reeducare, 417 dintre aceştia au fost utilizaţi în continuare ca informatori, iar restul au murit în puşcării. În urma acestei activităţi febrile de constituire a unei reţele informative devotate şi eficiente, la începutul anului 1951 Securitatea se baza pe 42187 informatori, împărţiţi în două categorii: „calificaţi" şi „necalificaţi". Dintre aceştia, mulţi proveneau din medii socotite ostile comunismului, fiind aduşi de partea regimului prin metode între care teroarea şi şantajul erau preponderente. Astfel, în reţeaua informativă erau încadraţi la acea dată 1436 foşti legionari, 1210 foşti membri ai partidelor istorice, 686 erau infiltraţi în mişcările de rezistenţă, 318 în alte organizaţii socotite subversive, 605 fuseseră racolaţi dintre foştii ofiţeri, deblocaţi din Armata Română, 235 erau foşti moşieri, fabricanţi sau chiar demnitari, 387 erau preoţi catolici sau greco-catolici, 403 iehovişti iar 245 erau socotiţi ca făcând parte din mişcarea sionistă (preoţii ortodocşi erau „contabilizaţi" pe liste separate). Numărul, pe ansamblu, nu este mare, dar oricum, în acei ani de teroare Securitatea nici nu avea nevoie de mai mulţi informatori: arestând la întâmplare, securiştii puteau fi siguri că arestează duşmani ai regimului.

În urma durităţilor represiunii, în timp situaţia s-a schimbat radical: numărul „duşmanilor de clasă", al „disidenţilor" s-a diminuat drastic, iar „aparatul" s-a redus şi el, schimbându-şi esenţial metodele. Deşi s-a împuţinat numărul ofiţerilor de Securitate, a crescut cel al informatorilor. Patru decenii mai târziu, la 22 decembrie 1989, efectivele Departamentului Securităţii Statului cuprindeau, după spusele generalului Victor Atanasie Stănculescu, numai 8400 de cadre. La Braşov, Securitatea avea încadraţi, de exemplu, 115 ofiţeri operativi. Se naşte întrebarea legitimă: cum o sută de securişti controlau şi ştiau tot ce se întâmplă într-un judeţ? Acest lucru a fost posibil numai pentru că ofiţerul de Securitate devenise la finele anilor '80 vârful unei piramide represive, din care făceau parte elemente din miliţie, procuratură, armată şi partid, închegate într-un păienjeniş dominat de îmbătătorul sentiment al puterii, de dorinţa de parvenire, de laşitate. Acesta era miezul piramidei. La baza ei se afla ca ultimă şi esenţială verigă informatorul, cu o dublă funcţie: culegea date şi răspândea zvonuri. Fără el, maşinăria delaţiunii pusă la punct de Securitate în anii cincizeci, sub directa îndrumare a consilierilor KGB-ului, nu ar fi funcţionat.

„Informator" al Securităţii a fost şi este pentru multă lume o etichetă mult mai infamantă decât cea de ofiţer al fostei poliţii politice comuniste. În cazul acestora din urmă, teama întrecea de cele mai multe ori repulsia: securistul reprezenta o instituţie, dar „turnător" putea fi cel de lângă tine. De altfel, percepţia este şi rodul unui reflex moral-istoric – nu degeaba Iuda a fost mult mai hulit decât judecătorii lui Iisus. Revenind la detaliile tehnice ale construirii aparatului informativ al Securităţii, trebuie precizat că, cu excepţia unei perioade de început, în care s-au utilizat clasificări ale vechiului regim, „sursele" au fost clasificate în patru categorii. Mai întâi, colaboratorii au fost cei care şi-au oferit ocazional serviciile, în vreme ce informatorii au lucrat constant şi în baza unui contract (angajament) cu ofiţerii de Securitate. Aceştia au utilizat în legăturile lor cu reţeaua „gazde", adică persoane care şi-au pus la dispoziţie locuinţa pentru întâlniri care trebuiau să aibă loc în condiţiile conspirative prevăzute în regulamente, iar rezidenţii au

Continuare în pagina 3

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

Urmare din pagina 2

fost ei înşişi coordonatori ai unor mici reţele de colaboratori, lucrând în contract cu ofiţerul operativ, ca un fel de „securist cu jumătate de normă”. Conform uzanţelor, un ofiţer de Securitate trebuia să dezvolte o reţea care să numere cel puţin 40 de „surse”. Depăşirile normei de racolări erau premiate, neîndeplinirea ei era sancţionată (de aceea au existat nu puţine cazuri când ofiţerii de Securitate s-au remarcat nu doar prin şantajurile cu autorul cărora îşi construiau reţeaua, ci şi prin falsificarea evidenţelor). Odată cu apariţia serviciilor secrete în primele luni ale anului 1990, acestea nu şi-au împărţit doar cadrele, ci şi zestrea de informatori ai fostei Securităţi. Au existat, fireşte, şi numeroase dezertări, mulţi dintre informatori renunţând la onorarea vechilor angajamente. Dar, în general, noile servicii secrete au aplicat regula preluării reţelelor proprii de către ofiţerii operativi puşi în noile slujbe. În genere, lipsa de repere din vremea schimbării de regim a fost de scurtă durată şi în ceea ce priveşte reţeaua informativă. I-a luat locul o reconstruire a motivaţiilor, în slujba unui ideal asemănător, dar cu „faţă umană”, sporit în momentul în care, prin reactivarea ofiţerilor lor de legătură, Puterea oferea fostei armate de delatori ai Securităţii şi o garanţie a tăcerii.

Informatorii au avut în planul politic al conservării sistemului comunist un rol esenţial. Se poate spune că l-au creat pe Ceauşescu şi l-au promovat la putere. El a urcat în treapta cea mai înaltă a ierarhiei comuniste după ce fusese şef al comisiei de cadre din partid şi avusese în mână dosarele mai tuturor comuniştilor din eşalonul superior. La moartea lui Dej, l-au susţinut toţi nu doar pentru că era cel mai puternic: dotat cu o şiretenie remarcabilă, Ceauşescu şi-a dat seama, analizând cu perspicacitate evoluţia mecanismelor regimului, că puterea înseamnă manipularea informaţiei. Aşa că prima lui grijă a fost să pună mâna pe dosare cu care să-i demoleze pe cei ce i se opuneau. În acest caz, s-a bazat pe acea Securitate din sânul partidului comunist, numită „comisia de cadre”, cât şi pe Securitatea propriu-zisă, cu care avea legături încă din 1956, când fusese secretar de partid al Ministerului de Interne. Veriga cea mai de jos din lanţul de împrejurări care a dus la ascensiunea dictatorului a fost armata neştiută a informatorilor care împânzeau ţara, adunând informaţii şi răspândind zvonuri, infiltraţi chiar şi în rândurile fruntaşilor comunişti. Aceeaşi metodă avea să fie utilizată şi de echipa ce avea să-i urmeze. În decembrie 1989, după impactul iniţial anticomunist înregistrat atunci, şocul a fost atenuat şi apoi disipat tocmai cu ajutorul acestei reţele care a rămas intactă, iar vechii funcţionari şi-au reluat habitudinile, sub haine şi chip noi.

Despre informatorii care au controlat mediile politice oficiale în anii comunismului, înainte sau după prăbuşirea regimului ceauşist, nu se ştiu prea multe. De regulă, marii delatori reuşesc să scrie chiar pagini ale istoriei, care la rândul ei le trece sub tăcere numele. Totuşi, într-o notă-raport a Direcţiei a I-a de informaţii interne, nedatată, dar anterioară zilei de 30 martie 1951, se precizează că în aparatul de stat sunt infiltraţi 1374 „surse”, dintre care 245 informatori calificaţi, 1090 necalificaţi şi 39 de rezidenţi. Activitatea acestei reţele despre care nu se vorbea pentru că Securitatea ar fi fost acuzată făţiş că vrea să substituie partidul, s-a dovedit eficientă mai ales în conturarea rolului de arbitru al poliţiei politice în luptele pentru putere dintre liderii comunişti. „Arbitrarea” se făcea practic de către KGB, fiind încă o probă a faptului că activitatea comuniştilor români s-a desfăşurat în acei ani sub controlul Moscovei. Să rememorăm, ca exemplu, aşa-numitul „scandal de la finanţe”, din toamna anului 1951. În 29 septembrie, Aurel Vijoli, ministrul Finanţelor, a semnat o circulară adresată Băncii Naţionale, prin care se solicita urgentarea finalizării planului de casă. Circulara a fost trimisă de funcţionarii băncii la filialele din teritoriu, confirmând zvonurile despre reforma bănească aflată în pregătire, prin care comuniştii urmăreau să instituie un control riguros asupra buzunarelor cetăţeanului, uniformizând practic sărăcia. Ştirea a provocat panică. Securitatea a arestat de îndată 2904 „instigatori”, din care 245 erau membri de partid, în frunte cu ministrul Vijoli şi consilierul Băncii Naţionale, Gogu Rădulescu. „Sabotorii” fuseseră depistaţi la timp graţie aparatului informativ al Securităţii din guvern, care a găsit astfel ţapii ispăşitori ai unei decizii impopulare. Într-o astfel de încâlceală de intrigi şi tensiuni s-a format tânărul Ceauşescu, ca şi alţi activişti de partid, care şi-au construit ascensiunea cu sprijinul implicit sau explicit al Securităţii şi al informatorilor ei, din subteranele puterii spre vârful piramidei. Trăsăturile acestor lideri, ca şi ale celor care le-au urmat în 1989, au devenit cu timpul mai dure şi vocile mai sigure, pe măsură ce ei au învăţat principiul conform căruia „acela care ştie multe moare repede şi acela care ştie totul nu moare niciodată”.

Aparatul de informatori, metodele de lucru cu reţeaua informativă şi mai ales rezultatele ei preconizate au fost un segment esenţial printre moştenirile Securităţii. Ea era nealterată pe la mijlocul anului 1989, când la Departamentul Securităţii Statului domnea liniştea. Cu toate că în sferele mai înalte, ale „profesioniştilor”, departe de urechile bănuitoare ale „ceiştilor” de la Serviciul de cadre şi protecţie contrainformativă al Securităţii şi de „căţeii” ministrului Postelnicu, se aproximau cu strângere de inimă evenimentele de natură să schimbe faţa României, undeva, la baza piramidei activităţii de informaţii, sursele Securităţii şi majoritatea ofiţerilor operativi îşi vedeau liniştiţi de treabă urmărindu-şi „obiectivele”. Când la mijlocul lunii decembrie a anului 1989 încercarea autorităţilor de a-l îndepărta pe pastorul Laszlo Tokes din Timişoara s-a lovit mai întâi de împotrivirea credincioşilor săi şi mai apoi această împotrivire de stradă s-a îndreptat făţiş împotriva „înaltelor personalităţi de partid şi de stat”, întreg dispozitivul DSS-ului a intrat în stare de alarmă. Majoritatea rezidenţilor, informatorilor şi colaboratorilor Securităţii au fost atenţionaţi să avertizeze ofiţerul de legătură la cel mai mic semn care ar indica organizarea unor revolte similare în ţară, să ofere zilnic note privind starea de spirit în mediile pe care le controlează, iar unii dintre aceştia au participat împreună la acţiuni de filaj. Aşa cum s-a văzut, din diverse motive pe care nu le discutăm aici, această mobilizare a fost lipsită de eficacitate. Securitatea începuse să scârţâie, dar numai într-un moment în care regimul însuşi nu mai funcţiona practic deloc; moartea dictatorului nu a făcut decât să năruie cu totul credinţa oarbă a celor care refuzau o confruntare cu realitatea. Deruta nu a durat. Când la sfârşitul lunii ianuarie 1990 au izbucnit conflictele dintre FSN şi partidele istorice, maşinăria a reînceput să funcţioneze: foştii securişti şi armata lor de informatori îşi descopereau protectorul şi îşi identificau inamicul.

Pe mulţi dintre ofiţerii DSS ziua de 22 decembrie 1989 i-a găsit nepregătiţi. Un exemplu: derularea evenimentelor a fost atât de rapidă, încât la două ore după ce curtea Inspectoratului Securităţii din Braşov era împânzită de mulţime, o maşină aducea de la una din fermele Gospodăriei de partid din apropierea Braşovului o jumătate dintr-un porc, pe care unul din şefii locali ai Securităţii îl „antamase” pentru sărbători. Aceeaşi lipsă de imaginaţie în evaluarea evenimentelor care au urmat, izvorâtă din sentimentul securiştilor de apartenenţă la o castă imuabilă, a dus la blocarea sistemului. După 22 decembrie, ofiţerii Securităţii au asistat practic, la dispariţia instituţiei în care lucraseră. În haosul generalizat care a domnit în acele zile, modul de dizolvare şi de punere sub control a structurilor DSS n-a fost clar precizat din prima clipă în succesiunea de acte normative emise de puterea provizorie în acest sens. Mai întâi, în Comunicatul către ţară al CFSN, citit la Televiziune de Ion Iliescu pe 22 decembrie 1989 în cursul serii, se spunea doar că „întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naţionale. Lui i se va subordona Consiliul Militar Superior, care coordonează întreaga activitate a armatei şi a unităţilor Ministerului de Interne”. Deşi această formulare era suficient de confuză pentru a amplifica nesiguranţa şi deruta fără margini din acea perioadă, CFSN a revenit abia pe 24 decembrie ’89 cu un alt comunicat, în care se arăta: „Unităţile Ministerului de Interne se vor integra în Ministerul Apărării Naţionale, care preia comanda unică asupra tuturor trupelor şi mijloacelor de luptă ale ţării”. În cele trei zile care au urmat fugii lui Ceauşescu, asupra fostei Securităţi fusese aruncată anatema. Demonizarea ei s-a rezumat doar la nivelul conştiinţei civice. Pentru că începuse dizolvarea ei în apele puterii, a lipsit o condamnare oficială a acţiunilor represive ale fostei poliţii politice.

O mutare deloc lipsită de importanţă pe tabla de joc a acelor zile a reprezentat-o emiterea pe 25 decembrie de către CFSN a unui decret cu un unic articol, care avea următorul conţinut: „Se numeşte în funcţia de Ministru al Apărării Naţionale generalul-colonel Nicolae Militaru”. Suspectat de către Ceauşescu de trădare în favoarea KGB-ului, generalul Militaru fusese îndepărtat din funcţiile de comandă de aproape un deceniu, timp în care se aflase sub atenta supraveghere a Securităţii. Odată instalat în funcţie, ministrul Apărării a semnat chiar a doua zi după învestirea sa, alături de Ion Iliescu (pe atunci preşedinte al CFSN), un nou decret privind soarta fostului DSS. La articolul 1 se preciza: „Trec în componenţa MApN Departamentul Securităţii Statului, Comandamentul Trupelor de Securitate, împreună cu organele şi unităţile din subordinea acestora. Sunt incluse în acestea structura bugetului, personalul, armamentul, muniţia, tehnica din dotare, fondurile fixe, precum şi activul şi pasivul din ţară şi din străinătate”.

Dacă la nivelul documentelor oficiale povestea demolării Departamentului Securităţii Statului s-a rezumat la textele amintite mai sus, cu totul altfel au stat lucrurile în plan concret. Ura unei ţări întregi împotriva Securităţii a dus pretutindeni în decembrie ’89 la luarea cu asalt a sediilor acestei instituţii şi la catalogarea Securiştilor drept terorişti. În Sibiu, de pildă, clădirea Inspectoratului Judeţean al Ministerului de Interne a fost transformată în ruine, iar lucrătorii ei ţinuţi prizonieri într-un ştrand dezafectat; în alte din localităţile ţării, odată indentificaţi, unii dintre securişti au fost puşi sub observaţie sau chiar au fost arestaţi şi trecuţi sub pază militară. În paralel, unele cadre ale fostei Securităţi au căutat să-şi pună pielea la adăpost cât mai rapid cu putinţă iar alţii, din nefericire numeroşi, au distrus sau au sustras documente importante, pe care ulterior le-au utilizat în folos personal, pentru a-şi proteja viitorul sau în reglarea unor conturi. Cei câţiva care au căutat să împiedice distrugerile şi sustragerile au plătit uneori scump. Astfel, cu puţină vreme înainte de executarea soţilor Ceauşescu, la Sibiu au fost omorâţi doi ofiţeri ai DSS – şeful arhivelor Securităţii şi subofiţerul care răspundea de corespondenţa secretă. Amândoi au fost împuşcaţi din spate, în zone foarte liniştite ale oraşului.

Arestarea pe 31 decembrie 1989 a generalului-colonel Iulian Vlad, şeful DSS, a generalilor-locotenenţi Gianu Bucurescu şi Aristotel Stamatoiu, adjuncţi ai ministrului de Interne Postelnicu, şi a generalului-locotenent Vasile Gheorghe, fost şef de direcţie în Ministerul de Interne, a avut darul – cel puţin pentru un timp – să lase impresia că noua putere instalată în România are cu adevărat de gând să o rupă cu trecutul. De altfel, după 22 decembrie ofiţerii Securităţii au asistat practic la dispariţia instituţiei în care lucraseră. Cu toate acestea, documentele stocate în arhivele DSS, vasta reţea de informatori, potenţialele servicii care puteau fi aduse de ofiţerii de informaţii şi nu în ultimă instanţă afacerile Securităţii nu puteau rămâne nevalorificate sau lăsate de izbelişte.

Pe fondul manipulării opiniei publice, căreia i se arătau la Televiziunea publică imagini cu centre de ascultare dezafectate, în primele luni ale anului 1990 s-a desfăşurat o intensă activitate de regrupare a structurilor fostei Securităţi, în paralel cu eforturile unor demnitari ai momentului de a le controla. După lunile de derută, marcate de răfuielile dintre ministrul Apărării Nicolae Militaru şi alţi comandanţi ai armatei cu vârfuri ale fostului Departament al Securităţii Statului, a venit şi vremea deciziilor „aşezate”. S-a trecut deci la o judicioasă împărţire a moştenirii Securităţii. Am văzut că, formal, DSS s-a aflat încă din 22 decembrie în subordinea Ministerului Apărării. În 31 decembrie, imediat după arestarea lui Iulian Vlad şi a apropiaţilor săi, preşedintele CFSN Ion Iliescu l-a numit comandant al Departamentului Securităţii Statului pe Gelu

Continuare în pagina 4

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

Urmare din pagina 3

Voican Voiculescu (la acea dată, vice-prim ministru în Guvernul provizoriu). În seara aceleiaşi zile, la ora 22, acesta a organizat o şedinţă extraordinară la sediul Internelor, convocându-i pe ofiţerii din Securitate. La întrunire, Voican le-a garantat ofiţerilor DSS că noua putere nu va purta un război împotriva persoanelor, ci se va limita doar la dezmembrarea structurilor poliţiei politice comuniste. Începând cu 2 ianuarie 1990, generalul Militaru şi Voican Voiculescu au coordonat preluarea de către MApN a Securităţii. Concret însă, cadrele DSS nu au primit funcţii militare în cazărmile şi comandamentele armatei, ci şi-au continuat activitatea în vechile sedii într-un provizoriu dominat de confuzie, menit să le mărească disponibilitatea de a se pune în slujba noilor stăpâni.

Paralel, pe un alt plan, începuse propria acţiune de control asupra unor structuri din fosta Securitate un fost profesor la Academia Ştefan Gheorghiu, intrat şi el înainte de 1989 în dizgraţia lui Ceauşescu şi mutat din Bucureşti la Focşani, sub supravegherea poliţiei politice comuniste. Virgil Măgureanu, specialist în teoria puterii şi în istoria gândirii politice, a înţeles mult mai bine decât concurentul său Voican Voiculescu importanţa moştenirii Securităţii. În 22 decembrie 1989 el se afla în Giurtelec Hodod, judeţul Sălaj, localitatea natală, dar s-a grăbit să ajungă la Bucureşti imediat după fuga cuplului Ceauşescu. În seara aceleiaşi zile, după cum avea să relateze ulterior, a poposit la Cluj, iar a doua zi dimineaţa ajuns în Capitală, s-a deplasat mai întâi la Televiziune, după care în jurul orei 10 Măgureanu se afla la sediul Securităţii din strada Eforiei. Aici s-a întâlnit cu unii dintre viitorii săi colaboratori. „Deşi s-a fabulat mult pe tema faptului că eram un ilustru necunoscut, totuşi, datorită unor relaţii anterioare, provenite în special din faptul că am fost 20 de ani profesor la Academia de partid, mă cunoştea multă lume", a explicat el ulterior succesul apariţiei la Bucureşti. Dar relaţia sa cu ofiţerii de Securitate nu era doar de această natură, întrucât în 1976 Virgil Măgureanu lucrase efectiv, cu gradul de căpitan, în departamentul de analiză-sinteză al Direcţiei de Informaţii Externe. Ca urmare a acţiunilor sale, se poate vorbi de o divizare a aparatului de Securitate între cei doi poli, Măgureanu şi Voican. Ulterior, odată cu consolidarea reputaţiei foştilor ofiţeri ai poliţiei politice în ochii noii puteri s-a desprins şi o a treia componentă, lansată cu sprijinul sau complicitatea tacită a autorităţilor în afaceri specifice ale fostei DSS, mai ales prin redeschiderea unor canale de comerţ exterior sau, la treapta cea mai de jos, prin înfiinţarea de agenţii private de pază şi ordine.

Încă din primele zile ale anului 1990, puterea „provizorie" a Frontului Salvării Naţionale a cunoscut confruntări cu o neaşteptat de puternică opoziţie, care miza pe redeşteptarea sentimentelor anticomuniste. A fost un moment în care auto-etichetarea demagogică a FSN drept provizoriu risca să devină realitate, în dauna liderilor Frontului. Pentru prima dată, persoane care se maturizaseră politic în anii comunismului şi concepeau exercitarea puterii doar prin partid unic, şi-au simţit ameninţate poziţiile de către mecanismul democratic de tip pluralist. Nu doar contestarea făţişă a comunismului, ideologie de care ei se simţeau structural apropiaţi, dar mai ales disputa în care se vedeau angrenaţi la presiunea unor partide politice considerate dintotdeauna drept revolute, „istorice" în sens peiorativ, a determinat apelul la serviciile structurilor fostei Securităţi. Sub influenţa acestora, reflexele confruntării cu „burghezia şi moşierimea" s-au redeşteptat rapid în sânul puterii de sorginte comunist-reformistă intrând chiar în temele favorite de campanie electorală. Aceste reflexe au căpătat rapid o dimensiune instituţională sub forma recuperării componentelor considerate utile ale fostei poliţii comuniste, care apărase cu succes regimul vreme de jumătate de veac în faţa agresiunii „fostelor clase exploatatoare".

În aceste condiţii, foştii ofiţeri ai Securităţii au reintrat în scenă, în solda noii puteri, ca rezultat aceasta arătându-se din ce în ce mai puţin transparentă şi binevoitoare. Acţiunea de recuperare s-a resimţit rapid şi în universul cotidian. Dacă în primele zile din 1990 era anunţată cu surle şi trâmbiţe dezafectarea centralelor de interceptare a convorbirilor telefonice, peste acest subiect s-a aşezat curând o linişte de mormânt şi toate încercările unor jurnalişti de a verifica ulterior dacă aceste centre mai funcţionează sau nu, s-au izbit de refuzul, e drept, încă politicos, dar ferm, al autorităţilor militare. La adresele unor case conspirative ale Securităţii, foştii ofiţeri şi-au reluat activitatea încă din prima decadă a lunii ianuarie 1990; inclusiv în imobilul din strada Intrarea Filioara, devenit ulterior chiar sediul central al partidului de guvernământ.

Nu se poate spune despre ofiţerii şi subofiţerii din fosta Securitate că „au tăiat frunză la câini" în prima lună a anului 1990, dar oricum nu s-a „muncit" organizat. Tocmai de aceea, noua putere a încercat de la bun început să clădească un nou serviciu informativ, evident, fidel. Printre altele, a fost elaborat şi un proiect de decret care prevedea înfiinţarea Consiliului Siguranţei Naţionale, dar Ion Iliescu a refuzat să semneze acest act normativ, pe motiv că termenul „Siguranţei" amintea de perioada antebelică, o epocă deloc pe placul fostului preşedinte al CFSN. Astfel că primul care a „clădit" pe ruinele Securităţii o nouă structură este fostul vice-premier al guvernului provizoriu, Gelu Voican Voiculescu. Controversata înfiinţare a UM 0215 din cadrul Ministerului de Interne şi implicarea acestui ciudat personaj în formarea primului serviciu de informaţii pentru uzul noii puteri este şi astăzi învăluită în mister. Cert este că, cu mult înaintea Serviciului Român de Informaţii, aici s-au grupat foştii ofiţeri şi subofiţeri ai unei unităţi de elită a vechiului regim, Securitatea Municipiului Bucureşti.

La începutul lunii ianuarie, generalul Nicolae Militaru ordonase trecerea în rezervă a întregului aparat din SMB, compus din 566 ofiţeri, şi a majorităţii cadrelor din fosta Direcţie a IV-a de contrainformaţii militare a Securităţii. Conştient că securiştii bucureşteni fuseseră printre cei mai buni în „meseria" lor din Departamentul Securităţii Statului, Gelu Voican a reuşit să obţină în cursul aceleiaşi luni acordul guvernului provizoriu şi pe cel al preşedintelui CFSN Ion Iliescu, pentru racolarea şi încadrarea ofiţerilor de la SMB într-o direcţie specială a Ministerului de Interne, nou înfiinţată. Astfel, cu maximă discreţie, se puneau bazele unui serviciu informativ devotat noii puteri din România, sau, cel puţin, unora dintre reprezentanţii săi de frunte. Noul organism a fost apoi botezat UM 0215 (şi simpatic poreclit chiar de angajaţii săi „doi şi-un sfert"), iniţial a purtat titulatura de „Direcţia de pază a obiectivelor de interes politic". La comandă a fost numit de către Ion Iliescu contra-amiralul Cico Dumitrescu, aflat în subordinea generalului Mihai Chiţac, pe atunci ministru de Interne. În realitate însă cel care controla primul serviciu informativ apărut în România după evenimentele din decembrie '89 era vice-premierul Gelu Voican Voiculescu.

În perioada în care Gelu Voican s-a ocupat în mod oficial de soarta fostului DSS, consilierul său a fost generalul (r) Nicolae Doicaru. Fost şef al spionajului român, personaj cu un prestigiu recunoscut în mediile securiste, acesta avea să moară după doi ani într-un suspect accident de vânătoare. Dar vice-prim ministrul guvernului provizoriu n-a mers doar pe mâna generalului Doicaru. Unul dintre aghiotanţii săi de încredere a fost maiorul (avansat apoi colonel) Viorel Tache, absolvent al Şcolii de Miliţie, trecut apoi la celebra UM 0920 ca subaltern al generalilor Pacepa şi Doicaru. Demis din Direcţia de Informaţii Externe şi anchetat după fuga lui Pacepa, a fost ulterior transferat la Biroul „înscrisuri duşmănoase" din cadrul Securităţii Municipiului Bucureşti. Ghidat de aceştia, Gelu Voican Voiculescu s-a plimbat cu folos prin arhivele Securităţii.

Cum contra-amiralul Cico Dumitrescu s-a retras foarte repede de la comanda UM 0215, în fruntea serviciului de informaţii nou apărut au fost instalaţi alţi doi ofiţeri apropiaţi ai lui Gelu Voican, colonelul de contrainformaţii Florin Calapod (alias Cristescu) şi ca adjunct colonelul Harosa, fost ofiţer de Securitate sub acoperire, cu funcţia de redactor la Editura Meridiane. În perioada ministerului lui Mihai Chiţac, ofiţerii şi subofiţerii de la „doi şi-un sfert" posedau legitimaţii false, cu mai multe identităţi şi acţionau după toate canoanele Securităţii.

1 februarie 1990, data la care acest serviciu de informaţii a luat oficial naştere, nu este întâmplătoare. Trecuseră numai trei zile de la uriaşul miting organizat de PNŢCD, PNL şi PDSR în Piaţa Victoriei, ca reacţie de protest la hotărârea Frontului Salvării Naţionale de a se transforma în partid şi de a participa la alegeri. Persoane care au părăsit ulterior structurile puterii provizorii au vorbit despre implicarea în repetate rânduri a unor ofiţeri de la UM 0215 în evenimentele tulburi din perioada anterioară scrutinului de la 20 mai 1990, când FSN a orchestrat una din cele mai murdare campanii electorale derulate la primele alegeri libere din fostele ţări comuniste. Astfel, se pare că ofiţerii serviciului informativ organizat de Gelu Voican Voiculescu n-au fost străini de tipărirea şi difuzarea unor aşa-zise manifeste legionare şi de fabricarea unui întreg arsenal de falsuri compromiţătoare, menite să scadă cota electorală a liderilor opoziţiei anticomuniste. Ei sunt responsabili de tipărirea şi difuzarea aşa-ziselor manifeste legionare la Bacău şi Bucureşti, de fabricarea unor documente compromiţătoare privind personalităţi din opoziţie (Corneliu Coposu, Doina Cornea, Radu Câmpeanu şi alţii), de compromiterea lor prin atacuri în presa obedientă a vremii, care au utilizat un arsenal lingvistic de joasă speţă şi probe false, coroborate cu date reale – după metodele de intoxicare specifice Securităţii. A fost pus tot pe seama ofiţerilor de la „doi şi-un sfert" episodul din 18 februarie 1990, când au fost forţate intrările în clădirea Guvernului, ca şi compromiterea mitingului maraton din Piaţa Universităţii şi infiltrarea în principalele partide de opoziţie sau chiar în anturajul liderilor marcanţi ai acestora. Astfel, ofiţeri din fosta Securitate a Municipiului Bucureşti, angajaţi ulterior la „doi şi-un sfert", au lucrat ca gardă de corp a ţărănistului Ion Raţiu, candidat la Preşedinţie în 1990. Cea mai spectaculoasă acţiune a UM 0215 a fost însă derulată în colaborare cu Serviciul Român de Informaţii pe parcursul mineriadei din iunie 1990.

Ca şi „doi şi-un sfert", Serviciul Român de Informaţii a apărut ca urmare a unor tensiuni acute care au motivat Puterea în a repune în serviciu foste structuri ale Securităţii. De astă dată, aceste tensiuni au fost de natură interetnică, ele fiind abil speculate de Virgil Măgureanu, bun cunoscător al realităţilor din Transilvania. La sfârşitul lunii februarie a anului 1990 existau nenumărate indicii referitoare la „butoiul de pulbere" din judeţul Mureş. Dar puterea provizorie le-a minimalizat, poate chiar pentru a găsi pretextul necesar pentru înfiinţarea unui nou serviciu informativ. Dacă această ipoteză este reală sau nu rămâne greu de apreciat chiar şi astăzi, la mai bine de treisprezece ani distanţă de la acele evenimente. Dar rapiditatea cu care s-a decis înfiinţarea Serviciului Român de Informaţii prin Decretul 181 din 26 martie 1990 al CPUN (la numai câteva zile după evenimentele sângeroase care au caracterizat conflictul inter-etnic de la Târgu-Mureş din 18-20 martie) nu pare a fi întâmplătoare, ceea ce face ca momentul „naşterii" SRI-ului de către *Ion Iliescu printr-un decret care nu a fost dezbătut de forul legislativ al timpului* să rămână sugestiv. Apoi, trebuie menţionată infiltrarea organizaţiei naţionaliste „Vatra Românească" de către numeroşi foşti ofiţeri ai Securităţii. Între aceştia, şi Gheorghe Moldoveanu, fostul căpitan al Direcţiei de cercetări penale din Braşov, ajuns redactor şef adjunct al săptămânalului „Deşteaptă-te Române", organ al „Vetrei Româneşti" şi ulterior al PUNR. De altfel problema relaţiilor interetnice a rămas o adevărată obsesie pentru lucrătorii SRI, care îi acordă o importanţă foarte mare în raport cu celelalte potenţiale pericole la adresa siguranţei naţionale cum ar fi marea corupţie sau crima organizată.

Odată cu organizarea Serviciului Român de Informaţii, moştenitorii Securităţii au intrat într-o zodie nouă. După principiul „şirului indian", enunţat de colonelul de Securitate din Dolj pe care l-am citat la începutul textului, au fost cooptaţi în SRI numeroşi ofiţeri ai fostei Direcţii a I-a de informaţii interne, a II-a de contrainformaţii economice, ofiţeri de la contraspionaj, specialiştii în tehnică operativă, cei din unitatea S de „înscrisuri periculoase şi expertize grafologice", din unitatea R, de transmisiuni şi contrainformaţii radio, din

Continuare în pagina 5

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

Urmare din pagina 4

unitatea specială F de filaj şi investigaţii, precum şi întreg Centrul de Informatică şi Documentare (CID), creierul computerizat al fostei Securităţi care administrează arhiva fostului DSS şi reţeaua informativă. De asemenea, au fost reangajaţi ofiţeri şi subofiţeri bine pregătiţi din USLA, care datorită asasinării echipajului „terorist" al maiorului Trosca în faţa sediului MApN aveau teamă şi repulsie faţă de armată şi refuzaseră angajamente în structurile Apărării. După acelaşi scenariu, s-a petrecut şi organizarea din teritoriu, finalizată la începutul lunii aprilie a anului 1990.

Ca urmare, în 25 aprilie, în faţa a peste 100 de ziarişti, Virgil Măgureanu anunţa înfiinţarea Serviciului Român de Informaţii. Scopul acestei instituţii, aşa cum a fost precizat atunci de proaspătul ei director, constă în apărarea statului în faţa oficinelor de spionaj, a terorismului internaţional, a extremismului de dreapta sau de stânga şi a acţiunilor „destabilizatoare" de oricare fel, în raport cu ordinea constituţională care urma să fie stabilită de Parlamentul României. S-a subliniat atunci că SRI-ul nu va reţine şi nu va ancheta persoane, nu va sechestra înscrisuri, mărginindu-se doar la sesizarea Procuraturii pentru iniţierea cercetărilor penale în cazurile de încălcare a legalităţii. Domnul Măgureanu a afirmat că această instituţie va fi echidistantă politic. Pentru a înlătura suspiciunile celor care vedeau în înfiinţarea SRI-ului o renaştere a Securităţii, au fost aduşi în faţa ziariştilor doi dintre colaboratorii proaspătului director, coloneii Iancu şi Drăgoi. Primul, fost cadru al Miliţiei acuzat de trădare în ultimii ani ai regimului comunist pentru că a trimis scrisori la „Europa Liberă" şi a cărui fiică a murit în noaptea de 21 decembrie 1989 la Intercontinental, a fost îndepărtat ulterior din SRI. Cel de-al doilea a fost prezentat de profesorul Măgureanu ca provenind din rândurile Armatei. Nici de acesta nu s-a mai auzit ulterior nimic.

De fapt sub această umbrelă au fost recuperaţi ofiţeri superiori ai Securităţii, cu un trecut nu foarte recomandabil pentru o instituţie menită să apere democraţia. Mai departe, câteva exemple:

— *Victor Marcu*, originar din Moroieni-Dâmboviţa, a absolvit şcoala de ofiţeri de Securitate de la Băneasa în 1968. A lucrat din 1976 în Direcţia de Informaţii Externe; sub numele de Sârbu Victor, coordona UM 0103 din Centrala DIE, având în atenţie grupuri legionare din diaspora. A primit, ca lucrător al centralei, sarcini speciale – întrucât UM 0103 se ocupa de intimidarea şi sau chiar anihilarea emigraţiei ostile regimului comunist. Sub o treia identitate (Niţă Victor) i-a supravegheat pe redactorii „Europei Libere", pe liderii emigraţiei maghiare originare din România şi a organizat acţiunile capcană din 3 şi 4 februarie asupra lui Paul Goma, respectiv a altor doi emigranţi români, care denunţaseră în mai multe rânduri realităţile din ţară. La 1 februarie 1990 a fost avansat la gradul de colonel. S-a afirmat că el a pus la dispoziţia Televiziunii Române „Libere" la începutul acelui an caseta „compromiţătoare" avându-l ca subiect pe cetăţeanul canadian Doru Popescu, într-o emisiune care a exacerbat resentimentele comuniste faţă de mişcarea legionară şi le-a redeşteptat în rândurile populaţiei prin intermediul micului ecran. Încadrat în SRI, a fost avansat la începutul lunii august 1992 la gradul de general printr-un decret semnat de Ion Iliescu. După mai bine de trei ani, a fost îndepărtat din funcţia de adjunct al directorului SRI pe care o dobândise, în urma implicării în afaceri onoroase derulate cu cetăţeni arabi şi datorită strânselor sale relaţii cu cercurile extremiste de la „România Mare", intrate în conflict deschis cu Iliescu şi Măgureanu.

— *Mihai Stan* a fost şef al compartimentului D din cadrul Securităţii, care avea în atribuţii acţiunile de dezinformare. După ce a fost încadrat ca adjunct al directorului SRI Virgil Măgureanu şi avansat la gradul de general prin decret prezidenţial, a fost scos din serviciu pentru „neglijenţă", ca urmare a izbucnirii „scandalului Berevoieşti"; a fost însă încadrat în Serviciul de Protecţie şi Pază. De asemenea, şi fostul şef de cabinet al lui Iulian Vlad, colonelul Rogojan, a primit un post în organigrama SRI.

Majoritatea celor numiţi în funcţii de comandă şi-au adus cu ei pe cei mai de încredere dintre colaboratori şi subalterni. Colonelul *Ştefan Toader*, fost adjunct al generalului Alexandru Ţencu, însărcinat cu activitatea de ascultare, înregistrare şi exploatare a informaţiilor obţinute „prin mijloace specifice", a fost numit director adjunct de divizie în SRI, unde şi-a adus în subordine pe mulţi dintre specialiştii din fostul Serviciu de tehnică operativă (TO) al Securităţii. Totuşi, la conferinţa de presă pe care Virgil Măgureanu a susţinut-o în 15 mai 1990, directorul SRI a afirmat de mai multe ori că instituţia în fruntea căreia a fost numit de către Ion Iliescu nu are nimic în comun cu practicile fostei Direcţii a Securităţii Statului. Conform spuselor domniei sale, acei ofiţeri proveniţi din Securitate au fost „îndelung verificaţi" şi nu se fac vinovaţi de participare la acţiuni represive. Cu fluenţa învăluitoare care îl caracterizează, Virgil Măgureanu a căutat să-i convingă pe ziarişti prezenţi că SRI-ul nu mai face dosare nimănui şi că arhiva Securităţii care i-a fost încredinţată este în bună pază – cu excepţia documentelor dispărute la Revoluţie, a căror recuperare a enumerat-o printre priorităţi.

„Domnul profesor" a subliniat atunci greutăţile pe care instituţia condusă de dânsul le întâmpină în activitate. Într-adevăr, la acea vreme domnul Măgureanu ducea o luptă acerbă pentru consolidarea poziţiei SRI, care nu era privit cu ochi buni de către unele cadre din Armată şi Ministerul de Interne. Funcţionând iniţial în Palatul Parlamentului din Dealul Mitropoliei, acest serviciu a obţinut graţie diligenţelor directorului său un impozant sediu pe strada Povernei, ulterior schimbat cu complexul „fabricii de directori" CEPECA din Pădurea Băneasa (cu umor botezat de cei care îl populează „Twin Peaks"). De asemenea fostele case conspirative, inspectorate judeţene şi alte bunuri imobiliare sau dotări din patrimoniul DSS au intrat încetul cu încetul în portofoliul Serviciului Român de Informaţii, ca şi arhivele sau parte din vasta reţea de informatori a poliţiei politice comuniste.

Aşadar, după ce „lupilor bătrâni" din Securitate le-au fost subordonaţi numeroşi tineri angajaţi prin concurs, SRI-ul era gata să treacă la treabă. Între timp, tensiunile dintre partidele aflate atunci în opoziţie şi FSN se acutizaseră. În 22 aprilie 1990, Piaţa Universităţii a fost blocată de manifestanţii care cereau demisia lui Ion Iliescu şi a tuturor celor care făcuseră parte din vechea nomenclatură comunistă, anchetarea foştilor securişti şi dezvăluirea numelor informatorilor DSS. Replica autorităţilor a fost brutală.

Ştirea cu numărul 9 a buletinului Rompres din 14 iunie 1990 reproduce stenograma cuvântării preşedintelui Iliescu în faţa minerilor, proaspăt sosiţi în Bucureşti în zorii acelei zile: „Dragi mineri, mă adresez dumneavoastră mulţumindu-vă pentru răspunsul de solidaritate muncitorească pe care şi acum l-aţi dat la chemarea noastră", spunea domnul Iliescu cerându-le apoi minerilor să ocupe Piaţa Universităţii, unde elemente „fasciste, legionare" ar fi comis acte de vandalism. Pe baza căror informaţii i-a etichetat astfel preşedintele de atunci al României pe cei care îl contestaseră luni de-a rândul la mitingul maraton din Piaţă? Cine i-a spus preşedintelui ceea ce el afirma despre manifestanţii de la Universitate, loc pe care l-a evitat de la debutul mitingului anticomunist care îi contesta autoritatea? Răspunsul este simplu: instituţiile create de noua putere pe ruinele fostei Securităţi.

Cum am arătat deja, ofiţerii şi subofiţerii de la „doi şi-un sfert", posedau legitimaţii false cu mai multe identităţi. Ei au fost implicaţi direct în supravegherea, compromiterea dar şi în intimidarea opozanţilor regimului, a participanţilor la mitingul din Piaţa Universităţii. Amintim, ca notorie, agresarea regretatului Petru Creţia, care ne-a mărturisit la vremea respectivă (într-un interviu publicat în „Opinia Studenţească") faptul că a fost, anterior agresiunii, ameninţat telefonic în dese rânduri de un fost ofiţer din Securitatea Municipiului Bucureşti, cât şi exemplul la fel de cunoscut al lui Gheorghe Siminea: cu o lună înainte de reprimarea manifestaţiei, acesta i-a molestat şi ameninţat pe greviştii foamei din Piaţă după care s-a retras în sediul Institutului de studii şi proiectări pentru îmbunătăţiri funciare – unde „lucrase" până în 1989 ca maior de Securitate. Despre Siminea s-a afirmat că ar fi fost avansat după 1989 la gradul de locotenent-colonel, iar apartenenţa sa la Securitatea Municipiului Bucureşti, unitate care a constituit nucleul UM 0215 din Ministerul de Interne este un indiciu privind motivaţia acţiunii sale din Piaţa Universităţii.

La trei zile de la debutul manifestaţiei din Piaţa Universităţii, în prima conferinţă de presă a instituţiei susţinută de Virgil Măgureanu în 25 aprilie 1990, acesta menţiona între atribuţiile Serviciului Român de Informaţii, pe lângă apărarea statului de acţiunile oficinelor de spionaj, a terorismului sau a extremismului de stânga şi de dreapta, şi prevenirea „acţiunilor destabilizatoare de orice fel". Or, de-a lungul derulării mitingului maraton, nu au lipsit acuzaţiile oficiale privind caracterul său „destabilizator", acuzaţii aduse în repetate ronduri de vârfuri ale puterii, începând cu Ion Iliescu. Acestea au fost de natură să reclame o implicare a SRI în supravegherea manifestanţilor, potrivit cu atribuţiile sale legale enunţate de Virgil Măgureanu în aprilie '90.

Despre participarea acestui serviciu secret la acţiuni informative în Piaţa Universităţii există o mărturie semnată de fostul căpitan SRI Adrian Ionescu. În 6 decembrie 1990, acesta a adresat o scrisoare deschisă Parlamentului României, din care spicuim: „În perioada 13-15 iunie 1990 cât şi în cea premergătoare ei am participat împreună cu alte cadre din Bucureşti în Piaţa Universităţii, identificându-ne cu demonstranţii, în scopul cunoaşterii liderilor. Metodele de lucru utilizate au fost de atragere a informatorilor Securităţii pe baza unor stimuli materiali, sau în majoritatea cazurilor prin şantaj, ameninţând cu dosarul existent şi angajamentul semnat anterior".

De altfel, în urma informaţiilor culese de subalternii săi pe parcursul mitingului din Piaţa Universităţii, Virgil Măgureanu remarca în 15 mai 1990, referindu-se la unii dintre vorbitorii din balconul Facultăţii de geologie, că „de mai multă vreme, pe fondul desfăşurării în România a unor confruntări între Opoziţie şi actuala conducere, s-a manifestat şi o participare din partea unor cetăţeni străini. Am fost informaţi că o parte dintre aceştia s-au urcat la o anumită tribună, cerând măturarea regimului din România pe motiv că ar fi antipopular şi antidemocratic. Nici un stat din lume nu poate permite ca pe teritoriul său să apară asemenea atitudini extremiste".

Într-adevăr, la exact o lună după acest avertisment, în Piaţa Universităţii se restabilise liniştea, dar la capătul unor violenţe care au aruncat România în plin Ev Mediu. Cu ce preţ a plătit ţara cele întâmplate atunci, se ştie. Unde au fost serviciile secrete în momentul declanşării evenimentelor din 13-15 iunie 1990? Răspunsul e, credem, simplu: în miezul lor. Potrivit cu atribuţiile instituţiilor în care lucrau şi în conformitate cu probabilele ordine primite, atât ofiţerii de la SRI cât şi UM 0215 au filat manifestaţia şi manifestanţii pe tot parcursul ei. Este deci greu de presupus ca ei să fi scăpat situaţia de sub control în 13 iunie 1990. De altfel, celebra stenogramă a discuţiei dintre generalul Diamandescu şi ministrul de Interne Chiţac, care consemnează cuvintele primului („am dat foc autobuzelor, conform înţelegerii") lasă să se înţeleagă participarea la acţiuni provocatoare a unor ofiţeri, probabil de la UM 0215, infiltraţi printre manifestanţi, cu scopul de a potenţa violenţa acestora – provocarea fiind o tehnică deloc străină de arsenalul foştilor securişti.

Au fost şi alte elemente care pot justifica această supoziţie. Piatra cubică cu care manifestanţii au aruncat în poliţişti fusese descărcată nu cu multă vreme înaintea incidentelor dintr-un camion, iar atunci când unii dintre cei aflaţi în stradă şi-au manifestat intenţia de a ataca televiziunea, au apărut prompt aceleaşi bâte albe asemănătoare celor utilizate în februarie '90, în cursul regizării atacului asupra guvernului. De ce ar fi fost considerate necesare aceste acţiuni provocatoare, menite să escaladeze violenţa? Pentru că o replică paşnică i-ar fi transformat, cu siguranţă, în martiri pe cei 263 de manifestanţi arestaţi în noaptea de 12 spre 13 iunie, ca de altfel pe toţi participanţii la mitingul maraton. Reacţia brutală a autorităţilor, care au decis evacuarea în forţă a Pieţei Universităţii, trebuia justificată de evoluţia ulterioară a evenimentelor. Dincolo

Continuare în pagina 6

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

Urmare din pagina 5

de aceste supoziţii, date apărute ulterior în presă acuză implicarea serviciilor secrete amintite în „mineriadă”, ofiţerii fostelor structuri ale Securităţii fiind de altfel o prezenţă activă în acele zile pe străzile Bucureştiului. Este de notorietate rolul jucat pe parcursul evenimentelor de Gelu Voican Voiculescu, eminenţă cenuşie a UM 0215. Acesta, posesor al unei arme încă din 19 ianuarie 1990, în baza permisului 010094, justificându-se ulterior pentru acest fapt cu un decret din 1971 care le permitea activiştilor comunişti să poarte arme, renunţase la faimoasa sa barbă albă din considerente „strategice” şi a orchestrat în acele zile multe din acţiunile represive, după cum a fost acuzat apoi în dese rânduri (şi fără a replica) de către presa opoziţiei. Tot fără replică s-a scris ulterior şi că grupurilor de mineri li s-au distribuit fotografii cu liderii ai Pieţei Universităţii şi că aceştia au fost îndrumaţi la adrese dinainte cunoscute de poliţişti, civili şi falşi mineri, de fapt cadre aparţinând în special UM 0215. În devastarea sediilor partidelor de opoziţie şi a redacţiilor unor publicaţii, un important rol l-au avut coloneii Viorel Tache, Ion Condoiu şi Mărăcine, din structurile acestei unităţi, care i-au însoţit sau au ordonat subalternilor să îi însoţească pe mineri în acţiunile lor. Faptul este dovedit şi de prezenţa unora dintre cei pomeniţi la redacţia „României libere” în momentul asaltării ei, cât şi de prezenţa colonelului Ion Nicolae şi a plutonierului Corneliu Dumitrescu de la „doi şi-un sfert” în fruntea grupului condus de minerul Danciu, care a devastat casa lui Ion Raţiu. Ulterior, cei doi aveau să declare la una din şedinţele procesului care le-a fost intentat că *au acţionat la ordin*.

Există de asemenea date privind acţiunile directe întreprinse de Serviciul Român de Informaţii în acele zile. Ofiţeri SRI au predat în 15 iunie 1990 la Procuratura Generală, prin adresa 2049, un raport privind rezultatele unei percheziţii efectuate la locuinţa lui Marian Munteanu (în mod curios, la şapte ani de la evenimente, acesta a dezminţit că ar fi avut loc o asemenea percheziţie la propriul domiciliu, dar admite faptul că în acele zile a fost spartă casa mamei sale). Mai mult decât angrenarea în acţiuni directe, SRI-ului i-a fost atribuit un ordin (283/14 iunie 1990), adresat unităţilor de grăniceri, prin care se solicita reţinerea lui Petre Mihai Băcanu, Anton Uncu şi Octavian Paler, în cazul în care ar încerca să părăsească ţara. Publicat în „România liberă” din 30 noiembrie 1990, documentul a provocat o virulentă dezminţire din partea SRI, cotidianul amintit fiind acuzat că este subordonat secţiilor de operaţii speciale ale unor oficine de spionaj. Tot în cursul lunii noiembrie a anului 1990, acelaşi serviciu a redactat şi o sinteză, privind „principalele concluzii rezultate din analiza evenimentelor din 13-15 iunie 1990”, predată comisiei parlamentare care a anchetat mineriada. Aceasta cuprindea doar ilustrarea mecanismului prin care sau escaladat tensiunile şi „degenerarea lor în acte extremiste grave”. La vremea respectivă, opt membri ai comisiei parlamentare au protestat printr-o declaraţie, din cauza faptului că din sinteza SRI-ului lipseau cu desăvârşire date privind represiunile din 14-15 iunie, abundând în schimb exemple într-o înşiruire tendenţioasă, relative la implicarea şi rolul partidelor de opoziţie în manifestaţia din Piaţa Universităţii. O vagă apreciere a rolului jucat de Serviciul Român de Informaţii în cursul mineriadei avea să vină abia în iunie 1993, când Virgil Măgureanu a prezentat comisiei parlamentare de control primul său raport. Declaraţiile oficialilor asupra implicării structurilor informative nou create în evenimentele din 13-15 iunie 1990 au fost foarte prudente. La o săptămână după intervenţia brutală a minerilor în Bucureşti, primul ministru Petre Roman declara într-un interviu acordat agenţiei spaniole de presă EFE că evenimentele din 13-15 iunie au fost provocate după un scenariu al elementelor din fosta Securitate. Ulterior, fostul prim ministru Roman avea să susţină că nu îşi aminteşte să fi făcut o asemenea declaraţie.

Alegerile din mai validaseră prin vot popular echipa instalată la putere în decembrie 1989, iar pentru cei puşi să apere cuceririle socialismului în România, adică pentru organele Securităţii şi Miliţiei, rebotezată şi aceasta Poliţie, dar încă incapabilă să depăşească vechile deprinderi, acţiunea de „curăţire” avea corespondenţe binecunoscute în practicile trecutului. Ca şi predecesorilor, teama noilor lideri de „provocări” furniza angoase, cu atât mai mult cu cât manifestaţia se derulase într-un loc ultracentral, strâns legat de miturile Revoluţiei care se năşteau în acele momente. De aceea, lozincile greviştilor foamei care se încăpăţânau să reziste pe pajiştea din faţa Teatrului Naţional (ca să oferim doar un exemplu) erau cu atât mai incomode. Practic, în iunie 1990 nu se întâmplase nimic nou sub soare, ci doar o acţiune de „curăţire” care în trecut se derula cu o la fel de mare concentrare de forţe, inclusiv cu participarea „oamenilor muncii”. Exemplele nu sunt puţine. Ele încep cu devastări de genul celei petrecute la Aşezământul Brătianu de la Florica, unde camioane de muncitori veniţi de la Bucureşti incendiau la începutul anilor '50 o bibliotecă de o inestimabilă valoare şi continuă cu modul în care activiştii din regimul comunist căutau să împiedice cu orice preţ orice manifestări ostile şi să-şi asigure astfel liniştea. În aceste condiţii, concentrările de oameni erau întotdeauna fie evitate, fie atent organizate sau supravegheate. Astfel, toate zilele trecute cu litere roşii în calendarul comunist, prilej de manifestări publice, nu erau deloc o sărbătoare pentru cei de la tribună. Teama liderilor comunişti de provocări atingea în aceste momente paroxismul. Într-o astfel de zi sacră, distrugerea unei lozinci sau a unui tablou devenea un pericol major prin puterea exemplului şi de aceea fapta era privită drept o crimă de stat. În consecinţă, conducerea partidului trasa organelor represive sarcini vizând supravegherea îndeaproape a mulţimii, după ce organizarea manifestaţiilor era şi ea regizată în detaliu de către Securitate. Directivele date în acest sens au fost întotdeauna extrem de precise. Se solicita „garantarea securităţii persoanei fizice şi a domiciliilor tovarăşilor conducători şi a desfăşurării în ordine şi linişte a festivităţilor în întreaga ţară”, paza sediilor de partid şi prevenirea oricăror „încercări duşmănoase”. Punctual, organele Securităţii urmau să supravegheze alături de Miliţie construirea tribunelor oficiale, care urmau să fie păzite zi şi noapte. Apoi, securiştii vor conduce şi organiza munca informativă şi de verificare amănunţită a întregului personal utilizat în construcţia tribunelor, „vor conduce lucrările de verificare a tuturor gurilor de canal şi orice lucrări de canalizare din locul unde se află tribunele, sau din traseele defilării, utilizând în acest scop organele Miliţiei”. În timp ce miliţienii scotoceau canalele la ordinele Securităţii, alte echipe mixte controlau imobilele din jurul pieţei unde se ridica tribuna oficială, precum şi de pe toate traseele pe care urmau să circule „tovarăşii cu munci de răspundere”. Cu cinci zile înaintea defilărilor, trebuiau să fie verificate toate persoanele cu acces la tribună, se stabilea „numărul de rânduri ale coloanei de manifestanţi şi numărul de manifestanţi din fiecare rând”. Securitatea verifica pe cei „numiţi de organele de partid în funcţia de responsabili de rând şi de coloană”, urmând, ca o măsură suplimentară de siguranţă, „să fie introduşi sergenţi şi ofiţeri de Securitate în civil în mijlocul coloanei de manifestanţi, de la locurile de adunare şi până la terminarea manifestaţiei”. Erau controlate chiar şi „persoanele necesare pentru deservirea bufetului de la tribună, luându-se măsuri de supraveghere şi analiză o preparatelor. Atât transportul, cât şi servitul lor va fi supravegheat de un tovarăş de la Securitate”. Aceiaşi „tovarăşi de la Securitate” controlau pavoazarea şi carele alegorice, urmând ca în fiecare asemenea car să fie urcat câte un ofiţer în salopetă. În privinţa pavoazării, se recomanda, de pildă, printr-o circulară din 18 aprilie 1952, chiar şi proporţia drapelelor: 75% roşii şi 25% tricolore. În timp, la defilările care au urmat s-a mai schimbat doar această proporţie, pe măsură ce stalinismului îi lua loc naţional-comunismul. După ce şi pavoazarea era controlată, urma camuflarea unor importante trupe de Securitate şi Miliţie în apropierea traseelor manifestaţiei. Tot Securitatea se ocupa de asigurarea prin unităţile de alimentaţie publică a unui suficient număr de tarabe cu mititei, fructe şi băuturi răcoritoare nealcoolice pe parcursul defilărilor, iar un alt punct al instrucţiunilor suna astfel: „la orele 6 dimineaţa, ofiţerii de Securitate vor supraveghea pregătirea buchetelor de flori ce vor fi repartizate tovarăşilor cu munci de răspundere, nemaipermiţându-se intrarea în tribună a altor persoane cu flori, decât a persoanelor dinainte stabilite, care vor fi tot timpul sub supravegherea organelor Securităţii”. Ceea ce s-a petrecut în iunie 1990 a fost aşezarea în oglindă a acestui scenariu arhicunoscut atât de „beneficiari”, cât şi de structurile fostei Securităţi care l-au pus în scenă. Minerii au fost singurele persoane care au sădit flori în faţa Teatrului Naţional, iar „pe traseu” au avut parte de băuturi răcoritoare şi mititei, puse la dispoziţia lor după pofta inimii de către autorităţi. Motivaţiile, începând cu tentativa de „lovitură de stat legionară” şi terminând cu „destabilizarea” au făcut parte din acelaşi registru, iar Piaţa Universităţii a „redevenit zonă liberă”, pentru circulaţie. Între timp, activitatea SRI-ului de recuperare a patrimoniului fostei Securităţi se intensificase. Spre exemplu, prin anunţuri la mica publicitate de genul celui publicat de Secţia judeţeană SRI Galaţi, se anunţa numărul de telefon la care toţi cei interesaţi pot lua legătura cu ofiţeri de informaţii. Pe ansamblu, eforturile de recuperare a reţelei de informatori ai Securităţii au fost încununate de succes. De asemenea, puzderia de clădiri care aparţinuseră DSS-ului prin oraşele României au intrat şi ele treptat în patrimoniul SRI. Astfel, puterea acestei instituţii creştea, ca în poveste, de la o lună la alta. Dar nu fără „defecţiuni”, dintre care unele majore, dovedind că noua structură de informaţii nu a reuşit să se îndepărteze prea tare de trecut. Astfel, alte elemente compromiţătoare în legătură cu activitatea Serviciului Român de Informaţii în primul an de funcţionare au fost furnizate în decembrie 1990, într-un mod spectaculos. Un prim „dezertor” din SRI, căpitanul Adrian Ionescu, semna amintita scrisoare deschisă adresată Parlamentului României definind serviciul drept „Securitatea personală a preşedintelui Iliescu”. Cât despre ceea ce s-a întâmplat în interiorul instituţiei, căpitanul Ionescu arăta: „Salariile sunt, ca şi în trecut, mult mai mari ca în armată sau poliţie. Conducerea SRI primeşte un salariu echivalent cu al unui ministru, şefii de diviziuni şi locţiitorii acestora cât al senatorilor, iar conducerile secţiilor judeţene au salarii echivalente cu ale prefecţilor. Un absolvent de şcoală militară din SRI primeşte un salariu echivalent cu al unui medic specialist cu o vechime de 20 de ani”. Fostul ofiţer, trecut în rezervă în 15 octombrie 1990, incrimina faptul că serviciul gestionează necontrolat mari sume în lei şi valută, că furnizează documente din arhivele Securităţii săptămânalului „România Mare” şi că, după fişele interne de atribuţii, SRI-ul respectă practic organigrama fostei Securităţi, cu deosebirea că a dispărut cercetarea penală şi că direcţiile DSS au fost botezate diviziuni. În final, fostul ofiţer de informaţii atrăgea atenţia asupra potenţialului pericol pe care îl prezintă această instituţie, cu veleităţi de stat în stat, pentru sistemul democratic.

Dar în primăvara anului 1991, un fapt de o gravitate fără precedent a ridicat mari semne de întrebare în legătură cu practicile SRI: descoperirea că serviciul a trecut la distrugerea unor importante documente de arhivă, îngropându-le într-o râpă la 12 kilometri de Berevoleşti-Argeş, ca cutremurat din temelii edificiul ridicat cu migală de către Virgil Măgureanu, arătând o altă faţă nebănuită a modului în care noua putere a utilizat o altă parte importantă a moştenirii Securităţii: arhiva. Se incrimina astfel faptul că actele unor tenebroase din trecutul fostului DSS au fost, în cursul anului 1990, probabil iremediabil distruse.

„Scandalul Berevoieşti” a debutat spectaculos. În 20 mai 1991, la redacţia cotidianului „România liberă” s-a desfăşurat o conferinţă de presă susţinută de ziaristul Petre Mihai Băcanu, care a acuzat SRI-ul de distrugerea documentelor din arhivele fostei Securităţi. Ce se petrecuse de fapt? În seara de 22 iunie 1990, la numai o săptămână de la finalul mineriadei, un camion militar încărcat cu documente, însoţit de către colonelul SRI Bordeianu, fost lucrător al Securităţii, urca pe un drum forestier de pe valea Brătiei, la nord de comuna Berovoieşti din judeţul Argeş. Încărcătura camionului a fost aruncată într-o râpă şi acoperită cu pământ din maluri. Însoţitorii camionului încercau astfel să camufleze documente din

Continuare în pagina 7

MOŞTENITORII SECURITĂŢII

Urmare din pagina 6

arhiva fostei Securităţi, dar şi unele purtând antetul SRI. Localnicii au descoperit însă repede locul, iar prin Berevoieşti au început să circule şi să fie lecturate dosare cu menţiunea strict secret. În încercarea de a camufla mai bine locul, colonelul Bordeianu a trimis acolo mai multe camioane cu pământ şi a început recuperarea documentelor găsite de localnici; dar secretul acţiunii sale se spulberase. La unsprezece luni de la misiunea confidenţială pe care o îndeplinise Bordeianu, un grup de ziarişti a trecut la dezgroparea încărcăturii abandonate în iunie '90 în râpa din judeţul Argeş.

Între timp, presa a adus la cunoştinţa opiniei publice conţinutul documentelor abandonate de Serviciul Român de Informaţii la Berevoieşti. Acestea erau dosare de urmărire informativă întocmite de fosta Securitate, corespondenţă secretă şi note informative dinainte de decembrie 1989, broşuri cu conţinut religios confiscate de lucrătorii DSS, corespondenţă interceptată de Serviciul de filaj scrisori, dar şi acte ale SRI şi documente sustrase din sediile partidelor de opoziţie în 29 ianuarie '90 sau în timpul mineriadei din iunie. Reacţiile nu s-au lăsat aşteptate. Guvernul Român o solicitat Procuratura Militară pentru cercetarea cazului, iar în Parlament chiar FSN a propus înfiinţarea unei comisii de anchetă, imediat după publicarea primelor documente din groapa de la Berevoieşti.

În seara de 21 mai 1990, la emisiunea de actualităţi a TVR, Nicolae Ulieru, purtătorul de cuvânt al Serviciului Român de Informaţii, a dat citire unui comunicat în care arăta că hârtiile îngropate la Berevoieşti sunt rezultatul unui „plan de dizlocare, prin care ofiţerii de informaţii au trecut la abandonarea documentelor fără valoare operativă". În acelaşi comunicat se mai arăta şi că „dezvăluirile senzaţionale urmărite de „România liberă" nu pot avea un impact pozitiv, atâta vreme cât nu s-a căutat o prealabilă clarificare a lucrurilor, pentru a nu pune opinia publică internă şi internaţională în situaţia de a fi dezinformată". În final, se arată că, deşi lipsite de valoare operativă, documentele apărute în presă şi provenind din groapa de la Berevoieşti constituiau totuşi secrete de stat şi nu ar fi trebuit aduse la cunoştinţa publicului. Comunicatul SRI nu a reuşit atenuarea uneia din cele mai grave crize politice şi morale ale regimului Iliescu, resimţită ca un adevărat cutremur în structurile principalului serviciu de informaţii din România. A doua zi după comunicatul SRI, cotidianul „România liberă" a continuat însă să publice săptămâni la rând interpelări la adresa Serviciului Român de Informaţii, cât şi documente recuperate de la Berevoieşti. Aparent paradoxal, tot atunci Senatul adopta Legea Siguranţei Naţionale într-o atmosferă relativ calmă, datorită schimbării de atitudine o majorităţii FSN, dintr-o dată mult mai permeabilă la amendamentele opoziţiei. Fără îndoială că misiunea majorităţii în a promova această lege pe fondul scandalului în care era implicat SRI-ul ar fi fost mult mai dificilă. Conform unei declaraţii de atunci a senatorului liberal Mihail Ruva, proiectul în forma sa iniţială era inacceptabil, oferind câmp larg de acţiune serviciilor secrete sub pretextul apărării siguranţei naţionale. Chemat în faţa Parlamentului în contextul acestui scandal, Virgil Măgureanu s-a arătat vizibil marcat de „incidentul" Berevoieşti, declarând: „îmi par eu însumi stupid". Asumarea unei culpe profesionale era de natură să arate Parlamentului şi opiniei publice că directorul se pune la dispoziţia comisiei parlamentare abilitată să cerceteze cazul, fiind gata să suporte orice verdict, dar şi hotărârea sa de a-i pedepsi pe cei vinovaţi de această gravă deconspirare a acţiunii SRI din 1990 de distrugere a documentelor. Între timp însă, în Camera Deputaţilor dezbaterile la Legea Siguranţei Naţionale se derulau într-un ritm alert. De altfel, chestionat în legătură cu „scandalul Berevoieşti", preşedintele Iliescu a declarat: „Cred că acum trebuie să adoptăm urgent noua Lege a Siguranţei Naţionale". Acest răspuns surprinzător, aparent fără legătură, este motivat de articolul 12 al legii, care arată: „Nici o persoană nu are dreptul să facă cunoscute activităţi secrete privind siguranţa naţională, prevalându-se de accesul neîngrădit la informaţii, de dreptul la difuzarea acestora şi de libertatea de exprimare a opiniilor". Practic, se încerca o stingere a scandalului prin promulgarea legii, dar încercarea de a limita astfel amplificarea scandalului avea să eşueze. Cotidiene de mare tiraj ale lumii titrau deja: „Watergate-ul României a început în pădure". Mai mult, Steny Hoyer, membru al Comisiei de Securitate şi Cooperare în Europa, a rostit la 3 iunie 1991 în Camera Reprezentanţilor a Congresului Statelor Unite un discurs din care spicuim următoarele: „Cred că o clarificare a statutului actual al Securităţii este necesară, înainte ca poporul român să poată dobândi încredere în noile sale instituţii guvernamentale. Am ridicat această problemă în convorbirea avută cu premierul român Petre Roman cu ocazia vizitei acestuia la Washington în martie, dar cred că răspunsul său a fost evaziv. Temerile mele s-au adâncit cu ocazia dezgropării a 7 tone de dosare ale Securităţii, care cuprind liste ale disidenţilor, transcrieri ale emisiunilor Europei Libere, informaţii despre opozanţi. Documentele dezgropate relevă faptul că supravegherea opoziţiei din România a continuat şi după ce Securitatea a fost în mod oficial desfiinţată. Noul Serviciu Român de Informaţii, în a cărui componenţă se află un număr mare de foşti securişti, a anunţat că unii dintre ofiţerii săi sunt responsabili de distrugerea documentelor. SRI a afirmat că toţi cei responsabili vor fi imediat eliberaţi din posturile lor. Aş dori ca guvernul român să urgenteze ancheta şi să o facă cu toată sinceritatea pentru a elimina odată pentru totdeauna umbra suspiciunii care încă hărţuieşte societatea românească".

Anchetarea „cazului Berevoieşti" nu numai că nu s-a făcut cu sinceritate; ea nu a fost niciodată finalizată. Organele de cercetare penală şi specialiştii militari care au preluat spre cercetare documentele dezgropate de ziarişti au dispărut treptat din colimatorul presei şi şi-au sistat acţiunea. Comisia parlamentară înfiinţată în urma unei hotărâri din 28 mai 1991 a început şi ea propria investigaţie. În legătură cu activitatea acestei comisii, unul dintre membri, deputatul FSN Marcel Chiţescu, declara în 4 iunie 1991 că se conturează concluzia unei distrugeri de documente datorată unui act iresponsabil, ai cărui autori lucrează încă în SRI, dar şi că scandalul Berevoieşti ar putea fi un act de diversiune. După vacanţa parlamentară, comisia şi-a reluat activitatea, în vreme ce la Senat începea în 18 septembrie dezbaterea Legii de organizare şi funcţionare a Serviciului Român de Informaţii. Cinci zile mai târziu, deputatul FSN Cornel Ardelean a făcut în Cameră surprinzătoarea propunere de a se suspenda pentru o vreme activitatea Comisiei de anchetă Berevoieşti, dar maşina de vot a Puterii nu a putut promova această propunere, din cauza absenţei a 61 de parlamentari fesenişti.

Eşecul a fost corectat însă după două zile: în 25 septembrie 1991 minerii au revenit la Bucureşti, iar evenimentele violente care au provocat căderea guvernului Roman au dus la intrarea în anonimat a activităţii comisiei. Ea nu a mai fost reînfiinţată în noua legislatură, iar parlamentarii care au investigat „cazul Berevoieşti" (chiar şi cei din rândurile Opoziţiei) au păstrat tăcerea în legătură cu concluziile la care au ajuns pe marginea acestui episod întunecat din istoria SRI. Singura consecinţă a fost căderea câtorva capete din Serviciul Român de Informaţii. Cel mai important personaj, înlăturat pentru neglijenţă în serviciu, a fost generalul Mihail Stan, adjunct al lui Virgil Măgureanu şi fost şef al Serviciului D (dezinformare) din Securitate. Între timp, presa a mai relevat cazuri de distrugeri de documente din arhivele secrete, petrecute în 1990. Astfel, s-a aflat că Nicolae Bordeianu, fostul colonel de Securitate încadrat la SRI, cel care a însoţit camionul cu documente spre Berevoieşti, încercase să distrugă mai întâi aceste documente în Fabrica de Mucava de la Scăeni, ale cărei malaxoare au fost în mai multe rânduri beneficiarele acţiunii de salubrizare a arhivelor fostei Securităţi. Astfel, multe din cartoanele de ambalaj fabricate la Scăeni conţin probabil multe pagini, iremediabil distruse, din istoria imundă a poliţiei politice comuniste...

Epilog: Putere şi cârnaţi

A trecut deja mai mult de un deceniu de la unele dintre întâmplările relatate mai sus. Atât SRI, cât şi UM 0215 (azi, UM 0962) au mai fost protagonistele unor scandaluri publice, dar nici unul dintre acestea la fel de grav ca faptele de arme ale serviciilor secrete din primul an de democraţie originală. Încetul cu încetul, minţile înfierbântate prea tare sub caschetele regimului comunist s-au mai domolit. Virgil Măgureanu a ales după noiembrie 1996 soluţia demisiei, iar conducerea serviciului secret al MI a fost şi ea schimbată în mai multe rânduri. Ceea ce nu s-a întâmplat este însă mult mai semnificativ decât aceste evoluţii întrucâtva previzibile: societatea românească nu şi-a descoperit încă vocaţia deplină pentru adevăr. Astfel că România rămâne, alături de Rusia, o ţară în care oamenii şi acţiunile fostei poliţii politice comuniste sunt învăluite în umbră. Atâta vreme cât secretizarea inutilă a societăţii persistă sub diferite pretexte, cât nu se trece cu prioritate la deconspirarea actelor de poliţie politică din trecutul recent al României, cei ce sunt la putere pot fi etichetaţi drept moştenitori direcţi ai Securităţii.

Sistarea deconspirării fostei poliţii politice comuniste prin greva reprezentanţilor Puterii din Colegiul Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii şi refuzul SRI de a preda arhivele acesteia este, la rândul ei, un semn al importanţei acordate de actuala putere moştenirii în posesia căreia se află. Cu atât mai mult, nu se poate măsura nici astăzi cu precizie dimensiunea intervenţiei structurilor fostei Securităţi în evenimentele de pe parcursul anului 1990. Multe fapte rămân învăluite în mister. Orice încercare de clarificare prin anchete care să contureze rolul jucat de aceste structuri în cursul celui mai zbuciumat şi violent an al istoriei României post-decembriste este imediat taxat de foştii protagonişti, aflaţi atunci în poziţii oficiale importante, drept o tentativă de răfuială politică. Conducerile Ministerului de Interne sau SRI nu şi-au arătat nici ele (public) curiozitatea cu privire la faptele petrecute atunci sau cu privire la soarta multor dosare din arhiva Securităţii, care au plecat din arhive odată cu cei ce le-au întocmit, pentru a fi pavăză la vremuri de restrişte, sau răzbunarea din aşteptatele timpuri de glorie.

Din păcate, în România s-a perpetuat trista tradiţie a invocării secretului, nu atât pentru a proteja siguranţa ţării, cât mai degrabă din imobilism cazon. Această tristă tradiţie a diferenţei între secret şi invocarea lui poate fi socotită diferenţa între realitate şi constrângere, între ideologie şi adevăr. În absenţa unor asemenea anchete, ne permitem o concluzie personală: în 1990 SRI şi UM 0215 erau departe de o fi echidistante politic. Dobândirea unui astfel de comportament şi circumscrierea activităţii lor unor norme democratice a fost un proces de durată, finalizat prin legiferarea clară a activităţii şi trecerea sub control parlamentar. În momentul înfiinţării, sub presiunea unor momente care ameninţau stabilitatea regimului Iliescu, acestea au preluat ca atare importante segmente ale fostei Securităţi care îşi oferiseră serviciile noii puteri şi au jucat un rol esenţial în consolidarea ei. Arsenalul utilizat a fost, din nefericire, foarte departe de normele democratice şi tributar încă metodelor şi mentalităţilor dominante în sânul fostei poliţii politice din anii naţional-comunismului.

În împrejurările tulburi ale anului 1990, profitând de lipsa de experienţă atât a noilor structuri de putere, cât şi a partidelor democratice, noile servicii de informaţii clădite pe ruinele Securităţii şi-au probat eficienţa în sprijinul regimului politic de atunci, care le-a acordat, în schimb, atenţia şi importanţa cuvenită. Ulterior, acestea au devenit infinit mai puternice decât în perioada anterioară evenimentelor din iunie 1990, ca şi ofiţerii din structurile lor, sub ocrotirea binevoitoare a autorităţilor erijate în moştenitori ai Securităţii, unii ofiţeri, precum Viorel Tache, Victor Marcu şi mulţi alţii acumulând mari averi. De altfel, probabil nu întâmplător, la două luni după plecarea minerilor din Bucureşti, în august 1990, Petre Roman semna o hotărâre de guvern prin care Serviciul Român de Informaţii primea în posesie Întreprinderea Agroindustrială Craiova, un vast complex de ferme şi secţii de prelucrare a cărnii. Astfel că, după expresia unui parlamentar, în Oltenia „cârnaţii şi salamul SRI-ului au ajuns foarte apreciaţi"...

Articol preluat din suplimentul Aldine al „României Libere" din data de 19.04.2003, apărut sub semnătura lui MARIUS OPREA.

STENOGRAMA DISCUŢIEI DINTRE GH. GHEORGHIU-DEJ ŞI G. CĂLINESCU - 2 MARTIE 1960 -

Faţă în faţă

TRANSCRIEREA birocratică a întâlnirii dintre un lider politic aflat în exerciţiul funcţiunii sale cu unul dintre reprezentanţii marcanţi ai literaturii naţionale, este un document revelator pentru cercetarea raporturilor dintre cultură şi putere într-un anumit moment şi context.

Este motivul pentru care am propus publicarea integrală a stenogramei discuţiei dintre George Călinescu şi Gheorghe Gheorghiu-Dej din data de 2 martie 1960, document accesibil prin intrarea în circuitul public a documentelor arhivate în fondul Cancelariei CC al PCR (Arhiva Biroului Politic al CC al PMR). Prezentarea integrală a textului, cu digresiuni mai mult sau mai puţin verificabile ori valoroase din perspectiva adevărului istoric, s-a făcut din dorinţa de atenuare a distorsiunilor rezultate – cu sau fără voie – prin trunchierea unui discurs.

Documentul pe care îl prezentăm trebuie situat în contextul său istoric.

Cititorul documentului alăturat va fi poate uşor mirat că discuţia motivată de întârzierea apariţiei romanului *Scrinul negru* este centrată de Dej pe problematica legionară prezentată de Călinescu în romanul *Bietul Ioanide* editat în 1953. Dej pare a-i cere chiar explicit scriitorului o rescriere a romanului anterior în spiritul propriilor sale viziuni despre legionari. Amintim cu acest prilej că o operaţie de rescriere a istoriei comunismului românesc tocmai se făcuse de către conducătorii români sub bagheta lui Dej, după „raportul secret" prezentat de Hruşciov la Congresul XX al PCUS, din februarie 1956. „Destalinizarea" românească a fondat atunci teoria împărţirii partidului, încă din perioada interbelică, în două fracţiuni – cea naţionalistă şi cea cominternistă – teorie oficializată de „mărturiile" ilegaliştilor în „plenara lărgită" a CC al PMR din martie 1956. În martie 1960, nucleul puterii din România pare destabilizat de „cazul Vladimir Gheorghiu". Situaţia fostului legionar „strecurat" în partid până la nivelul de secretar al CC al PMR provoacă aprinse discuţii asupra vigilenţei de partid şi furnizează noi motive de culpabilizare a foştilor „deviatori de dreapta" în frunte cu Ana Pauker. Aflăm din amintitele documente de arhivă că membrii unui fost cuib de legionari de la UCB reuşiseră să-şi aplice planul de infiltrare în partid recomandându-se unii pe alţii ca membri ai unei celule comuniste ilegaliste în timpul războiului. După câţiva ani de sprijin reciproc, foştii legionari se aflau lansaţi pe orbitele unor cariere politice de succes (Gheorghiu plasat tocmai în înălţimea conducătorilor comunişti; altul fiind locţiitorul directorului Direcţiei Generale a Miliţiei şi cel de-al treilea redactor la Agerpres). „Au scos capul antisemiţii? Trebuie să le punem mâna în beregată!" – ordonă Dej în Biroul Politic. Interesante sunt şi aprecierile făcute atunci despre legionari – fosta „mişcare de masă în România" impune, în anul 1960, „o lucrare de demascare". În care să fie antrenaţi scriitorii, Blaga fiind primul asupra căruia îşi îndreaptă atenţia Dej („o să vedeţi ce influenţă va avea el pentru intelectualitatea din Ardeal"; „este un om foarte cult").

Iată, aşadar, câteva repere ale timpului în care s-a petrecut întâlnirea Călinescu – Dej, în prezenţa lui Leonte Răutu, personaj prea puţin cunoscut în rolul lui de preţuit şi ascultat sfetnic, în chestiuni de propagandă şi cultură, al primului lider comunist al României. Este de menţionat şi poziţia, oarecum aparte în lumea culturală, a lui George Călinescu despre care ştim – datorită mărturiilor fostului şef de cabinet al lui Dej – că solicitase el întrevederea. Fără a fi fost în 1960 membru de partid (abia peste doi ani va face cerere de primire), Călinescu era deputat în Marea Adunare Naţională şi totodată membru (din 1949) al „noii" Academii Române. În viziune publică face parte dintre „aleşii" regimului; în fapt, asupra lui se pune atât de grav „problema încrederii" încât fusese îndepărtat, o vreme, de la catedră.

Atunci, în 1960, etapa era una de căutare a unei linii politice de stabilitate şi rezistenţă a regimului comunist în România, protejat de declanşarea unor evenimente, precum cele ce zguduiseră Ungaria în 1956. Gheorghiu-Dej face astfel apel la ajutorul scriitorilor şi oamenilor de cultură şi artă. În momentul şi cazul de faţă al scriitorului de mare notorietate, dintre mijloacele de influenţă a ales „întărirea prin recompensă", practică de succes în dresură. Întâlnirea – până la viitoare descoperiri arhivistice – poate conta ca exemplu de nou „stil de muncă" al puterii cu scriitorii. „În curând noi o să ne ocupăm mai profund de problemele acestea şi vom avea un contact mai direct cu diferiţi intelectuali, cu oamenii cei mai de vază" – promite în cadrul ei, Gheorghiu-Dej. „Să cunoaştem ce doleanţe au", (arată el, ca un dresor, bucăţica de zahăr), deoarece „unele lucruri ei pot să le înţeleagă greşit dacă nu e cine să le spună".

Lavinia Betea

Stenograma întrevederii tov. Gh. Gheorghiu-Dej cu Academicianul G. Călinescu, 2 martie 1960.

La întrevedere a participat şi tov. L. Răutu.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Am aflat despre unele neajunsuri materiale pe care le aveţi.

G. CĂLINESCU: Nu este vorba de neajunsuri materiale.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Ne-a vorbit tov. Răutu şi am rugat Direcţia noastră de Propagandă, respectiv sectorul care se ocupă de aceste probleme, să vadă ce este de făcut ca să înlăturăm piedicile, dacă sînt, sau nu greutăţi. În orice caz să fie înlăturate cauzele obiective, subiective care se împotrivesc.

Aţi scris o carte de vreo 8-900 pagini?

G. CĂLINESCU: Nu are 800 pagini, este mai mică şi am mai tăiat din ea. Am scris-o şi am predat-o la partid de acum cîţiva ani pentru observaţii. Nu am primit aceste observaţii decît foarte tîrziu. Am făcut modificările şi îndreptările necesare fiind gata acum de a face altele, dar bine înţeles cu regulile artei, fără compromis.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Compromisuri noi nu facem.

G. CĂLINESCU: Eu m-am exprimat greşit.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Compromisuri nu trebuie făcute nici în artă nici în spiritul de partid pe care să-l introducem în literatură.

G. CĂLINESCU: Să introducem un spirit nou. Buna mea convingere în acest punct de vedere este foarte bună.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Tovarăşe Călinescu, trebuie să ştii că te bucuri de o apreciere foarte înaltă din partea Direcţiei de Propagandă şi din partea conducerii partidului nostru şi a guvernului.

G. CĂLINESCU: Ştiu acest lucru.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Cunoşti, dar cunoşti şi exigenţa noastră din punct de vedere ideologic.

G. CĂLINESCU: Cunosc şi cred că acord foarte bine exigenţa ideologică.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Orientarea noastră este clară. Sînt compromisuri şi compromisuri. Nu ştiu de ce unii scriitori fug de spiritul de partid. Partidul nostru este un partid revoluţionar nu un partid oarecare. El conduce spre anumite ţeluri poporul, oamenii muncii. Este un partid în care nu sînt oameni butucănoşi, sînt oameni care îşi făuresc vise, care au imaginaţie bogată. Şi nouă în visurile noastre ne este frică să zburăm cîteodată mai sus decît realitatea, să nu pierdem pămîntul de sub picioare. Trebuie să avem un spirit înaripat, nu se poate fără asta. Noi luptăm ca să traducem în viaţă cele mai înalte năzuinţi, cele mai înalte sentimente ale oamenilor muncii, cele mai profunde dorinţe şi frămîntări.

V-am spus adineauri că aţi scris o carte de 8-900 pagini. Eu am în vedere tendinţa generală, care nu este ceva caracteristic cărţii acesteia, dar este tendinţa unora din scriitori de a scrie volume mari. Spun în general că le trebuie timp şi multă concentrare să scrie atît. Nu este nevoie de pagini multe, să scrie puţin dar cu conţinut. Este foarte interesant. Dacă vrei să fii citit caută să te exprimi în puţine pagini. Exigenţa scriitorului constă şi în aceea ca cititorul să îl înţeleagă, să nu înţeleagă altfel decît scrie el.

G. CĂLINESCU: Sînt de acord cu acest lucru. În cazul de faţă nu este acesta.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Eu nu cunosc această carte. Eu am citit prima parte a cărţii *Bietul Ioanide,* nu mi-a plăcut forma criticii în privinţa aceasta. Nu aş fi un prieten bun dacă aş spune că totul este bine. Sînt lipsuri acolo. Eu am criticat tovarăşii că nu au dat indicaţii ca lucrarea să fie bună. Dumneata nu scrii numai pentru azi, scrii pentru mîine, pentru poimîine, pentru viitor, nu scrii pentru un strat subţire, ci trebuie să scrii pentru popor, pentru ca lumea care te citeşte să te aprecieze şi să te pună la loc de cinste. Nu poţi să dispreţuieşti masa şi s-o socoteşti un „vulg" pentru că iată „vulgul" dă anumite personalităţi de mare anvergură, care trebuie să scrie pentru acest „vulg".

G. CĂLINESCU: Trebuie să ne adresăm la cîţi mai mulţi oameni, ăsta este scopul scriitorului. Cartea despre care vorbiţi este scrisă în anul 1952, a fost publicată în anul 1954.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Să nu înţelegeţi că noi vă facem vreo acuzare, nu.

Aveţi timp să îmbunătăţiţi această carte. Acelaşi Călinescu are să se ridice împotriva aceluiaş Călinescu din 1952, care să spună că mi-au apărut lucruri noi. Ar trebui să fii criticul propriilor lucrări.

Noi înşişi de multe ori renunţăm la unele lucrări pentru că atunci cînd le-am întocmit nu am avut materialul documentar necesar sau corespunzător, sau cel care a fost nu a fost cel mai bun. Dacă ţinem la prestigiu şi la autoritatea celor spuse totul va fi bine.

Eu am citit cartea şi i-am reproşat lui Răutu că nu a citit-o şi el. Eu am făcut adnotări pe partea citită. Am spus ce este bine şi ce este rău.

Iată aspectul cu legionarii, sînt lucruri interesante, dar depinde cum pot fi prezentate ca să nu lase impresia nimănui că am face apologia cutărei manifestări mistice. Avem de a face cu un om de cultură şi nu poate fi apologetul unor mistici. Mi-a plăcut că cartea are orientare politică, încearcă să ia poziţie faţă de o serie întreagă de probleme, sînt personagii care se pot recunoaşte, poate ai avut ceva cu ei.

G. CĂLINESCU: Nu este aşa ceva, am curajul să afirm că nu este nimic.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Sînt oameni vii care trăiesc. Unii au venit în aceşti ani în contact cu persoana mea şi ei personal mie mi-au făcut foarte mult rău. Ei se aşteptau la cine ştie ce măsuri din partea mea. Eu nu am uitat o nuanţă din acele tablouri, dar eu am pus pe categorii pe aceşti oameni. M-aş coborî la nivelul lor dacă le-aş face ceva.

G. CĂLINESCU: Spun cinstit că nu este vorba de un asemenea lucru. Mergînd pe panta aceasta nu se poate ca un erou contemporan să nu se recunoască într-unul din eroii unei cărţi. În artă unde intră ura, aceea nu mai este lucrare de artă.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Sînt unele lucruri în carte care o fac greu de citit. Este interesul nostru să fie citită de foarte mulţi oameni. Sînt unele expresii în diferite limbi, în limba germană. Nu putem să reproşăm oamenilor că nu s-au ridicat la nivelul scriitorului Călinescu. Noi trebuie să ne coborîm la oameni fără să vulgarizam.

Trebuie să ştim că burghezia nu renunţă la poziţiile ei. Spiritul ei este opus coexistenţei paşnice. Din punct de vedere ideologic nu există coexistenţa paşnică. Partidul nostru a fost printre primele partide, după PCUS, care a dat o formulare clară în ceea ce priveşte frontul ideologic. Noi am pus chestiunea clar de la început. Noi trebuie să fim combativi pe frontul acesta, să nu permitem nici un compromis. Să ajutăm oamenii de cultură, de artă, de ştiinţă în această privinţă. Este însăşi în interesul lor. Eu consider o greşeală a noastră atunci cînd ei fac greşeli. De ce să nu ne ducem la ei să le spunem părerea noastră.

G. CĂLINESCU: Sînt lucruri pe care nu le putem pătrunde şi de aceea este bine ca partidul să ne dea acest ajutor.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Noi am criticat foarte tare acest lucru. A fost foarte tare criticat tov. Răutu şi colaboratorii săi. I-am chemat la Biroul Politic şi am discutat cu ei.

Caragiale dă în piesa lui *O scrisoare pierdută* scena aceea cînd un politician burghez începe în discursul său să o ia de la 1848 şi i se spune să o ia de la plebiscit. Şi Caragiale a făcut politică, şi la ce nivel. Şi la noi sînt din aceştia.

O lipsă mare a noastră tocmai aci constă. Noi trebuie să avem contacte cu vîrfurile intelectualităţii, cu clasarea pe categorii de intelectuali, care ce orizonturi au, care are un anumit cîmp unde îşi desfăşoară activitatea. Trebuie să-i orientăm şi să le arătăm cum trebuie privite evenimentele internaţionale şi lupta cu influenţa ideologiei burgheze, să le arătăm cum trebuie să identifice aceste lucruri şi să le arătăm şi mijloacele prin care trebuie să fie combătute nu numai să facem afirmaţii, cum face dentistul cînd scoate atîtea instrumente ca să ajungă în fundul măselii, aşa trebuie să facem şi noi.

G. CĂLINESCU: Aud lucruri frumoase şi sînt foarte mulţumit, nu se poate lucra decît cu un

Continuare în pagina 9

Urmare din pagina 8

ajutor puternic ca să ieşi din acest vag.

Eu am făcut cărţi care au fost bune în anul cutare. Nu poţi face nimic atunci cînd se produce o tăcere. Trebuie să ai contact cu opinia publică. Sînt şi din acei care scriu şi ţin manuscrisele în sertar, acei ce le ţin în sertar cred că o să vină vremea cînd le vor putea publica.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Uite aici facem un compromis. Să le păstreze în sertar cît o vrea. Aşa cum nu se întoarce mortul de la groapă tot aşa nu se vor întoarce nici vremurile apuse. Noul ăsta se dezvoltă şi se întăreşte încît nu există forţă în lume care să-l oprească.

G. CĂLINESCU: Intelectualitatea trebuie să ia parte la construirea socialismului în ţara noastră, dar ei trebuie să fie ajutaţi pe şantierul lor de lucru. Un om leal care crede în ideologia partidului nu poate face altfel.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Tovarăşe Călinescu, vă rog să mă credeţi că au fost foarte criticaţi acei tovarăşi care lucrează pe frontul culturii. Noi nu sîntem mulţumiţi cu cele date intelectualităţii pentru ajutorul pe care îl dăm intelectualităţii.

Noi cînd ne adunăm în şedinţele Biroului Politic ne adunăm pentru a ne critica unii pe alţii. (Tov. Gh. Gheorghiu-Dej arată academicianului G. Călinescu proiectul planului pe 6 ani.)

...Ce se pregăteşte pentru poporul nostru acum nimeni n-a visat. Poţi să spui că au fost şi sînt lipsuri. Au fost lipsuri dar acum sînt realităţi. Uite acesta este programul nostru de perspectivă. Acum se perfecţionează. Uite are 490 de pagini, cu toate că eu sînt împotriva paginilor multe. Acesta este materialul de fundamentare a economiei noastre naţionale. Este o fotografie a ceea ce este astăzi, este o fotografie completă care arată unde am ajuns şi compară cu trecutul şi apoi descriem un tablou măreţ a ceea ce are să fie în 1956 şi în 1975. În unele locuri cred că o să mergem mai departe, sînt probleme cu care trebuie să mergem mai departe.

Aceasta este conştiinţa partidului nostru, este băgat aici sufletul, mintea, tot ce este mai priceput în partidul nostru. O muncă a peste 20 de mii de oameni. Uite despre ce putem să scriem. Noi nu vom da totul publicităţii pentru că nu este nevoie de tot ce este trecut aici că mulţi ar spune că ne lăudăm. În orice caz ţara a fost scoasă la liman. Acum avem şi cadre de conducători, avem activişti minunaţi de partid, oameni modeşti. Trebuie să mergeţi să vedeţi cum se făuresc visele şi cum este ridicată ţara pe aripi de oţel.

G. CĂLINESCU: Am fost şi am văzut.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Este ceva extraordinar care va merita să fie descris în adevărate opere de scriitorii noştri.

Mi-a plăcut ce a scris Arghezi în „Scînteia". Este foarte frumos. Se vede că l-a mişcat foarte mult ce a văzut la Griviţa Roşie. Are cîteva momente de frescă extraordinare, îţi dă lacrimi în ochi nu glumă.

Noi ajutăm tovarăşe Călinescu pe acei care pun mintea şi priceperea lor în slujba acestor ţeluri. Este pentru prima dată cînd atîtea categorii de lucrători din toate domeniile au posibilitatea să lucreze pentru ţară, pentru popor. Adevăratul patriotism acum se poate vedea. Acum sîntem toţi, formăm un anumit colectiv care lucrează pentru un ţel, pentru a atinge anumite obiective principale, pentru a ridica omul pe o treaptă superioară. Ne-am propus să ajungem din urmă Cehoslovacia. Cînd am vizitat această ţară am văzut ce au înfăptuit ei. În drumul nostru ne-am oprit la o casă, am vrut să vedem cum trăiesc ei, făceam ca ţăranul, doar n-o fi aşa cum credem.

G. CĂLINESCU: Am fost şi eu în vizită în Cehoslovacia şi mi-am dat seama că ei bănuiesc că noi vrem să-i ajungem. Îşi dau seama de acest lucru. Îşi dau seama de bogăţiile ţării noastre.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Noi nu concurăm cu nimeni. Bogăţiile ţării noastre sînt valorificate pentru popor. O să avem o industrie chimică cum multe ţări nu au. Noi cumpărăm de la capitalişti fabrici întregi, moderne. De multe ori ei spun ca să purtăm discuţii pentru finanţare însă noi plătim aceste fabrici imediat, nu avem nevoie de credite, plătim că astăzi bani se găsesc la stat, nu la un anume particular.

Sînt două direcţii în care îndreptam mijloacele noastre materiale. Nu poţi să înaintezi cu una şi să laşi în urmă pe cealaltă. La noi s-a dezvoltat, s-a întărit, a înflorit cultura şi arta, ca urmare a crescut nivelul de viaţă al societăţii respective.

Eu aş voi ca dvs. să mergeţi să studiaţi pe muncitor. Am vorbit acelaşi lucru şi cu Zaharia Stancu. Eu în închisoare nu aveam cărţi de citit, dar vedeam în viaţa fiecărui om un roman, îl puneam să-mi povestească viaţa lui, din povestirile lui puteam să trag concluzii vedeam ca într-un tablou viaţa lui. În orice caz în oamenii aceştia eu vedeam o lume întreagă, vedeam satul în care a trăit. Eu aş face să fiu în locul dumneata. M-aş uita la *Bietul Ioanide* şi aş căuta să-mi îndrept orientarea acolo unde poate lasă impresia apologiei manifestărilor de misticism legionar. Ai trăit şi dumneata vremurile acelea. Eu m-am întîlnit cu foarte mulţi legionari, am stat de vorbă cu căpeteniile de ale lor. La Văcăreşti au căutat să mă asasineze, dar nu au putut că au sărit ceilalţi deţinuţi şi m-au scăpat. Au venit cu topoare să mă asasineze, dar cînd au aflat toţi deţinuţii din închisoare au sărit ca să-i nimicească. Administraţia închisorii s-a dovedit a fi complice cu ei.

M-am întîlnit cu mulţi prin închisori. Am stat şi cu cel care l-a omorît pe Duca. Am stat cu ei la închisoare la Aiud. La Doftana a fost şi Codreanu. Erau foarte naivi din punct de vedere politic. Am stat de vorbă şi cu fratele lui Horia Sima, care îmi spunea că în rîndurile legionarilor este socotit comunist. Îmi spunea că ar vrea să ne cunoască pe noi comuniştii. M-a întrebat, aveţi dvs. un şef, care este. I-am răspuns, şef este Comitetul Central. Nu aşa, spune el, un şef ca fratele meu. Nu, noi aşa ceva nu avem.

Îmi spunea el mie: Uite între noi şi cuziştii sînt asemenea relaţii care sînt între dvs. şi social democraţi, că există multe elemente care ne apropie. Da i-am răspuns, cum se poate apropia focul cu apa aşa ne putem noi apropia. Între noi nu poate exista apropiere, unul din doi trebuie să dispară...

I-am întrebat, ce program au ei. Mi-a spus că au şi ei un program. I-am povestit despre Filberman de la Buhuşi. Noi acolo aveam o organizaţie foarte puternică, aveau şi ei simpatizanţi acolo. Noi am organizat o acţiune, am ridicat toţi muncitorii ca să facem o grevă, pe care de altfel am şi cîştigat-o. Patronul nu mai vroia să plătească gratificaţia anuală, spunea că nu are de unde s-o plătească. La această grevă au luat parte şi legionarii. A venit acolo Codreanu şi a încercat să spargă greva. A convocat cîteva căpetenii de legionari şi i-a întrebat de ce fac grevă, că acest lucru îl fac numai comuniştii. Aceştia au spus: păi uite nu ni se plăteşte gratificaţia, nu e vorba de comunişti, noi nu vedem nici un comunist. Au încercat ei să spargă greva dar nu au reuşit. Cîteva căpetenii au început să bată între ei. Alţii au început să le spună, ce ţineţi cu jidanul care nu vrea să ne plătească gratificaţia, ce ne spuneaţi voi acum vedem noi ce faceţi voi şi neînţelegerile între ei ne-a ajutat nouă să cîştigăm.

Am încercat noi să le spunem scopul acţiunii noastre şi care este scopul acţiunilor lor de a împiedica desfăşurarea mişcării revoluţionare, că ei sînt un instrument al burgheziei, care folosea pentru scopurile ei diferitele partide politice din vremea aceea.

După cum am mai spus, noi greva am cîştigat-o demascînd şi încercarea lor de spargere a grevei, între ei au început conflicte care au degenerat în bătaie, noi am cîştigat şi prin faptul că am reuşit să-i izolăm pe legionarii de acolo pentru multă vreme.

Cînd l-am întrebat de program şi i-am spus ce stă la baza programului nostru, mi-a spus că ei nu au program, că ei îşi fac programul după ce vin la putere, i-am întrebat atunci cu ce vă prezentaţi în faţa alegătorilor ca să fiţi aleşi. I-am spus: Noi spunem de la început ce facem că expropriem pe moşieri, că desăvîrşim revoluţia burghezo-democratică, le spunem şi unde vom ajunge. L-am întrebat: dvs. ce faceţi, ce poziţie aveţi faţă de grevă, faceţi grevă, îmi răspunde facem. I-am spus atunci, dumneata nu ştii, fratele dumneata ştie ce s-a întîmplat la Buhuşi. Dvs. ce aţi fi făcut ca să se plătească gratificaţia la muncitori. Ne-am fi dus şi i-am fi spus că dacă nu dă îi dărîmăm fabrica şi dăm cu plugul peste ea. Dar după aceea ce veţi face l-am întrebat, ce vor face muncitorii, cum îşi vor primi drepturile. A dat din umeri.

Aceştia au fost un instrument al burgheziei. Pe aceştia îi îmbrăca în haine de poliţişti. Erau agenţi provocatori, spărgători de grevă. Pe urmă au început să se certe cu Carol şi Carol a început să omoare la ei, după aceea cu Antonescu a avut ciocneli că aveau pretenţii să vină la putere. După aceea au devenit agenţii nemţilor. Au fost ca o ciumă. Oamenii care au fost bolnavi de această ciumă trebuiesc cu mare grijă ajutaţi să-i vindecăm de această boală.

Trebuie întocmită o lucrare, o lucrare profundă, o analiză ce au fost legionarii, ce a însemnat ei. Trebuie prezentată în aşa fel ca rîia, ca cel care a fost legionar şi o citeşte să-i fie scîrbă de el dacă a fost legionar. O asemenea lucrare trebuie să fie întocmită. Pentru lucrare trebuie luate materiale din Arhivele Statului, documente care să fie puse la dispoziţia unui colectiv de oameni şi chiar dintre legionari să-i punem să scrie. Sînt destui din aceştia, unii muncesc, alţii au fost şi decoraţi. Nu se atinge nimeni de ei dacă îşi văd de treabă.

Uite aşa, tovarăşe Răutu, tovarăşul Călinescu trebuie ajutat să-şi termine lucrarea. Să fie explicat ce anume trebuie scris. Aşa văd eu lucrarea tov. Călinescu.

G. CĂLINESCU: Este limpede acest lucru. Repet, aici nu este vorba de *Bietul Ioanide*, aceasta mai pe urmă. Însă trebuie să mi se dea explicaţii, pe puncte, pe pagini, în editură, permanent.

TOV. L. RĂUTU: Acceptăm propunerea aceasta să se discute în detaliu.

G. CĂLINESCU: Aşa trebuie făcut, pagină cu pagină. Am făcut tot ce trebuia, pe text nu se poate. Se tărăgănează prea mult. Anul acesta se face o observaţie, pe urmă trece în anul următor şi se fac alte observaţii în timpul ăsta noi îmbătrînim, ne depăşesc evenimentele, cartea care era bună la timpul său, rămîne în urmă. Lucrurile trebuiesc făcute în dată. Pentru asta nu este de vină tov. Răutu.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Eu v-am spus că noi l-am criticat atît pe el cît şi pe colaboratorii lui pentru că nu au depus o exigenţă susţinută. V-am spus noi nu putem face compromisuri ideologice pentru că nu este nici în interesul nostru, nici în al scriitorului.

G. CĂLINESCU: Atunci cînd începe lucrarea să se dea ajutor nu 5 ani mai tîrziu, pentru că în felul acesta se produce un fel de deprimare a scriitorului care nu mai poate scrie nimic. În felul acesta ne-am putea verifica erorile pentru că erori tot rămîn, un om nu poate stăpîni totul perfecţiunea infirmă progresul. Ştiu că socotiţi că sînt leal şi am toată bunăvoinţa.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Noi sîntem de acord, vă stăm la dispoziţie cu tot ce putem. Însăşi critica pe care le-am făcut-o arată acest lucru. Să nu credeţi că este o plăcere să fii criticat, dar nu am avut încotro a trebuit să ne adresăm la critică.

În curînd noi o să ne ocupăm mai profund de problemele acestea şi vom avea un contact mai direct cu diferiţi intelectuali, cu oamenii cei mai de vază, să cunoaştem ce doleanţe au, unele lucruri ei pot să le înţeleagă greşit dacă nu are cine să le spună.

G. CĂLINESCU: Şi în chestiunea catedrei aş vrea să vă spun. Cred că nu a fost nici un motiv pentru îndepărtarea mea de acolo. Institutul nostru aparţine universităţii şi împreună cu.... ne-am permis să ne retragem să punem un manual în curs. Avem bune intenţii, ne trebuiesc oameni bine pregătiţi. Lipsa de la universitate îmi dăunează pentru că nu sînt în contact cu elementele tinere, cu studenţii.

Eu sînt plin de tact, deşi unii spun altceva.

În ultima vreme am fost chemat să ţin unele conferinţe. Nu este onorabil cauzei noastre de a fi îndepărtat de la catedră cînd acolo sînt mulţi legionari. Nu vreau să se spună despre mine că sînt o victimă, nu-mi place acest lucru. Eu sînt un om modest.

TOV. L. RAUTU: Ministerul Învăţămîntului şi Culturii va soluţiona acest lucru.

G. CĂLINESCU: Dacă nu merg la catedră, nu pot să aleg oameni tineri buni. Trebuie să cunosc oamenii tineri.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Eu sînt un om deschis, dacă am ceva de spus, eu spun direct. Unii poate s-au speriat, dar ce să fac eu. Eu spun totul deschis.

G. CĂLINESCU: Un om care se suie sus se deosebeşte de ceilalţi. Poziţia, stilul meu accesibil sînt proprii fiecărei persoane.

Eu nu vreau să stau deoparte, a sta deoparte înseamnă a avea o rezervă. Eu nu voiesc acest lucru, de aceea o spun deschis. Voi pierde o parte din prestigiu din partea celora care speră în anumite lucruri. Cine a citit scrierile mele vede cum am scris şi înainte de 1944. Cu toate că sînt fără partid, eu mă socotesc membru de partid.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Aşa să te socoteşti, că cine merge spre partid merge spre lumină, cine fuge de el orbicïie în întuneric.

TOV. L. RAUTU: Nu poate exista literatură fără politică.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Avem şi noi destui care sînt ca Pasternac. Important este să nu li se dea tribună de unde să-şi expună lucrările lor. Tribuna să fie dată adevăraţilor patrioţi. Eu cred că puţini oameni în ţara asta nu pot să-şi iubească poporul, să iubească patria. Nu cred să existe cineva căruia să nu i se înflăcăreze inima cînd vede cîte şantiere sînt, ce se construieşte în ţara noastră. Putem privi noi altfel lucrurile acestea. Aceste lucruri sînt o epopee cum n-a mai fost, o epopee despre care se poate scrie foarte mult.

G. CĂLINESCU: Acest lucru se poate spune tinerilor pe faţă, se poate scrie. Depărtarea de tineret are înrîurire rea la unii dintre ei. Cînd am să văd că se produce ceva la ei îndată am să consult secţia de cultură şi ştiinţă.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Noi îţi stăm cu totul la dispoziţie. Sîntem gata să vă clarificam neclarităţile.

G. CĂLINESCU: Voi veni cu încredere şi voi cere sprijinul.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Noi am ascultat scrierile lui (către tov. L. Răutu), ele ne-au impresionat pe noi. Lucrările frumoase îi plac oricui. Am ascultat în Marea Adunare Naţională lucruri foarte frumoase.

G. CĂLINESCU: Să vă spun un amănunt sincer. Aş fi dorit să vorbesc în anumite ocazii. Nu am fost chemat. Mi s-a spus subtil, nu vin decît membrii de partid, atunci nu am putut vorbi. Mi s-a mai întîmplat şi altădată, dar atunci am mers deadreptul.

TOV. L. RAUTU: Vă referiţi la Marea Adunare Naţională.

G. CĂLINESCU: Da, dar nu a fost chip ca să merg acolo. Izolarea asta nu cred că este bună.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Nu este bună, eu sînt cu totul de acord cu dumneata.

G. CĂLINESCU: Eu am spus tot ce am avut de spus, port stima şi încrederea partidului.

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ: Bine tovarăşe Călinescu.

3.III.1960

Din revista *România literară* nr. 11 din 19-25 martie 2003

PROCESELE „REEDUCĂRII" – ÎNSCENĂRI ALE „JUSTIŢIEI" COMUNISTE

– NOTE PENTRU INSTANŢELE PENALE ROMÂNEŞTI ŞI STRĂINE –

Istoria „reeducării" prin tortură din închisorile româneşti ale anilor 1948-1952 este în prezent bine cunoscută de opinia publică românească, prin intermediul numeroaselor cărţi, articole, comunicări ştiinţifice şi emisiuni TV consacrate, după 1990, acestui fenomen tragic. Relatările privind faptele înspăimântătoare, petrecute atunci, au ajuns chiar şi în cărţile de istorie. Iată, de pildă, ce putem citi în manualul de istorie pentru clasa a XII-a, elaborat în anul 2000, la editura Sigma, de Sorin Mitu (coordonator), Lucia Copoeru, Ovidiu Pelican, Virgiliu Ţârău şi Liviu Ţârău (pagina 128): „Reeducarea reprezintă un *„proiect ideologic"* al regimului comunist. Ea constă în construcţia „omului nou" şi reprezintă transformarea duşmanilor politici (reali, sau presupuşi) ai partidului în adeneţi... Originile acestei experienţe sunt sovietice, cel care a inventat metoda reeducării în colectiv fiind pedagogul sovietic Anton Semionovici Makarenco (1888-1939)... Noul tip de reeducare (în România – n.a.) a început, după o minuţioasă pregătire..., pe scară largă, începând din data de 24 decembrie 1949, la camera „4 Spital" (penitenciarul Piteşti – n.a.). Reeducatorul şef era un deţinut, Eugen Ţurcanu..."

Ţurcanu nu era însă decât un executant, artizanii reeducării fiind ofiţeri superiori din Ministerul de Interne şi Securitate, supravegheaţi îndeaproape de Biroul Politic al Partidului. *Teohari Georgescu* (ministrul de Interne), *Marin Jianu* (ministru-adjunct de Interne) şi *Alexandru Nicolski* (locţiitorul şefului Securităţii), *Iosif Nemeş, Teodor Sepeanu şi Ludovic Cseller* (inspectori în Direcţia Penitenciarelor) sunt cadrele superioare care au proiectat şi pus în aplicare reeducarea. Reeducarea începea cu o bătaie teribilă care era aplicată de reeducatorul şef împreună cu un grup de circa 30 de deţinuţi selectaţi în prealabil... După ce deţinuţii erau „şocaţi" prin bătaie, li se aplicau torturi dintre cele mai înspăimântătoare. Scopul „reeducatorilor" era ca, în *prima fază*, deţinuţii să declare toate informaţiile despre inamicii regimului... Apoi treceau în *faza a doua* în care trebuiau să probeze că s-au rupt în mod radical de trecut... În cea *de-a treia fază*, după ce îşi renegaseră trecutul, deţinuţii erau supuşi îndoctrinării (comuniste – n.a.)... În tot acest proces de schimbare a convingerilor, de o violenţă nemaiîntâlnită chiar în regimurile comuniste, s-au petrecut schimbări de comportament care i-au dus pe reeducaţi nu doar până la a-şi tortura prietenii, ci până la crimă. Astfel, în închisorile Piteşti şi Gherla au fost ucişi circa 30 de deţinuţi, iar în toate închisorile unde s-a desfăşurat reeducarea au fost torturaţi peste 1000. Din acest fenomen a rezultat un număr neprecizat de deţinuţi care au rămas pentru totdeauna mutilaţi sufleteşte.

Admirabilă competenţa profesională, curajul şi patriotismul autorilor acestei cărţi de istorie!

În cele ce urmează vom prezenta şi analiza elemente privind trei procese penale desfăşurate în anii '50, prin care „justiţia" comunistă a încercat să falsifice adevărul privind vinovaţii genocidului „reeducării" prin tortură. Pentru crimele săvârşite atunci, vor rezulta responsabilităţile reale, care se constituie în tot atâtea elemente în atenţia instanţelor penale româneşti şi internaţionale.

1. Procesul lotului Ţurcanu

În luna septembrie a anului 1954, la Tribunalul Militar Bucureşti începe judecarea unui lot de 22 deţinuţi politici acuzaţi de săvârşirea unor „acte de teroare în grup", „acte de pregătire la crima de uneltire contra securităţii interne a RPR", iar unii dintre ei şi de „înaltă trădare".

Dosarul procesului, având mii de pagini, cuprinde declaraţiile acuzaţilor şi martorilor, rechizitoriul şi hotărârea Tribunalului. O parte dintre aceste acte au fost publicate în volumul *„Memorialul ororii – documente ale procesului reeducării din închisorile Piteşti şi Gherla"* (Editura Vremea, 1995).

Primele cercetări, efectuate de Securitatea comunistă, privind atrocităţile „reeducării" din penitenciare, au loc în perioada aprilie 1952 – iulie 1953. Sunt anchetaţi, la început, deţinuţi care nu au fost studenţi şi care au fost terorizaţi la penitenciarul Gherla de grupul studenţilor „reeducaţi". Cei anchetaţi în această primă perioadă sunt următorii: Gabor Chirică, Teja Constantin, Chirculescu Gheorghe, Matei Alexandru, Obreja Aurel, Pangrate Ioan, Maxim Virgil, Stoica Aureliu, Văraru Sabin, Paraschiv Gheorghe şi Pilat Constantin. În declaraţiile lor, toţi arată că au fost torturaţi de „reeducaţi", iar administraţia penitenciarului ştia de existenţa torturilor. Este de remarcat declaraţia lui Stoica Aureliu, care reprezintă un veritabil rechizitoriu împotriva mijloacelor de „reeducare" prin tortură declanşate în închisori de deţinuţi aflaţi în serviciul Securităţii şi Partidului Comunist.

Anchetarea celor 22 de acuzaţi se desfăşoară în perioada martie 1953 – iulie 1954, toţi cei învinuiţi recunoscând (cu o singură excepţie) că au săvârşit atrocităţi înspăimântătoare, torturând sute de camarazi de detenţie, dintre care unii au decedat în urma torturilor.

Caracteristica quasi-generală a declaraţiilor este aspectul lor incoerent, contradictoriu, lectura lor lăsând impresia că multe dintre ele au fost date de indivizi reduşi ca inteligenţă sau cu tulburări mintale. *Mobilul crimelor săvârşite*, aşa cum declară cei mai mulţi dintre ei, este aberant: fiind legionari, au executat ordinele comandamentului legionar din emigraţie, de a-şi tortura sau ucide camarazii, pentru a întări (?!) organizaţia legionară, a o pregăti pentru viitoare acţiuni de teroare şi sabotaj şi pentru a face spionaj. Absurditatea acestui mobil precum şi faptul că el este asumat de marea majoritate a acuzaţilor, ne conduce la ideea că declaraţiile le-au fost pur şi simplu dictate iar semnăturile luate sub tortură.

Unul dintre primii anchetaţi, din lotul celor 22, a fost Livinski Mihai, prima declaraţie a acestuia fiind dată la 17 martie 1953, iar ultima la 30 octombrie 1953. Pe parcursul a şapte luni, Livinski a dat cinci declaraţii şi nu e greu de observat că, în primele declaraţii, el descria torturile inimaginabile de la Piteşti şi Gherla, unde aproximativ 700 de deţinuţi au fost victimele grupului de reeducaţi conduşi de Eugen Ţurcanu şi Ţanu Popa, cu ştiinţa şi sprijinul directorilor şi ofiţerilor politici ai penitenciarelor Piteşti şi Gherla. Scopul întregii acţiuni era reeducarea deţinuţilor în spirit comunist şi obţinerea de informaţii pentru Securitate. În ultimele sale declaraţii, Livinski le contrazice pe primele, afirmând că cele petrecute la Piteşti şi Gherla au reprezentat o acţiune legionară de spionaj (?!) cu scopul de a transmite informaţii lui Horia Sima şi serviciului secret american. Uluitoare este afirmaţia lui Livinski privind faptul că Alexandru Dumitrescu, directorul comunist al penitenciarului Piteşti, cel care a organizat atrocităţile pe care le-a comis grupul Ţurcanu, era legionar şi transmitea informaţii către comandamentul legionar din ţară şi din străinătate. Ultimele declaraţii ale lui Livinski sunt şi cele care au stat, după cum vom arăta, la baza actului de acuzare al procesului. Din haosul declaraţiilor lui Livinski se desprinse o întrebare-cheie: ce spionaj puteau face nişte deţinuţi păziţi cu străşnicie şi fără nici o libertate de mişcare? Este evident că ultimele sale declaraţii i-au fost dictate de anchetatori iar absurditatea acestora este întrecută doar de cinismul lor. Ca în toate procesele de tip stalinist...

Să examinăm declaraţia lui Şerbănescu Cristian, anchetat aproximativ în aceeaşi perioadă cu Livinski. Şerbănescu recunoaşte că a participat la torturarea deţinuţilor de la penitenciarul Gherla, în scopul obţinerii de informaţii pe care le preda ofiţerului politic Sucigan din administraţia închisorii. În declaraţie, nu pomeneşte nimic despre vreun sistem de informaţii subordonat comandamentului legionar sau spionajului american. Din ce declară, rezultă că ne aflăm în faţa unui torţionar fără scrupule în slujba administraţiei penitenciarului iar, după eliberare, în slujba Securităţii ca informator. Se observă însă că declaraţia sa este mai puţin aberantă ca cea a lui Liviriski, deoarece el nu susţine că-i tortura pe legionari pentru... a întări mişcarea legionară.

Declaraţiile lui Nutti Pătrăşcanu, scrise în perioada august-septembrie 1953, reprezintă o mostră a dezechilibrului intelectual şi moral la care poate fi adus un tânăr supus „reeducării" prin tortură. Iar acest tânăr, pe care l-am cunoscut, fusese cândva un student la medicină, inteligent şi cultivat.

Cele aproape 70 de pagini ale declaraţiilor lui Nutti Pătrăşcanu abundă în repetarea unor lungi pasagii, în contradicţii flagrante, în afirmaţii aberante precum şi în semnele unei tendinţe mitoman-paranoide.

Încă de la primele rânduri ale primei declaraţii, N.P. afirmă că „reeducarea" de la Piteşti e de sorginte legionară. Aceasta idee, pe care o reia pe larg şi cu lux de amănunte este însă rapid contrazisă în pasagiile în care arată că Eugen Ţurcanu a informat pe directorul penitenciarului Piteşti şi pe inspectorul Nemeş asupra acţiunilor sale din închisoare iar, drept urmare, oamenii administraţiei, participă la torturarea deţinuţilor. Apoi, Nutti P. face afirmaţia uluitoare că torturarea camarazilor legionari reprezintă o continuare a activităţii legionare. Scopul acţiunii de „reeducare" întreprinsă de Ţurcanu cuprinde, după N.P., trei elemente principale: 1. salvarea (?) elementelor legionare; 2. continuarea activităţii printr-o „şcoală legionară"; 3. întărirea organizaţiei legionare. Absurditatea acestor afirmaţii este atât de evidentă că nu e nici o dificultate de a o sesiza. Ce fel de „salvare" a elementelor legionare? Prin distrugerea lor psihică sau prin uciderea lor? O continuare a activităţii legionare prin afirmaţiile violent critice privind privind ideologia legionară, pe care le făceau cu vădită satisfacţie Ţurcanu şi ceilalţi membri ai ODCC, proslăvind totodată doctrina comunistă? Şi ce fel de „întărire" a mişcării legionare, când, în cursul „reeducării", sute de tineri, majoritatea legionari, au fost obligaţi, în urma unor înspăimântătoare torturi, să-şi chinuie proprii camarazi până la a-i face să se sinucidă sau să înnebunească?

Într-un alt pasaj, N. Pătrăşcanu arăta că Ţurcanu a fost ajutat, în acţiunile lui, de Ion Şteier. Acest „legionar" a emigrat după puţin timp în Israel. Fără comentarii. Apoi, N.P. declară că reprezentanţii regimului comunist nu au fost străini de „reeducări" prin tortură. Cum vine asta? Comuniştii încurajau activitatea legionară? Este de prisos să mai insistăm asupra caracterului aberant şi contradictoriu al declaraţiilor lui Nutti Pătrăşcanu, dar trebuie subliniate tendinţele paranoide ale acestuia: el se considera un personaj foarte important, este chemat mereu la Securitate unde i se fac diverse propuneri printre care şi aceea de a... evada pentru a organiza o nouă organizaţie legionară.

Voinea Octavian începe prima declaraţie printr-o afirmaţie uimitoare prin curajul ei: acţiunea de „reeducare" prin tortură dusă de studenţii legionari în penitenciarele Piteşti şi Codlea a fost condusă de ofiţerii de Securitate Dulgheru şi Marina. Foarte curând însă, el contrazice această afirmaţie şi arată că acţiunea condusă de Ţurcanu avea un caracter legionar, cu scopul... realizării unităţii acestei mişcări.

După cum am declarat, într-o scrisoare adresată în anul 1993, Editurii Vremea – cea care a publicat documentele „reeducării", Octavian Voinea respinge ferm că ar fi dat declaraţii prin care să fi afirmat că torturile de la Piteşti, Gherla etc. erau inspirate de conducerea legionară. El arată că toate declaraţiile erau scrise de anchetatori după care, fără a le citi, sub tortură, era obligat să le semneze. Importanţa acestei scrisori este excepţională; prin extrapolare, ea ne arată că întreg dosarul declaraţiilor procesului Ţurcanu a fost o nemernică măsluire a adevărului.

Continuare în pagina 11

VREMEA 18 IULIE - 18 SEPTEMBRIE 2003

PROCESELE „REEDUCĂRII” – ÎNSCENĂRI ALE „JUSTIȚIEI” COMUNISTE

– NOTE PENTRU INSTANȚELE PENALE ROMÂNEȘTI ȘI STRĂINE –

Urmare din pagina 10

Avem, astfel, explicația aberațiilor și contrazicerilor pe care le-am semnalat mai sus precum și cele care sunt prezente în celelalte declarații date de grupul celor 22 de acuzați. Am putea opri aici analiza acestora, vom mai consemna, totuși, câteva elemente esențiale din declarațiile principalilor acuzați.

Pușcașu Vasile a fost, atât la Pitești cat și la Gherla, unul dintre cei mai sadici torționari. El a fost unul dintre cei mai feroci călăi ai tânărului erou Niță Cornel în februarie 1950, pe Bogdanovici l-a ucis cu mâna lui, la fel ca și pe alți opt deținuți la Gherla. Subordonarea lui totală față de Țurcanu, cruzimea lui, se explică prin încercarea de a obține avantaje în penitenciar precum și prin speranța că va fi eliberat, cum a și fost, de altfel, în anul 1952. Mizerabil, crud, mincinos, cinic și laș, Pușcașu era ultimul om în stare de gesturi curajoase. Și iată că, în ultima lui declarație, Pușcașu devine – brusc – erou: el își sfidează anchetatorii afirmând că refuză să răspundă fiindcă este legionar. Trebuia, probabil, la dosar, și o astfel de declarație de „legionar fanatic”, numai că anchetatorul, în stupiditatea lui, îi atribuie următoarea afirmație contradictorie: „Nu vreau să părăsesc poziția banditească, deoarece sunt legionar și refuz să răspund la întrebări”. Caracterul antinomic al acestui răspuns este evident: dacă Pușcașu ar fi devenit, printr-o minune, erou-legionar, nu s-ar fi auto-incriminat ca bandit, iar dacă ar fi fost pe linia „reeducării” s-ar fi autodemascat, nerefuzând să răspundă. Contradicția, evidentă, se datorează lipsei elementare de cultură și logică a anchetatorului care a scris el declarația cum l-a tăiat capul, iar Pușcașu, complet dezumanizat și terorizat, a semnat-o probabil fără să clipească, în speranța că va fi iertat. Dar n-a fost.

Declarațiile lui Popa Alexandru (Țanu) se caracterizează prin slugarnica strădanie a acestuia (numărul 2 în, ierarhia ODCC) de a fi pe placul anchetatorilor și de a declara, cu lux de amănunte, activitatea „legionară” și de „spionaj” de la Gherla. Așa se și explică, probabil, faptul că deși bestialitatea lui Țanu nu era cu nimic mai prejos decât cea a lui Țurcanu, drept răsplată pentru „colaborarea” lui cu anchetatorii pedeapsa capitală i-a fost comutată și a fost eliberat în anul 1962.

Declarațiile lui Popa Alexandru reprezintă o mostră tipică de confuzie, care l-ar putea caracteriza drept un imbecil. Lucrurile nu stăteau așa, Popa era inteligent, dar lipsa lui totală de coerență din declarații sugerează fie faptul că i s-a dictat cuvânt cu cuvânt ce să scrie, fie că a dorit el ca textul să nu aibă nici o logică pentru ca, eventual, să poată reveni ulterior.

Ancheta lui Eugen Țurcanu s-a desfășurat conform tradiției proceselor staliniste. De o parte – anchetatul, un fost slujitor al Partidului Comunist, de cealaltă parte – anchetatorii, executanți slugarnici ai ordinelor Partidului. Nici unul, nici ceilalți nu sunt sinceri și mint cu cinism în tot sau aproape tot ce spun. Țurcanu încearcă să-și arate „nevinovăția” pentru crimele comise în timpul „reeducării”, susținând că le-a făcut din dorința sinceră de a „rupe cu trecutul legionar”. El recunoaște că a torturat direct, sau prin interpuși, sute de deținuți, dintre care aproximativ 30 au murit în timpul torturilor, dar monstruozitatea acestor fapte nu-l tulbură, el fiind preocupat exclusiv să-și convingă anchetatorii că le-a făcut în scop de „reeducare”. La rândul lor, anchetatorii se prefac a nu ști că în penitenciarele comuniste nu se făcea nici o mișcare fără știrea administrației și a Securității și îl învinuiesc pe Țurcanu și pe ceilalți membri ai ODCC că ei au declanșat o acțiune ilegală în închisoare, întrucât în urma condamnării își pierduseră drepturile civile, deci și pe acelea de a alcătui organizații. Torturarea sutelor de deținuți și uciderea multora dintre ei sunt percepute de anchetatori drept fapte fără prea multă importanță, ceea ce îi preocupă obsesiv este să smulgă de la anchetat mărturisirea că „reeducarea” era de fapt comandată de conducerea legionară și că reprezenta o nouă formă de activitate legionară.

Anchetatorii și anchetații se mișcă într-un univers suprarealist, toți eludează esențialul tragediei „reeducării”: torturile monstruoase, crimele comise precum și faptul că ele au fost concepute și organizate de Securitate și conducerea partidului. Cu toate eforturile anchetatorilor de a ocoli această problemă esențială, Țurcanu declară totuși că ofițerii – unii cu rang înalt – din Securitate și direcția penitenciarelor – au condus de fapt „reeducarea” prin tortură. În declarațiile lui Țurcanu sunt menționați: colonelul Sepeanu, directorul penitenciarului Pitești – Dumitrescu, Nemeș și Răileanu Ion – inspectori generali ai penitenciarelor, ofițerii Marici și Ioanovici de la Suceava, precum și Marina, împreună cu Mircea, de la Pitești.

Dintre cei 22 de acuzați ai lotului Țurcanu, există unul singur care nu a fost practic implicat în genocidul „reeducării” prin tortură: Nicolae Cobilaș. El nu a fost la Pitești, nici la Gherla, nici la Canal și nu a torturat pe nimeni. Fiind cel mai în vârstă dintre acuzați (născut în anul 1917) și cu cea mai mare vechime în mișcarea legionară, anchetatorii încearcă să obțină de la el recunoașterea că a fost unul dintre liderii care au declanșat „reeducarea”. Cu toate torturile la care a fost supus, Cobilaș nu recunoaște acest lucru, ci doar că a fost de acord ca tinerii legionari condamnați să redacteze memorii de punere în libertate în care să declare că au renunțat la convingerile legionare. Din declarațiile sale nu rezultă defel că ar fi știut și cu atât mai puțin că ar fi ordonat lui Țurcanu să înceapă „reeducarea” prin tortură. Și, totuși, Cobilaș a fost condamnat la moarte și executat, deși era nevinovat.

Rechizitoriul, expus la data de 20 septembrie 1954 de procurorul militar Alexandru Gheorghe, reia aproape cuvânt cu cuvânt acele păreri din declarațiile acuzaților care ar putea constitui temeiuri pentru condamnarea acestora. Cu cinism, în rechizitoriu sunt eludate acele părți din declarații din care s-ar putea deduce că „reeducarea” prin tortură, cu înspăimântătoarele sale crime, a fost concepută, organizată și pusă în practică de conducerea Securității. Nici un cuvânt despre „contribuția” generalilor de Securitate Alexandru Nikolski, Marin Jianu, Gheorghe Pintilie (Pantiușa), a ofițerilor superiori Sepeanu, Cseller, Dulgheru și Albon, a directorului de la Pitești Alexandru Dumitrescu, care au organizat și supervizat torturile „reeducării”.

În schimb, sunt preluate autoacuzațiile care apar în declarațiile luate sub tortură, trecându-se peste caracterul lor contradictoriu și aberant, rechizitoriul având ca temă centrală ideea că, din ordinul conducerii mișcării legionare, legionarii din închisori s-au torturat și ucis între ei, pentru...a întări mișcarea legionară (!?) și pentru a compromite regimul comunist. Nici una din acuzații nu este susținută cu probe, ceea ce transformă întreg rechizitoriul într-o monstruoasă minciună. Disprețul pentre logică și adevăr, din rechizitoriu, poate fi ilustrat, între altele, prin acuzația adusă unora din inculpați că au cerut administrației penitenciarului Pitești cărți progresiste. Oare pentru a întări mișcarea legionară?

În finalul rechizitoriului, procurorul reține următoarele delicte: în sarcina acuzaților: Țurcanu Eugen, Popa Alexandru, Pușcașu Vasile, Păvăloaie Vasile, Livinschi Mihai, Stoian Ion, Romanescu Grigore, Voinea Octavian, Popescu Aristotel, Pătrășcanu Nutti, Pop Cornel, Sobolevschi Maximilian, Dumitrașcu Dan, Zbranca Octavian, Juberian Constantin, Popovici Cornel, Voin Ion, Cerbu Ion, Șerbănescu Cristian și Ionescu P. Constantin, se reține:

— Acte de teroare în grup, fapt prevăzut și pedepsit de art. 1 lit. d din Decret 199/950;

— Acte de pregătire la crima de uneltire contra securității interne (art. 6 al. 11, combinat cu art. 1 lit. c din Decret 199/950);

Pentru acuzatul Cobilaș Nicolae, se reține:

— Acte de pregătire la crima de uneltire contra securității interne;

Pentru acuzatul Zbranca Octavian se mai reține:

— Crimă de înaltă trădare (articol 186 C.P.).

La data de 10 noiembrie 1954, Tribunalul Militar București compus din: general maior de Justiție Petrescu Alexandru, președinte, lt. colonel Eftimie Gheorghe și maior Vlase Teodor, asesori populari, căpitan de Justiție Alexandru Gheorghe, procuror militar, grefier șef T. Petrescu, Joițeanu grefier de ședință, condamnă pe toți cei 22 de inculpați la moarte.

Sentința este însoțită de o lungă motivație care reia acuzațiile din rechizitoriu și autoacuzațiile din declarațiile inculpaților, cu toate observațiile și contrazicerile pe care le conțin acestea.

Lectura atentă a motivației pune însă în evidență elemente de mare interes pentru înțelegerea adevărului ce se urmărea a fi ascuns în cadrul procesului. Astfel, se arată că *acțiunile criminale duse în penitenciare de către acuzați în timp ce erau deținuți au putut fi posibile numai datorită lipsei de vigilență și a neglijenței criminale din partea unor organe administrative ale penitenciarelor respective, dat fiind că maltratările și schingiuirile erau cunoscute și tolerate de unele organe administrative ale penitenciarelor și chiar de unele organe ale Securității statului*"... Este o recunoaștere a faptului că exact aceste organe au adevărata responsabilitate pentru toate ororile „reeducării” prin tortură.

Lipsă de vigilență și neglijență în închisorile politice românești ale anilor 1948-1952? Să fim serioși! Cine a trecut prin iadul acelor închisori știe foarte bine că vigilența Securității și organelor de pază era draconică, numai că scopul urmărit era oprimarea, torturarea și, în unele cazuri, asasinarea deținuților politici și nicidecum protejarea lor, așa cum ar lăsa să se înțeleagă textul sentinței. Acest text ar dori să sugereze că milițienii și securiștii sunt vinovați că i-au lăsat pe legionari să se tortureze între ei, să se ucidă și să dea, sub tortură, mii de pagini de declarații destinate Securității, toate aceste fapte fiind comise de legionari din proprie inițiativă. Monstruozitatea acestor minciuni, asumate de Tribunal, este de neînchipuit. Nu exista, în anii '50, cetățean al României, care să nu știe că în închisori nu mișcă nimic care să nu fie cunoscut și organizat la cel mai înalt nivel al Securității și conducerii de Partid. Numai Tribunalul care a judecat acest proces nu știa...

Pasajul citat mai sus, din hotărârea Tribunalului, arată că, în cazul reeducării prin tortură, cele mai înalte organe ale Securității și Partidului nu numai că știau despre „experimentul” Pitești, ci erau cele care l-au conceput și organizat.

Cum se explică faptul că, menționând în sentință „neglijența criminală” a organelor susamintite, care au cunoscut și au „tolerat” tot ce se întâmpla la Pitești, Gherla, Canal, Târgu Ocna etc., deci erau complici la acuzațiile aduse celor 22 de învinuiți, Tribunalul nu-i include și pe ei în lista acestora? E adevărat că, aproximativ după un an de la procesul Țurcanu, pentru a salva aparențele, se organizează un alt proces în care au fost judecați și condamnați câțiva ofițeri de Securitate și funcționari ai Direcției Penitenciarelor. Aceștia au fost condamnați la pedepse neînsemnate, pe care nu le-au executat, în timp ce toți cei 22 de acuzați din lotul Țurcanu au fost condamnați la moarte, din care 17 au fost executați.

În altă ordine de idei, de ce în lotul Țurcanu au fost incluși numai legionari în timp ce torționari cumpliți ca Steier, Fucks, Gherman, Coriolan, Bogdănescu, Burculeț, Griga, Enăchescu, Dincă și mulți alții, nelegionari, n-au fost anchetați, nici judecați, și au fost eliberați la termen, devenind medici (Enăchescu), regizori (Gherman), sau emigrând liniștiți în Israel (Steier și Fucks)? Dacă s-ar fi urmărit pedepsirea adevăraților vinovați, acuzații nu trebuiau selectați după culoare politică ci după faptele săvârșite.

În realitate, cei ce au orchestrat „reeducarea” prin tortură și, apoi, simulacrele de

Continuare în pagina 12

PROCESELE „REEDUCĂRII" – ÎNSCENĂRI ALE „JUSTIȚIEI" COMUNISTE

– NOTE PENTRU INSTANȚELE PENALE ROMÂNEȘTI ȘI STRĂINE –

Urmare din pagina 11

procese care au urmat, vizau trei obiective principale care se conjugau perfect între ele: 1. distrugerea mișcării legionare prin exterminarea fizică și lichidarea psihologică a membrilor ei; 2. disculparea adevăraților vinovați ai genocidului care a avut loc la Pitești, Gherla, Canal și alte locuri de detenție; 3. obținerea unei credibilități internaționale prin demonstrarea voinței de a stopa atrocitățile din închisorile politice românești, vinovăția fiind aruncată pe seama mișcării legionare, care și așa era văzută în Occident ca o mișcare de tip fascist, având în vedere violențele și asasinatele din perioada 1925-1940, de care a fost efectiv responsabilă. Numai că în cazul „reeducării" din anii 1948-1952, mișcarea legionară nu numai că nu a avut nici o vină ci a dat cel mai mare număr de victime, precum și adevărați martiri.

În ansamblul ei, sentința procesului Țurcanu nu face decât să amestece acuzații reale, acelea privind actele de teroare și tortura săvârșite de acuzați (omițând pe adevărații organizatori), cu învinuirea absurdă, totalmente nefondată, privind organizarea acestui genocid de către mișcarea legionară.

Acuzații, intoxicați cu dubla gândire orwelliană, încă din perioada când fuseseră determinați să-și tortureze camarazii de detenție, recunosc în luările de cuvânt la proces toate învinuirile, inclusiv pe acelea inventate de anchetatorii Securității, că ar fi acționat din ordinul comandamentului legionar din emigrație și a spionajului american. În speranța unei condamnări mai ușoare, 21 dintre acuzați îl acuză la proces pe cel de-al 22-lea, Nicolae Cobilaș, care nu a trecut pe la Pitești, Gherla etc., nu a torturat pe nimeni și nu a știut de intențiile criminale ale lui Țurcanu și celorlalți membri ai ODCC. Singur împotriva tuturor, în timpul anchetei și în timpul procesului, Nicolae Cobilaș neagă minciunile ticăloase inventate de securiști și proclamă adevărul. Acest lucru nu împiedică tribunalul să-l condamne la moarte, la fel ca pe ceilalți 21 de acuzați.

Prin Ordinul Ministerului Justiției numărul 04701 din 17 decembrie 1954, cererile de grațiere făcute de 1. Țurcanu Eugen, 2. Stoian Ion, 3. Cobilaș Nicolae, 4. Șerbănescu Cristian, 5. Romanescu Grigore, 6. Pop Cornel, 7. Popovici Cornel, 8. Zbranca Octavian, 9. Voin Ion, 10. Cerbu Ion, 11. Popescu C. Gheorghe, 12. Ionescu P. Constantin, 13. Juberian Constantin, 14. Livinschi Mihai, 15. Păvăloaie Vasile și 16. Sobolevschi Maximilian sunt respinse, iar cei 16 condamnați sunt executați la Jilava în aceeași zi. Printr-un ordin similar, din 20 iunie 1955, a fost respinsă cererea de grațiere a lui Pușcașu Vasile, care este executat tot la Jilava la data de 22 iunie 1955.

În ceea ce privește ceilalți 5 acuzați (Popa Alexandru, Voinea Octavian, Pătrășcanu Nutti, Dumitrescu Ion și Popescu Aristotel), în anul 1957 li s-a comutat pedeapsa în muncă silnică pe viață. Care este explicația faptului că 17 dintre condamnații la moarte au fost executați imediat după proces, în timp ce ceilalți 5 au fost cruțați timp de aproape 3 ani, după care li s-a comutat pedeapsa? Un mister care va rămâne, probabil, nedezlegat pentru totdeauna.

Acesta a fost sfârșitul celor 21 de deținuți torționari, unelte ale Securității, care au terorizat și ucis sperând că vor obține indulgența din partea regimului comunist sau, pur și simplu, ca urmare a propriilor dereglări comportamentale datorate torturilor fizice și psihologice la care au fost supuși. Au fost niște jalnice instrumente ale complotului urzit la nivelul cel mai înalt al Securității și conducerii de partid: „reeducarea" prin tortură.

Cel de-al 22-lea condamnat, Cobilaș Nicolae, care a fost nevinovat, a fost executat și el.

În marea lui bunătate, Dumnezeu să-i ierte pe toți!

2. Simulacrul de proces al securiștilor complici

La începutul anului 1957 a avut loc procesul unui lot de 5 ofițeri de Securitate și membri ai administrațiilor penitenciarelor Pitești și Gherla. Nu am reușit să aflăm care au fost declarațiile lor, nici cum a decurs procesul, ci doar un extras din sentința nr. 101 din 16 aprilie 1957 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a militare (redat în cartea „Memorialul ororii" – citată mai sus). Conform sentinței, sunt condamnați:

1. Sepeanu Tudor, colonel MAI, fost inspector general, pentru „crima de favorizare a crimelor de acte de teroare și acte de pregătire la acte de uneltire contra securității interne", la 8 ani muncă silnică;

2. Dumitrescu Alexandru, fost director al penitenciarului Pitești, pentru aceeași învinuire ca Sepeanu, la 7 ani muncă silnică;

3. Sucigan Gheorghe, fost locotenent MAI, pentru aceeași învinuire, la 7 ani muncă silnică;

4. Avădanei Constantin, fost sublocotenent MAI, pentru aceeași învinuire, la 6 (șase) ani muncă silnică;

5. Barbosu Viorel, fost medic al penitenciarului Gherla, aceeași învinuire – 5 ani temniță grea.

Cum S.R.I. n-a oferit întregul conținut al dosarului, tot procesul rămâne o mare necunoscută.

După cum am arătat însă în analiza procesului Țurcanu, numele celor 5 acuzați din lotul Sepeanu apar în zeci, poate chiar sute de pasaje ale declarațiilor inculpaților lotului Țurcanu. În ele se arată nu numai că cei 5, precum și numeroși alți ofițeri și funcționari superiori ai Direcției Penitenciarelor, au știut și au tolerat genocidul de Pitești, Gherla, Canal etc., ci că au fost printre organizatorii acestuia. Având în vedere atmosfera de disciplină foarte dură din aparatul MAI și al Direcției penitenciarelor, nu încape nici o îndoială că cei învinuiți în procesul Sepeanu n-au acționat din proprie inițiativă, ci cu știința și din ordinul superiorilor lor. Ori, aceștia nu apar în proces. Numele lui Marin Jianu, Gheorghe Pintilie (Pantiușa) și Alexandru Nikolski, generali în MAI, cele ale lui Dulgheru, Cseller, Nemeș, Albon, toți ofițeri superiori în sistemul penitenciarelor comuniste, nu apar în proces, deși ele sunt de nenumărate ori menționate de acuzații procesului Țurcanu. Este evident că cei 5, condamnați în 1957, reprezentau țapii ispășitori care trebuiau sacrificați, pentru a da cât de cât o notă de credibilitate întregii acțiuni. De altfel, ei au fost rapid eliberați din detenție, fiind grațiați. Marii vinovați ai genocidului „reeducării" prin tortură, cum ar fi Teohari Georgescu, ministru de Interne în acea perioadă, Ana Pauker, Vasile Luca și Gheorghe Gheorghiu-Dej, membri ai Biroului Politic al Partidului Comunist, sunt trecuți sub tăcere, la fel ca și consilierii sovietici prezenți și atotputernici în România anilor '50.

Pentru acuzații similare ca cele aduse lotului Sepeanu, în anii 1956-'57, au mai fost judecați și condamnați câțiva ofițeri și subofițeri de Securitate precum și din paza penitenciarelor, dar toți au fost grațiați.

Procesele securiștilor complici – jalnice simulacre ale „justiției" comuniste, au fost, în realitate, diversiuni pentru a înșela opinia publică internă și, în special, internațională.

3. Procesul Vică Negulescu

Cu intenția de a duce până la capăt diversiunea, „justiția" comunistă a organizat, tot în anul 1957, un al doilea proces (după procesul Țurcanu), în legătură cu „reeducarea" din penitenciare. Inculpații erau, de data aceasta, cei considerați a fi „șefi legionari", care în viziunea Securității, erau răspunzători de conceperea „reeducării" prin tortură și, în paralel cu aceasta, de reorganizarea legionarilor din închisori.

Lotul a cuprins 8 acuzați: Valeriu Niculescu, Constantin Oprișan, Aurel Popa, Iosif V. Iosif, Virgil Bordeianu, Gheorghe Caziuc, Gheorghe Calciu-Dumitreasa, Dragoș Hoinic. Cu excepția lui V. Negulescu, toți ceilalți trecuseră prin „reeducarea" de la Pitești.

Spre deosebire de procesul Țurcanu, în procesul Vică Negulescu, Securității nu i-a mai reușit înscenarea, majoritatea inculpaților și martorilor negând acuzațiile aduse. Unii dintre acuzați s-au transformat, în cursul procesului, în adevărați acuzatori ai Securității. Astfel, cu un curaj extraordinar și o abilitate de jurist experimentat, medicinistul Gheorghe Calciu-Dumitreasa, viitorul preot de mare har, a demontat toate acuzațiile aduse de procurori și a arătat cine sunt adevărații vinovați ai „fenomenului" Pitești: căpeteniile Securității și șefii acestora din aparatul de partid.

Și alți acuzați, printre care Valeriu Negulescu și Costache Oprișan, au respins acuzațiile, arătând că toate atrocitățile din penitenciarele Pitești, Gherla, Târgu Ocna, Valea Neagră, au fost organizate de ofițeri de Securitate cu rang înalt împreună cu funcționari din administrațiile penitenciarelor, care, exercitând presiuni fizice și psihologice majore asupra unor deținuți slabi de înger, i-au transformat pe aceștia în unelte oarbe ce au semănat teroarea și moartea printre deținuții. Gheorghe Calciu n-a negat vina primului grup de deținuți, în frunte cu Eugen Țurcanu, care au declanșat „reeducarea" prin tortură la Pitești, dar a arătat că mai marii responsabili sunt în altă parte, și anume în conducerea Securității.

Securitatea, în timpul anchetei, a încercat să-i determine pe acuzați să recunoască existența unor mesaje transmise de Horia Sima lui Victor Negulescu și apoi, mai departe, lui Țurcanu, precum și invers, omul de legătură fiind martorul la proces Traian Popescu, condamnat și el la 15 ani închisoare, iar „suportul" mesajelor niște chiloți pe care erau cusute, cu ață albă, texte cifrate. Infantilismul acuzației a făcut ca, până la urmă, la proces, să se renunțe la această acuză.

Cu toate că acuzații n-au recunoscut, la proces, nici una dintre învinuirile aduse, Negulescu a fost condamnat la moarte, iar toți ceilalți la muncă silnică pe viață. După câtva timp, condamnarea lui V. Negulescu a fost și ea comutată în muncă silnică pe viață.

După proces, toți condamnații, împreună cu martorii la proces Popescu Aristotel, Dan Dumitrescu, Nutti Pătrășcanu și Voinea Octavian, precum și cu alți trei lideri ai mișcării legionare: Nicolae Pătrașcu, Pavel Grimalschi și Marcel Petrișor, sunt încarcerați la Jilava în celule special construite, ermetic închise, fără aer și lumină. Practic, au fost izolați de vii, procedeu fără precedent chiar în sumbra istorie a închisorilor comuniste. Acolo au murit Valeriu Negulescu, Costache Oprișan, Pavel Grimalschi, Popescu Aristotel, Doru Dumitrescu și Nutti Pătrășcanu, după o detenție halucinantă, descrisă de unul din supraviețuitori, Marcel Petrișor, în cartea sa *„Fortul 13 – convorbiri din detenție"*, ediția Meridiane 1991.

Acesta fost finalul tragic al celui de-al treilea proces al „reeducării", înscenat de „Justiția" comunistă.

Strigătoare la cer a fost minciuna celor trei înscenări de procese pe care le-am descris mai sus.

A venit timpul ca instanțele românești și cele internaționale să inițieze un proces adevărat pentru ceea ce a constituit genocidul „reeducării" prin tortură. Există încă destui supraviețuitori care trebuie să răspundă pentru crimele lor și să arate care au fost marii vinovați. Un proces corect, care să stabilească adevărul și să figureze în toate cărțile de istorie. La fel ca procesul de la Nürnberg.

Gheorghe Boldur-Lățescu

TRATATUL A FOST SEMNAT...

Preşedintele Ion Iliescu este un împătimit al tratatelor de prietenie sau politice, de bază, cu Moscova; cu Moscova, indiferent dacă este capitala Uniunii Sovietice sau a Rusiei. Asta poate i se trage din tinereţea sa universitară moscovită, atunci se creează primele simpatii sau antipatii, ca să nu mai vorbim de legăturile cu KGB, de care ziarele au amintit acum câţiva ani. La 4 iulie preşedintele României a semnat la Moscova Tratatul politic de bază cu Federaţia Rusă. Din partea Rusiei Tratatul a fost semnat de preşedintele Putin, fost ofiţer KGB. Era un act încheiat între colegi? Nu ştim, după cum nu cunoaştem nici conţinutul tratatului, semnat după 10 ani de tratative diplomatice discrete. Ştim mai multe despre vechiul tratat de prietenie, parafat de Petre Roman în 1991 şi în scurtă vreme avortat datorită imploziei Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste. El conţinea un articol ce limita suveranitatea României, interzicându-i alianţele ce nu conveneau partenerului sovietic, deci aderarea la NATO.

Dar să revenim la tratatul de curând semnat. Ştim puţine despre el, dar ceea ce ştim nu ne poate bucura: în Tratat nu este amintită şi cu atât mai puţin reglementată chestiunea Tezaurului Regatului României confiscat în 1918 de autorităţile bolşevice, nu se face vorbire despre Pactul germano-sovietic din 23 august 1939 prin care sovieticii căpătau mână liberă de la cel de-al III-lea Reich german pentru ocuparea Basarabiei şi nici despre actul impus României după semnarea Tratatului de Pace de la Paris de cedare a Insulei Şerpilor. În schimb a fost semnată de miniştrii de externe. O notă anexă la Tratat, fără putere juridică, prin care se constituie o comisie de istorici ce va urma să stabilească dacă şi unde se mai află Tezaurul, este considerat caduc şi fără urmări pactul germano-sovietic din 1939, dar România îşi asumă vina şi responsabilitatea pentru declanşarea «războiului de agresiune» împotriva statului sovietic. După cum se vede, partea română a cedat în toate punctele pendinte din contenciosul relaţiilor între URSS-Rusia şi România.

De ce atâta grabă de a semna un tratat nefavorabil? Există pentru aceasta vreo obligaţie sau condiţionare internaţională? Desigur, nu. Aderarea la NATO sau intrarea în Uniunea Europeană nu impun un asemenea demers. PSD a grăbit semnarea înainte de alegeri de teama pierderii majorităţii parlamentare, care ar fi dus la renegocierea tratatului? Poate că da, dar atunci PSD trădează interesele ţării, se consacră partid antinaţional. Argumentul invocat atât de preşedintele Iliescu cât şi de oficialităţi este necesitatea restabilirii relaţiilor economice cu Rusia şi echilibrarea balanţei comerciale, o motivare chinuită şi de circumstanţă în lipsa alteia mai bune. Ce poţi să spui despre guvernul care a negociat Tratatul, despre parlamentul care îl va ratifica, despre preşedintele care l-a semnat şi despre clasa politică acceptantă şi indiferentă, mai mult decât a spus poetul naţionalist şi... poate chiar terorist în mintea unora:

«...Cum nu vii tu, Ţepeş Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarţi în două cete: în smintiţi şi în mişei,
Şi în două temniţi large, cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la puşcărie şi la casa de nebuni!»

C.T.

• **Guvernul României**, în urma şedinţei din 12 iunie, a dat următorul comunicat de presă: «acesta încurajează cercetările referitoare la fenomenul Holocaustului în Europa, inclusiv asupra documentelor de acest tip aflate în arhivele româneşti, subliniind însă cu tărie faptul că înlăuntrul hotarelor României, în perioada 1940-1945 nu a avut loc un Holocaust».

Ne şi mirăm de curajul guvernului de a spune acest adevăr.

• **Evreii din Israel, România şi Statele Unite** au pornit o campanie de reproşuri şi acuzaţii împotriva poziţiei guvernului, care a dat roade după numai 5 zile.

• **În comunicatul de presă** al guvernului din 17 iunie, acelaşi guvern o-ntoarce ca la Ploieşti: «Asumându-şi partea de responsabilitate a Statului Român de acum o jumătate de veac pentru victimele Holocaustului la care guvernanţii au participat atunci...».

Înţelegem că, *la 5 iunie, guvernul «subliniind cu tărie faptul că... nu a avut loc un Holocaust»*, ajunge după 5 zile la concluzia diametral opusă, că a avut loc un Holocaust.

Nu este nici prima, nici ultima contradicţie a colectivului de artişti amatori care este guvernul României.

• **Directorii Televiziunii şi Radioului**, Valentin Nicolau şi Dragoş Şeuleanu, au mărturisit în plenul Camerei Deputaţilor că încasează lunar salarii de 80 de milioane lei brut.

Este o explicaţie pentru taxa Radio-TV care este încasată obligatoriu de la toţi consumatorii de energie electrică, indiferent dacă au sau nu aparate de recepţie.

• **O nouă discriminare**, de data aceasta retroactivă, este legiferarea pentru foştii diplomaţi şi ambasadori ai regimului Ceauşescu, pentru ataşaţii comerciali şi consulii regimului comunist. Tuturor acestora li se vor majora pensiile, la nivel de 80% din salariul actual al funcţiilor respective.

Pe când majorarea discriminatorie a pensiilor pentru foştii demnitari comunişti şi cadrele pensionate ale fostei Securităţi?

• **Statul român** a fost acţionat în justiţie de Fundaţia ICAR care se ocupă de victimele torturii, pentru recunoaşterea regimului comunist ca regim dictatorial care a produs grave prejudicii unei însemnate părţi a populaţiei României şi recunoaşterea Securităţii ca organizaţie teroristă, responsabilă juridic prin membrii săi de crimele care au avut loc în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989. Acţiunea a fost respinsă de judecătorul Nicu Jidovu, preşedintele completului de judecată al Judecătoriei Sectorului 1 Bucureşti, care în trecut a lucrat în Securitate.

• **Doar 5% din proprietăţile** confiscate şi naţionalizate au fost restituite proprietarilor de drept, a anunţat Asociaţia Proprietarilor Deposedaţi Abuziv de către Stat la Congresul al II-lea ţinut în Bucureşti la 28 iunie.

• **În satul Talpa** din judeţul Botoşani a fost ridicată o biserică pe a cărei placă memorială se poate citi: «Ctitor: Familia OCTAV COSMÂNCĂ/ O contribuţie importantă la ridicarea acestui sfânt lăcaş ortodox a fost adusă de Guvernul României...»

Am fi curioşi să ştim dacă banii au fost daţi de familia Cosmâncă şi de membrii guvernului, sau din bugetul administraţiei locale şi al guvernului, adică de către noi, contribuabilii, care am fi astfel ctitori anonimi ai acestui sfânt lăcaş.

• **Premierul nostru**, cunoscut şi sub numele de Bombonel, a declarat că a condus «cel mai performant guvern după revoluţie».

Întrebarea care se pune este, dacă acesta a fost cel mai performant, de ce a fost necesar să fie restructurat? Vă spunem tot noi, era cel mai numeros guvern din Europa. Cât despre performanţe...

• **Iată ce se poate citi** în ziarul „România liberă" din 6 iunie: «Pentru a lua în arendă (pe 20 de ani) Insula Mare a Brăilei, deputatul PSD Culiţă Tărâţă a dat mită unor persoane extrem de influente din cercurile Puterii... Un autodenunţ incendiar făcut de Gheorghe Strungariu, fost partener de afaceri al deputatului PSD de Neamţ, dezvăluie faptul că Culiţă Tărâţă a oferit şpagă de miliarde celor din conducerea Ministerului Agriculturii. Mai mult, deputatul PSD a negociat arendarea I.M.B. la malul mării, într-o vacanţă petrecută în compania ministrului Agriculturii, Ilie Sârbu. Pentru a stoarce banii de la Strungariu, sugerându-i că se învârte în sfere înalte, Tărâţă pretindea (minţind, evident) că o parte din bani ajung la soţia premierului prin intermediul unor generali. Banii pentru mită au fost plimbaţi printr-un cont deschis în Republica Moldova...».

• TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC •

• **O vară capricioasă** ne pune umbrelele la muncă. • Asta, după ce ne-am copt de căldură taman când era cazul să ne dea Dumnezeu ploaie pentru porumb. • Ei, dacă suntem păcătoşi... • Bunăoară, ce să zici de fetiţa de 14 ani, o biată fată năpăstuită de un păcătos de tată denaturat, care o bătea şi o înjura, până când copilul a fugit de acasă? • Istoria crâncenă nu se opreşte aici: acum câteva zile, copila a cerut ajutor de la Primăria sectorului 2, pentru că, ajungând în Bucureşti, după câteva zile de dormit prin scările blocurilor, a fost sechestrată de o familie de rromi, care au trimis-o la furat şi la cerşit. • Alţi păcătoşi. • Şi pentru un caz care se află, rămân neştiute sute şi mii.

• **De curând, concetăţenii noştri rromi** au declanşat un nou scandal internaţional, de data aceasta în Italia. • Vreo 200 dintre ai dumnealor s-au instalat în Piaţa Garibaldi din Napoli, unde au început să trăiască aşa cum fac de obicei, soilind sub cerul liber şi gătindu-şi haleala în ceaune pe pirostrii. • În loc să fie sensibili la pitorescul spectacolului (agrementat cu mirosurile corespunzătoare, şi nu de roze şi crini), napolitanii s-au revoltat de schimbarea intervenită în peisaj, şi au încercat să găsească o soluţie să scape de ei. • N-au găsit ceva mai bun de făcut decât să-i arunce într-un sat aflat la câţiva kilometri de Napoli, unde aveau nişte rulote tocmai bune pentru ei, rămase de la cutremur. • Dar, nici sătenii n-aveau chef să aibă în coastă 200 de persoane cu meserii onorabile, între care cine ştie câţi manglitori şi ciorditori, aşa că au protestat. • Şi cum au protestat? • O, spirit al Bolintinului şi al altor localităţi năpăstuite, cât de cristalin te-ai manifestat tu în sânul aceleiaşi ginţi latine! • Sătenii au agresat rromii şi pe protectorii lor, au incendiat o rulotă – remarcabilă similitudine – şi nu s-au lăsat până când ţiganii nu au fost duşi înapoi la Napoli, unde şi-au reluat campamentul în piaţă, printre cartoane şi gunoaie. • Mare jenă şi proteste vehemente printre politicienii italieni, foarte indignaţi că rasiştii sunt prezenţi în sânul democraticei naţii italiene. • Sătenii, încântaţi că pentru moment au scăpat de pericol, rânjesc satisfăcuţi şi protestează împotriva acuzaţiilor de rasism, spunând că n-au avut în vedere decât binele ţiganilor, care, vai, vai, ar fi suferit de căldură în rulotele incomode. • Aşa, în piaţă, stau la aer. • Lasă, că până la urmă ştiu cum o să se rezolve: o să ni-i trimită nouă plocon, să ne spălăm pe cap cu ei.

• **Un veşnic motor al păcatelor** este alcoolul. • Este de negândit cât de răspândită a devenit beţia în rândurile populaţiei. • Şi beţiei îi urmează cearta, bătaia, omorul. • După ce au băut cot la cot, doi concubini din Arad s-au luat la ceartă şi bătaie. • În final, Francisc Nagy a rezolvat toate problemele, înfigându-i cuţitul în piept femeii cu care trăia, Irina Săplăcan. • Irina a plecat spre o lume mai bună, lipsită de ţuică, iar Francisc a fost arestat pentru omor, având şi el şanse să ajungă într-un loc mai bun, lipsit de asemenea de ţuică.

• **Un alt soi de hoţie**, mult mai intelectuală, e la modă acum printre isteţii noştri tineri: hoţia pe Internet. • Nişte olteanaşi de-ai noştri, şmecheroşi, au cules de pe Internet vreo 100.000 de dolari, vânzând naivilor bunuri fictive: calculatoare, telefoane şi altele asemenea. • Când credeţi că li s-a înfundat? • Ei bine, când au încercat să vândă unui client din SUA un avion! • Un avion!?! • Găsind fazanul, au avut buna idee să-i ceară bani de benzină, ca să ajungă cu „marfa" la domiciliul clientului. • Moment în care s-au dat de gol. • Căci cine e bogătaşul care are un avion şi n-are bani de benzină?

• **Graţiosul nostru premier** (vorbim de cel pe care ziarele îl alintau până mai an cu dulcea poreclă de „Bombonel") a fost luat la refec de jurnaliştii englezi, care l-au întrebat aluziv de ce îi spune lumea „Năstase şase case". • Cum îl ştim isteţ, domnia sa a găsit repede un răspuns: ci-că i se spune aşa pentru că sărmanul de el a tot umblat cu bocceluţa în spinare, mutându-se din casă în casă. • Numai că, deşi isteţ, e şi uituc, pentru că a uitat să spună ale cui erau casele acelea numeroase prin care s-a tot mutat. • Nu cumva chiar ale dumnealui?

• **Că tot vorbeam de dânsul**, ne-am hlizit aflând că domnul Dan Hatmanu, pictorul cunoscut pentru portretele duioase pe care le-a executat Cizmarului şi Analfabetei, i-a imortalizat şi figura domnului Năstase. • Ba mai mult, i-a tras în poză pe diverşi capi ai PSD, în frunte cu papaşa Iliescu. • Şi nici măcar după natură, ci după nişte amărâte de poze, ca ultimul cârpaci de mahala, care trage în zugrăveală mutra măcelarului din colţ şi a miresei lui, după poza de nuntă. • Unde mai pui că marele artist, întrebat fiind dacă nu se teme de gura presei, a răspuns modest „un armăsar nu se opreşte la înţepăturile unui ţânţar". • Înţelegem, presa o fi ea ţânţar, dar ne întrebăm pe ce considerente poate fi considerat Dan Hatmanu armăsar?

• **În schimb, ia te uită** ce mai adevărat armăsar: domnul Roibu, prim-procuror la Gorj, l-a făcut scăpat pe un tinerel nărăvaş, junele Cosmin Pisc, care l-a snopit în bătaie pe un poliţist acum vreo câţiva ani, băgându-l în spital pentru 8 luni. • Nu de altceva, dar ca să nu-l facă gelos pe Cosminul numărul 2, unul Frunzaru, pe care-l făcuseră scăpat colegii lui, izbăvindu-l de consecinţele aceleiaşi isprăvi. • Cei doi Cosmini au şi altele în comun, în afară de nume şi de faptul că, de comun acord, i-au rupt oasele aceluiaşi poliţist. • Ce credeţi? Minune mare: amândoi au taţi mahări, unul mahăr la Blocul Naţional Sindical, celălalt la SRI Gorj. • Nu-i aşa că nu v-aţi fi închipuit? • Iar când presa s-a arătat interesată, domnul procuror Roibu a nechezat amuzat, încunoştinţându-i, pe cei doritori să afle, că poliţistul rănit a alunecat pe stradă, şi de aceea şi-a rupt oasele.

• **Un alt Cosmin** a trecut meteoric prin prim-planul vieţii politice, iscând o scurtă vâltoare: Domnul Guşă, vremelnic sedus de PSD fost PDSR fost FSN fost... ştim noi ce, s-a săturat să mai dea coatele cu fostul activist PCR Cozmâncă şi cu alţi colegi de-ai lui, şi şi-a luat zborul din PSD. • Ne întrebăm spre ce zări se orientează acum această pasăre călătoare, venită din presa „opoziţiei".

• **Apropo de actualul domn fost tovarăş**, aflat neabătut în capul bucatelor, constatăm că tovarăşii încep să apară din ce în ce mai des nu numai în viaţa politică, ci şi pe micile ecrane, care în ultima vreme sunt pline de filme „progresiste", „pe linie", din perioada comunistă. • Cum iei telecomanda în mână şi butonezi două minute, dai peste vreun gunoi dintr-astea, care glorifică neruşinat figurile luminoase ale securiştilor, ale miliţienilor, ale activiştilor de partid, năclăind cu noroi suferinţele şi lupta lipsită de speranţă, dar cu atât mai eroică, a celor care s-au împotrivit comunismului. • Îţi crapă obrazul de ruşine când vezi porcăriile cu care eram îndopaţi şi cu care acum unele posturi de televiziune încearcă să-şi susţină timpul de antenă. • Când văd mutrele fudule ale „tovarăşilor" securişti, comisari, miliţieni şi ale altor javre care ne-au terorizat decenii la rând, mă întreb – nu ce-a fost în capul lichelelor care au acceptat să facă asemenea filme – ci ce e în capul lichelelor care le programează acum, la 13 ani de la vărsarea de sânge prin care am îngropat (sperăm noi) comunismul. • Ruşine, cu atât mai mult cu cât nu e vorba de posturi de mică importanţă, cărora să li se închidă gura aşa cum a fost închisă gura postului „Oglinda", ci de posturi cu pretenţii, între care chiar postul naţional TVR 2, plătit din buzunarele noastre, cu bănuţii care ni se iau cu japca.

• **Fratele Băsescu, ocrotitorul obijduiţilor**, protestează împotriva hoţiei legalizate prin Ordonanţa de Guvern prin care orbii sunt obligaţi să plătească televiziunea şi surzii radioul, condimentând protestele cu informaţia că Radioul public a luat credite de la stat (60 miliarde lei) ca să-şi plătească lefurile. • Nu ne-am indigna dacă ar fi vorba de niscai lefşoare jigărite, dar măria sa primarul dezvăluie salariul directorului de la Radio, Dragoş Şeuleanu: măiculiţă, acest domn norocos are o lefşoară de 80 milioane lei. În fiecare lună... • Păi să nu te apuce entuziasmul şi să-ţi vină să plăteşti taxa chiar bilunar?

• **Tot mai sus, spre cer, urcă preţurile** vacanţei pe litoralul românesc, şi tot mai jos, spre fundul pământului, coboară calitatea serviciilor oferite pe acelaşi litoral. • De la palmierii jigăriţi ai lui Agathon, care îşi dau duhul care mai de care, exhibându-şi ramurile chele sub soarele mistuitor, la apa murdară a mării, cu miros de şampon şi detergent şi cu resturi neidentificabile plutind pe valuri, la peştele împuţit care se întâmplă să fie servit clienţilor şi la serviciile hoteliere mai mult decât modeste, totul concură la a face o vacanţă pe litoralul românesc mai mult o probă de rezistenţă la mizerie decât o perioadă fericită din viaţa omului. • În schimb preţurile dau din coadă vioi, situându-se la nivelul celor pe care le-ai plăti pentru servicii decente, pe alte meleaguri. • Atunci, ce să ne mai mirăm că litoralul e mai mult gol, că românii se duc buluc să-şi facă vacanţele în Grecia, Turcia, ba chiar şi în Italia (ca să nu mai vorbim de Croaţia), iar străinii se feresc de noi ca de dracul? • Ca de Dracula. • Care pluteşte pe undeva, prin limburile incertitudinii, laolaltă cu bănuţii pe care bizonul investitor i-a dat bucuros, când i s-a prezentat ocazia. • Încă o ocazie. • După FNI, Caritas, Safi, Mondoprosper şi câte şi mai câte maşinării de măcinat visurile şi de păpat banii proştilor.

• **Dosarul Bancorex** se tot tărâie, şi din când în când mai scoate câte-un ouşor. • Chiar de curând, două din fostele căpetenii ale Bancorex Vrancea au fost condamnate la câte 6 ani închisoare, pentru nişte mizilicuri de fraude de alde 1.750.000 dolari şi 19 miliarde de lei. • Cum ziceam, ăsta-i un ouşor. • Aşteptăm să apară ouăle de struţ de sute de milioane de dolari, pe care deştepţii care i-au furat îi posedă binemersi şi nestânjeniţi de nimeni. • Dacă o luăm proporţional, beneficiarii a sute de milioane ar trebui să capete sute de ani de închisoare, nu?

Telegrafist

SĂPTĂMÂNA ROȘIE 28 IUNIE - 3 IULIE 1940 SAU BASARABIA ȘI EVREII

Capitolul 9 **Martiriul Basarabiei și al Bucovinei doar între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941**

Prima perioadă de teroare; evacuarea: 28 iunie – 3 iulie 1940: „La Chișinău era exercitată (teroarea) de către «patrulele de autoapărare», cu sediul pe strada Armenească și dirijată de faimoasa „Rozenberg cea Roșcată", de Bubiș, de Klinicikov și de Melnic. Avocatul Sternberg a acționat independent o vreme, apoi a fost cooptat de patrule.

A doua perioadă: de la 3 iulie la sfârșitul lunii august

— Preluarea administrației de către funcționari aduși din Rusia;

—Înlocuirea «patrulelor de revoluționari locali (sic)» cu «truditori NKVD profesioniști»;

— Arestarea tuturor persoanelor suspecte, în primul rând a oamenilor politici, mai ales cei din Sfatul Țării, care militaseră pentru unirea Basarabiei cu România din 1917: 5 foști deputați în Sfatul Țării (printre care: Ion Codreanu, Leancă, Secară, Catelli), un fost senator – acuzați de... trădare de patrie (sovietică, se înțelege);

— foști ofițeri în Armata Albă;

— funcționari civili și militari – toți aceștia au fost transferați pentru mai multă siguranță la Tiraspol, pe malul stâng al Nistrului, pretextând că nu mai era loc la Chișinău...

Sărbătorirea liberării Basarabiei de sub jugul boierilor români – la Chișinău – la 6 iulie 1940:

Statuia Regelui Ferdinand pe care evreii scriseseră lozinci profanatoare și antiromânești a fost învelită în pânză roșie și împodobită cu portretul lui Stalin; pe coloanele Clopotniței Catedralei (învelite în roșu): portretele lui Stalin și Molotov;

În tribuna oficială: N.S. Hrușciov, comisarul Mehlis, mareșalul Timoșenko (el condusese «operațiile militare»).

Reprezentanți ai truditorimii localnice: fratele lui Timoșenko, țăran analfabet din Furmanovka, Cetatea Albă; Krâlov, primarul Chișinăului, Sviridov, responsabilul Komsomolului.

Cordoanele Gărzii de Onoare (comandată de generalul NKVD Bodin) erau alcătuite din trupe NKVD și trupe SS (un batalion de SS-iști se afla în Basarabia, pentru a-i conduce în Germania pe coloniști germani din Sud – vezi și mărturia lui Gr. Vindeleanu).

În această perioadă au fost confiscate aparatele de radio și introdusă radioficarea.

S-au înființat organizații de partid în toate localitățile.

La 2 august a fost adoptată legea de «Alcătuire a Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești Unionale».

Tot atunci s-a declarat «reuniunea RSSMU cu RSSAM»(!)

Nou președinte al guvernului, tovarășul Konstatinov anunță că județul Hotin și Sudul (județele Ismail și Cetatea Albă) nu mai fac parte din Basarabia, ci din Ucraina.

Organizare:

RSSM (U) condusă de o «comisie guvernamentală creată de către Sovietul Comisarilor Poporului», în care intră:

– tov. Ilinski, locțiitor al președintelui (Konstatinov);

– tov. Sazâkin – ministrul de Interne

– tov. Orlov, șeful Cârmuirii Republicane (?)

– tov. Soracian, – gospodăria comunală

– tov. Melnic, preș. al sovietului orășenesc Chișinău.

După cum se vede: nici un aborigen...

Colectivizarea s-a făcut fără opozite: țăranii erau deja terorizați, traumatizați de brutalitatea ocupației – și au «consimțit».

S-au ridicat din biblioteci, de la particulari toate cărțile tipărite cu litere «burgheze» și au fost arse.

Școli de rang secundar, la Chișinău: 25 rusești, 17 «moldovenești», 5 evreiești.

Facultăți la Chișinău și Cernăuți – de filologie-pedagogie – însă ***numai în ucraineană și rusă.*** Facultăți tehnice: numai în afara «republicii», cu precădere în Ucraina; aceeași politică și cu școlile de meserii: adolescenții care doreau să învețe o meserie, după un examen de limbă rusă, erau trimiși la școli-internat (FUZ) în Ucraina.

La 1 ianuarie 1941 s-a anunțat: alfabetul latin a fost înlocuit cu cel chirilic.

Fabricarea „limbii moldovenești" – din arhaisme, din rusisme, din adaptarea rusismelor *și* ***eliminarea neologismelor franceze – dar nu și germane!***

„Biserica" – a fost interzisă abia în faza a doua (la 1 ianuarie 1941). Lăcașurile au fost prefăcute în cluburi, magazii, grajduri. În «campania contra ateismului» majoritatea zdrobitoare a comisarilor: evrei.

Închisoarea: până la 15 februarie 1941: arestate 48.000 persoane.

Deportarea: fără judecată – «pe bază de listă»;

a) capi de familie

b) familii întregi

Pe vagoane scria «Tren cuprinzând muncitori români care au fugit din România de sub jugul boierilor, ca să vină în raiul sovietic. Ieșiți-le în cale cu flori».

Numărul deportaților nu se cunoaște cu precizie. Se crede că cel puțin 300.000 de persoane.

În locul lor au fost aduși circa 200.000 de nemoldoveni.

Planul de deportări fusese pus la punct mult timp înainte de ocuparea Basarabiei și a Bucovinei.

Scopul: ***deznaționalizarea.***

În toamna anului 1941 unități ale Armatei române au descoperit, lângă Odesa, un tren de marfă; în fiecare vagon (din cele 22) câte 40-60 persoane împușcate prin pereții de lemn (Doar acest tren a cuprins 1.000 de victime). Adulți, femei, copii – fuseseră arestați și trimiși în Siberia cu câteva zile înainte de izbucnirea războiului...

«Rezolvarea șomajului» (deportarea mascată) prin «deplasare benevolă»:

— până în septembrie 1940 trimiși în URSS (din Teritoriile Ocupate: 135.000 muncitori

— în octombrie-noiembrie: 19.200

— în decembrie: 27.000

— Aceștia erau «trimiși liberi».

Asasinatul individual, colectiv:

— arestații mai puțin periculoși erau deportați;

— periculoșii erau asasinați pe loc, după ce, sub tortură, li se smulgeau scrisorile care trebuiau să pară expediate din... Siberia.

— la Chișinău, execuțiile: în beciul sediului NKVD din str. Viilor nr. 97. În septembrie '41 (trei luni după liberare) au fost descoperite 87 cadavre, dintre care 15 într-o groapă comună – mâini, picioare legate;

— la Ismail: sediul NKVD, subsolul imobilului din str. G-l Văitoianu: 6 cadavre (5 bărbați, o femeie), mâinile legate la spate;

— la Cetatea Albă: 19 aprilie 1941 – 19 cadavre;

— la Cernăuți: înainte de 22 iunie 1941 au arestat «prea mulți, nu-i mai puteau transporta»; i-au legat, i-au așezat cu fața în jos – au trecut cu tancurile peste ei.

Orchestra simfonică a Basarabiei fusese surprinsă de cedare într-un turneu prin țară. S-a întors în 3 iulie (1940). În gara Chisinăului toți muzicienii au fost suiți în camioane, duși lângă Orhei și împușcați în Valea Morii;

După izbucnirea războiului: la Sorotov, au fost executați 15.000 ostatici și prizonieri români ca represalii pentru împușcarea ostaticilor evrei după explozia Comandamentului de la Odessa.

După o statistică sumară alcătuită de români: între *28 iunie 1940 și 22 iunie 1941 au fost asasinate sau moarte sub tortură circa 30.000 de persoane.*

În ajunul Paștelor 1941, un grup de 40 de elevi de la Institutul Pedagogic nr. 2 din Orhei au redactat manifeste antisovietice – Dumitru Avramoglu: «Ne-am săturat de regimul și de pâinea sovietică! Vrem pâine românească! Jos Bolșevicii! Jos NKVD! Jos Stalin»

Trădați de o colegă evreică, au fost arestați. În frunte cu profesoara, elevii majori: Anatolie Guma, Grigorie Mihu, Vichentie Eprov, Victor Bradeachi, Anatolie Cotun, Onisie Cozma au fost executați ca «spioni și trădători de țară»; minorii au fost condamnați la câte 25 de ani.

Pe ocupanți îi impresionaseră magazinele alimentare (...). Cumpărau cantități enorme de alimente. Mâncau pe loc, până li se făcea rău. Trimiteau colete uriașe la ei, în Rusia.

Spre uimirea localnicilor, Rușii cumpărau mari cantități de vase de bucătărie, mosorele de ață, zeci de metri pe panglică, ace de cusut, ace pentru mașini de cusut nasturi – mai cu seamă nasturi. În magazinele de îmbrăcăminte erau uluiți de ce se putea găsi – nu se atingeau de pălării, cravate (considerate «burgheze»). Era frecvent ca rusoaicele să iasă în oraș îmbrăcate în cămăși de noapte, crezând că sunt rochii de stradă. Au fost văzute purtând sutien peste rochii, peste bluze.

În noaptea de 13 spre 14 iunie 1941 (joi spre vineri) a început deportarea masivă a basarabenilor și a bucovinenilor. Circa 200.000 (unii contestă cifra astfel: «Numai 100.000») ***oamenii au fost deportați în Siberia.***

«Într-un sfert de oră să fiți gata!»

De acasă erau urcați în camioane militare. La gară, în tren, câte 60-70 persoane în fiecare vagon (de marfă).

Pe vagoane scria: ***«Emigranți voluntari».***

Au fost deportați și evrei – dintre cei foarte bogați.

În județele din Sudul Basarabiei, trecute la Ucraina, nu au fost despărțite familiile; în RSSM: bărbații duși separat în lagăre de muncă forțată, familiile în Siberia.

La Comrat denunțătorul-șef: Rimanov. Spre deosebire de alți ticăloși, el nu s-a retras cu Armata Roșie după 22 iunie 1941. Localnicii l-au linșat.

Pe drum (era iunie, vara), oamenii cereau apă. NKVD-iștii le aruncau prin ferestrele zăbrelite pește sărat, spunându-le: «Na, apă sovietică pentru bandiți români!».

«Supraviețuitorii, când primeau *Adeverința de reabilitare* (!), constatau că data condamnării era cu cel puțin un an ulterioară arestării. Deci fuseseră deportați fără decizie juridică.

Direct-responsabili de teroarea din Basarabia – între 28 iunie 1940 – 22 iunie 1941:

Serov – înalt comisar NKVD al... RSS Ucrainene;

Dmitrenko, înalt comisar NKVD al RSS Moldovenești;

Gog(o)lidze – reprezentantul NKVD al lui Stalin (a fost executat odată cu Beria – ce târziu, ce târziu!);

Nasedkin, șeful Gulag-ului pe întreaga Uniune Sovietică (în luna mai 1941 Nasedkin definitivase planul de deportări masive din Estonia, Letonia, Lituania, Basarabia și Bucovina de Nord);

Borodin – prim-secretar al PCM...

Bilanțul unui (mai puțin de) un an de putere sovietică:

— arestarea, deportarea, asasinarea a peste 300.000 români, reprezentând 12,23% din populație – după revenirea sovieticilor, în 1944, procentul victimelor avea să urce la ***peste o treime din total.***

— Foametea organizată între 1946-1947 a pricinuit moartea a cca 200.000 persoane (vezi, pe larg în volumul *Basarabia*, la ed. Jurnalul Literar 2002).

— Arestările în vederea deportării din 1949: peste 11.000 de familii.

Câteva din faptele și numele unor evrei care și-au arătat „iubirea" față de băștinașii români, **după 28 iunie 1940** – am mai spus-o? – foarte bine am făcut!, am s-o repet, până va intra bine în urechile și în inima celor care resping-resping-resping acest adevăr istoric:

La Chișinău: din ziua de 28 iunie 1940: Etea (Petia?) Beiner, doctorul Derevici, avocatul (un articol de ziar bulgar îl desemna ca inginer) Steinberg (Strenberg) – locuitori ai orașului au pornit în patrulele de autoapărare, conduse de Tovarășa cu Părul Roșu, Rozenberg, de pe strada Armenească, sediul NKVD. Ei au fost primii care și-au manifestat, pe străzi, bucuria de a fi fost „liberați de sub jugul moșieriștilor români", agitând listele negre (alcătuite de cine știe când...) și urlând amenințarea:

«Ne-a venit nouă rândul să vă ardem noi pe rugul Inchiziției!» – dacă i-ai fi întrebat cine/când îi arsese pe rugul Inchiziției (Basarabenii? Care nici nu știau ce-i o Inchiziție?), ar fi pretins că însăși întrebarea ta este, cum altfel: antisemită;

— tot ei s-au aflat în fruntea bandelor care i-au atacat pe refugiații ce încercau să iasă din oraș pentru a se îndrepta spre Prut – coloane alcătuite din funcționari, profesori, elevi, studenți;

— la îndemnul și prin exemplul celor trei (dirijați de la sediu de Tovarășa-Roșie, Rosenberg), „populația pașnică indignată" – alcătuită de Evrei locali, aduși de peste Nistru (dar și dintre cei veniți din timp de peste Prut – nici o greutate: atunci nimeni din România moșieriștilor și burgheziștilor nu avea nevoie de pașaport ca să treacă Prutul de pe malul drept pe cel stâng) – țineau deja pregătite: pietre, bâte, vase cu uncrop, oale de noapte, pline. Refugiații români au fost bătuți cu pietre, opăriți, ciomăgiți, dezbrăcați, scuipați, stropiți cu fecale (pe teologii și preoții căzuți la pământ, femeile doar mimau sau chiar urinau cu adevărat), apoi târâți și închiși în subsolurile clădirilor Facultății de Teologie, unde NKVD-ul amenajase una dintre închisori, specializată în, mai cu seamă, ***anchetarea ostașilor răpiți în timpul retragerii;***

Și ce dacă am mai spus-scris? – rescriu, re-spun (de la evrei am învățat: „Repetiția: mama sănătății"):

— aceiași (Beiner, Derevici, Sternberg) s-au aflat în fruntea haitelor de enkavediști care, în următoarele zile au operat mii de arestări *(doar în orașul Chișinău)* – după listele lor negre.

— La ***Tighina:*** în 28 iunie 1940 avocatul Glinisberg a împușcat demonstrativ, în stradă, doi funcționari ai Prefecturii;

— același împreună cu alți evrei i-au tăiat limba și urechile, în plină stradă, preotului Motescu, apoi l-au dus în altor și au dat foc bisericii – în foc a sfârșit și preot și biserică;

— La ***Soroca:*** avocații Fluchser (Flexer?), Pikraevski (și ei autori de liste negre) au împușcat în stradă, la 28 iunie 1940, mai mulți funcționari superiori, avocați, ofițeri români;

La ***Cetatea Albă:*** autorii de liste-negre Zuckermann și Burmann i-au împușcat în stradă pe preoții Eusebie Popovici și Nicador Maleski;

La ***Orhei*** și în satele învecinate: ***Popăuți, Olișcani, Isacova*** bande de evrei purtând steaguri roșii și portretul lui Stalin au terorizat localitățile numite, au ucis preoți, strigând:

«Vrem Moldova până la Seret!»

(Nu va fi momentul însă nu mă pot stăpâni: de ce nu strigau – că tot împușcau ei popi: *« Vrem Moldova până la... Atlantic!»*, deși nici «până la Pacific», n-ar fi stricat – să nu fi fost încă momentul?)

La ***Cernăuți*** – încă din 27 iunie 1940 (ce precocitate!) evreii au alcătuit un comitet popular condus de Sallo (Solo?) Brunn (Braun?), autonumit primar; împreună cu adjunctul Glaubach (numit de către autonumitul Brunn/Braun) au pornit în fruntea cetelor de evrei căutători mai cu seamă de preoți, de studenți la Teologie, de profesori, de înalți funcționari – ca să-i ucidă (ceea ce au și făcut). Încă o dată – nu, nu e inutilă repetarea: ***aceste acte de barbarie au avut loc începând din 28 iunie 1940, în Teritoriile revendicate de Sovietici – dar încă necedate oficial – și perpetuate mai cu seamă de evrei asupra Românilor localnici.***

La o eventuală obiecție, martorul mincinos de profesie Elie Wiesel ar răspunde că asta nu este decât un amănunt – oricum. Francezii nu știu istorie... (dar bineînțeles că lui Wiesel îi convine perfect analfabetismul în materie de istorie al francezilor, astfel și poate desfășura mitologia unicului genocid: Holocaustul) – iar A. Spire, jurnalist la France Culture (după ce a trudit cu drag la organul PCF *L'Humanité)* ar justifica injustificabilul – cum a mai făcut-o pe platoul canalului de televiziune *Paris Premiere* susținând cu o obrăznicie egalată de inconștiență (bine stăpânită...); dreptul la *considerație (!?) al* evreilor este mult mai mare decât dreptul la viață și la justiție al africanilor!, plus necomuniști, nesovietici și, păcat de moarte: *goi*...

În iulie 1941, după liberarea Chișinăului de bolșevici, în curtea Consulatului italian, unde NKVD-ul își stabilise unul din sedii, au fost dezgropate 80 cadavre, în majoritate rămase neidentificate, într-atât fuseseră mutilate (membre, capete tăiate), batjocorite (organe sexuale în gură), arse la flacără în timpul „anchetei", iar după moartea anchetatului cu var viu și cu acizi. După resturile de îmbrăcăminte, s-a dedus că martirizații fuseseră preoți, studenți, elevi, ceferiști (după chipie);

S-a constatat ca în subsolurile Palatului mitropolitan fuseseră amenajate celule individuale pentru „naționaliștii români";

Pentru a nu lungi pomelnicul macabru, câteva cifre:

— La data de 7 septembrie 1941, la Chișinău au avut loc funeraliile naționale ale celor 450 persoane găsite în gropile din curțile Consulatului italian, Palatului Mitropolitan, Facultății de Teologie – multe rămase neidentificate din pricina mutilărilor

— În mai puțin de un an de ocupație bolșevică s-au înregistrat în afară de... lipsa celor cca 300.000 refugiați în ce mai rămăsese din România) în jur de 30.000 arestați, din care unii au fost împușcați pe loc, alții au fost deportați, au murit în detenție, au dispărut...;

— În Basarabia, pe lângă secerișul roșu al oamenilor, dintre 1940 – 1941 au fost dinamitate, incendiate de autoritățile sovietice: 42 biserici, 28 școli, 32 localuri ale unor instituții publice, 79 ale autorităților.

La aceste crime împotriva Românilor din Basarabia și din Bucovina de Nord au participat cu zel (și eficace) foarte, prea mulți evrei, unii numiți de noua autoritate directori de școli, de instituții, de colhozuri, de sovhozuri etc., însă cei mai numeroși erau voluntari în aparatul politico-represiv: partid, Komsomol, sindicat, miliție, NKVD.

După retragerea sovieticilor din Basarabia și din Bucovina de Nord, în iulie 1941, alde Rozenberg, Goldenberg, Axelrod, Beiner, Pikraevski, Brunn, Sternberg, Derevici, Fluchaser, Zuckermann, Glaubach, Burman, Glinsberg, chiar și Marii Ruși de la Popăuți care, pe când ucideau popi, declarau că ei vor «Moldova până la Seret!», au șters-o în furgoanele Armatei Roșii, în Kazahstan, nu au rămas, să dea seama de faptele lor, oalele sparte le-au plătit nevinovați, unii (medici, profesori, negustori, bancheri, sioniști), victime ale bolșevicilor.

Dar chiar dacă cei ce scriu istoria o vor consemna potrivit ***adevărului istoric,*** fără a manipula cronologia – ce-ar fi? Ar fi pedepsiți într-un *Nürnberg II* (pe care îl imaginam în romanul ***Ostinato,*** scris în România începând din 1965) și marii-vinovați-comuniști, aflați de ani buni la adăpost în Lumea Capitalistă?: în USA (unde nu sunt tolerați criminalii naziști-fasciști; criminalii bolșevici, da, cu precădere „lucrătorii" din polițiile politice comuniste, fiice ale NKVD-ului – *numai dacă sunt evrei*), în Germania (ca despăgubiți); în Franța ca pensionari ai Rezistenței, deși după război fuseseră expulzați cu sutele ca spioni sovietici. După decenii de activitate în aparatele represive ale democrațiilor populare, unde fuseseră tot răul imaginabil (mai degrabă din răzbunare oarbă și din interes material decât din convingere politică), au dat fuga la adăpost la capitaliști plângându-se că, în Ungaria, în Cehoslovacia, în Polonia, în Bulgaria, în România (tovarășii-juști ca Perahim, Marcou, Mirodan, Maria Bonuș, Tertulian, G. Horodincă, Nina Cassian, Crohmălniceanu, Ana Novak ș.a.) fuseseră cumplit persecutați, în dubla lor calitate de... comuniști și de evrei! În „prelungirea în Orient a Occidentului": Israel, pensionarii NKVD, KGB, komisarii polițiilor politice ale țărilor sovietizate își petrec ultimele momente din viața lor dedicată triumfului bolșevismului în toată lumea (dar nu în Israel!), în reculegere, în pace și în „rugăciune-mistică" – nu era un pleonasm în gura lor atunci când îi vânau, cu revoluționară dăruire, pe nefericiții creștini din Țările Comunismului Biruitor. Din păcate, nu.

Ceea ce nu înseamnă că cei care pot da glas indignării – să tacă. Vorba mea: «Dacă tac mă doare și mai tare».

Paul Goma

Material preluat din suplimentul Aldine al ziarului ***România Liberă*** *din data de 28 iunie 2003*

VIESPARUL IRAKIAN

Preşedintele Bush a ales să schimbe radical politica externă a Statelor Unite, cu implicaţii imprevizibile atât pentru America cât şi pentru întreaga lume. Cu 60 de ani în urmă, la iniţiativa Statelor Unite, se puneau bazele Organizaţiei Naţiunilor Unite, al cărei principiu era forţa dreptului aplicat cu egalitate, pe cât se poate, statelor suverane subiecte de drept. Astăzi Statele Unite se dezic de principiile promovate de ele însele, înlocuind forţa dreptului prin dreptul forţei, arogându-şi «dreptul» de intervenţie oriunde pe glob, acolo unde interesele lor nu sunt respectate, sub pretextul luptei împotriva terorismului internaţional. Despre suveranitatea celorlalţi, nici vorbă de a fi respectată, democraţia de tip american fiind un model impus, dacă e nevoie, cu forţa.

În Irak motivul principal al intervenţiei anglo-americane au fost armele de distrugere în masă pe care această ţară le-ar fi avut şi cu care ar fi ameninţat restul lumii. Deşi Irakul este acum ocupat de trupele aliaţilor, nu s-a găsit nici urmă din acele arme, iar cei doi lideri, Bush şi Blair, sunt confruntaţi cu criticile şi protestele opiniei publice şi mass-media care se simt minţite şi înşelate. Alt temei al intervenţiei a fost ura poporului irakian împotriva regimului Saddam Hussein şi intenţia aliaţilor de a-i elibera pe irakieni de sub dictatură. Spre surprinderea americanilor, protestele irakienilor sunt împotriva trupelor de ocupaţie pe care le atacă zilnic, iar dorinţa majorităţii populaţiei este retragerea ocupanţilor şi crearea unui stat islamic fundamentalist diferit de modelul democratic occidental care li se propune.

Adevăratele scopuri ale intervenţiei militare, care au fost atinse în cea mai mare parte, acapararea petrolului irakian, de la administrarea căruia a fost exclusă până şi ONU, şi o nouă ordine politică şi militară în Orientul Apropiat, care să impună în regiune interesele Statelor Unite şi ale principalului său aliat Israelul, aceste scopuri reale, pentru moment realizate, încep să-şi arate costurile: rezistenţa irakiană împotriva ocupantului «eliberator» şi modificarea atitudinii statelor arabe pro-occidentale faţă de anglo-americani, caracteristic fiind cazul Arabiei Saudite, care a cerut Statelor Unite retragerea trupelor americane de pe teritoriul său. Costul politic şi militar al ocupării Irakului nu poate fi evaluat acum, dar cert este că, la început rachetele şi acum trupele de ocupaţie, au stârnit o reacţie care ar putea deveni viesparul irakian.

N.C.

• **Barometrul de opinie** întocmit de Gallup-România între 5-26 mai, dat publicităţii de Fundaţia pentru o Societate Deschisă, relevă:

– pentru Năstase preşedinte, ar vota 38%, pentru CV Tudor şi Stolojan câte 19%, iar Băsescu ar obţine 15%;

– încrederea în politicieni este de 41 de puncte pentru Iliescu, 33 puncte Năstase, 29 Băsescu, 28 Stolojan, 15 CV Tudor;

– la alegeri PSD ar obţine 43%, PNL 17%, PRM 16%, PD 11%;

– de activitatea guvernului sunt nemulţumiţi 81 din pricina lipsei locurilor de muncă, 79 din cauza corupţiei, 78 datorită nivelului scăzut de trai;

– numărul parlamentarilor este prea mare, cred 84%, pentru vot uninominal se pronunţă 58%, iar 44% cred că locurile din parlament sunt cumpărate;

– corupţia este generalizată, spun 80%, iar de la preluarea puterii de guvernul actual ea a crescut 41%, a rămas la fel 36%;

– clasamentul corupţiei este : parlamentari 20%, medici 17%, judecători 14%, poliţişti, miniştri 11%;

– populaţia se consideră săracă, 39%, foarte săracă 36%, înstărită 1%, iar 24% se consideră într-o situaţie intermediară;

– sărăcia se datorează lipsei ajutorului din partea statului, 33%, lenei 29%, lipsei relaţiilor 20%;

– protecţia socială este considerată de 34% ca fiind mai redusă de la venirea la putere a actualului guvern şi tot 34% cred că a rămas la fel.

• **Sondajul I.S.S. (Institutul de Studii Sociale)** efectuat între 15-22 iunie înregistrează:

– ponderea partidelor politice: PSD 43,9%, PNL 22%, PRM 12%, PD 11%;

– ponderea prezidenţiabililor: Năstase 40%, Stolojan 21%, Băsescu 15%, CV Tudor 14%;

– corupţia este generalizată, cred 80 din cei întrebaţi, parlamentarii sunt corupţi, cred 67, poliţiştii 61, judecătorii 59, medicii 59, miniştrii 58;

– în timpul actualei guvernări corupţia a crescut, consideră 41%, a rămas aceeaşi 36%; guvernul a luat puţine măsuri împotriva corupţiei, 38%, foarte puţine 22%, suficiente 13%;

– 46% dintre români cred că dacă cineva nu poate rezolva o problemă cu instituţiile statului, este pentru că nu ştie pe cine să mituiască, 58% consideră că procesele se pierd din lipsa banilor, 41% cred că o afacere merge bine numai dacă cineva de sus este interesat să o sprijine, 51% consideră că averile se fac prin încălcarea legii;

– 75% din cei întrebaţi cred că demnitarii nu spun adevărul despre câtă avere au.

• **Sondajul IMAS** dat publicităţii la 29 iunie este suspect de favorabil PSD şi ca atare puţin credibil, ţinând seama de sondajele anterioare, Gallup şi I.S.S.:

– ponderea partidelor politice ar fi de 48,9% PSD faţă de 43% în sondajul Gallup, PNL 16,1% faţă de 17% în Gallup, PRM 16% în ambele sondaje, PD 6,9% faţă de 11% în Gallup (!);

– performanţa actualului guvern faţă de cel anterior este percepută de 41,6% ca fiind la fel, 32,1% mai bună şi 21,5% mai rea;

– situaţia economică este mult mai proastă faţă de anul trecut pentru 17,2%, mai proastă pentru 34,1%;

– România merge într-o direcţie greşită, opinează 42,3% dintre respondenţi.

• **Studiul Economist Intelligence Unit** consideră că România are nevoie de 80 de ani pentru a ajunge la un venit mediu pe cap de locuitor comparabil cu cel din Uniunea Europeană. Dintre ţările candidate, Cipru are nevoie de 21 de ani, iar Malta de 29 de ani, pentru a ajunge la acest rezultat, Slovenia şi Estonia de 30 de ani, iar Bulgaria, penultima clasată, de 63 de ani.

După cum se vede, suntem ultimii, cu voia dumneavoastră.

• **Rezultatele recensământului din 2002** arată că populaţia României a fost de 21.680.974 locuitori, cu o densitate de 90,9/kilometru pătrat. Populaţia urbană reprezintă 52,7%, în scădere cu 2% faţă de recensământul din 1992, explicaţia constând în revenirea în mediul rural a ţăranilor urbanizaţi în timpul regimului comunist. În ultimii 10 ani ponderea persoanelor de peste 60 de ani a sărit de la 269 la mie la 307 la mie, raportul copii/bătrâni fiind de 1000/1098. Îmbătrânirea populaţiei este agravată de diminuarea natalităţii.

• **Wim van Velzen,** vicepreşedintele Partidului Popular European, răspunzând unei întrebări privind PNŢCD a spus: «Întrebarea este dacă acest partid este suficient de puternic, iar răspunsul este foarte simplu: nu... ei bine, prieteni, nu suntem mulţumiţi cu situaţia actuală, vă rog să faceţi ceva să schimbaţi această stare de fapt».

• **Salariul mediu** net în luna mai a fost de 4.729.313 lei, iar cel brut de 6.521.441 lei, în scădere faţă de aprilie cu 4,6%, respectiv 5,3%. Cel mai mare salariu mediu net s-a înregistrat în sectorul intermedierilor financiare, 12,4 milioane lei, iar cel mai mic în prelucrarea lemnului, 2,7 milioane lei.

• **Rezerva valutară** a Băncii Naţionale a fost la sfârşitul lunii iunie de 5.385,2 milioane euro, în creştere faţă de luna mai cu 104,5 milioane euro. Rezerva de aur la aceeaşi dată era de 105,3 tone, în valoare de 1.025,5 milioane euro, ceea ce face ca rezervele internaţionale ale ţării să fie de 6,4 miliarde euro.

• **Numărul şomerilor** la sfârşitul lunii mai a fost de 693.068 persoane, din care 293.539 femei, rata şomajului fiind de 7,4%, cu 3,1% mai mică decât în aceeaşi lună a anului trecut şi cu 0,4% mai mică faţă de luna precedentă. Cel mai ridicat nivel al ratei şomajului s-a înregistrat în judeţele Vaslui 13,3%, Galaţi 12,9%, Hunedoara 11,2%, iar cea mai redusă rată a şomajului a fost de 2,6% în judeţul Bihor, 2,9% în municipiul Bucureşti şi 3,0% în judeţul Satu Mare.

Editor: **Editura Vremea**, Registrul Comerţului, nr. 40/3296/1991
Adresa: Str. Constantin Daniel nr. 14, Sector 1 Bucureşti.
Cod poştal: 71121
Telefon: 3358131; fax: 3110219
e-mail: vremea@fx. ro
http://www.edituravremea.ro
Directorul publicaţiei: **Nicolae Henegariu**
Redactori: **Silvia Colfescu**, **Maria Giugariu**, **Bogdan Mihai Rădulescu**, **Corneliu Tomescu**
Corespondenţi externi: **Aurel Sergiu Marinescu (New York)**, **Liviu Vălenaş (Nürnberg)**
Secretariat: **Silvia Voinea**
Tiparul: **S.C. Tipografia FED**
ISSN – 1454-2579

ÎN ATENŢIA CITITORILOR NOŞTRI
Abonamente se pot face la Oficiile poştale, Catalog RODIPET Nr. 2273.
Abonamente externe anuale:
- Pentru Europa 13 EURO
- În afara Europei 24 USD
Abonamentele externe pot fi achitate prin Western Union pe adresa: Ecaterina Silvia Colfescu Str. Constantin Daniel nr. 14, sector 1, cod 71121, Bucureşti, România